

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Raport końcowy z badań ewaluacyjnych

za lata 2012 - 2014

(ewaluacja summatywna)

w ramach ewaluacji projektu

„Innowacyjny Nauczyciel w szkole XXI wieku”

realizowanego przez Państwową Wyższą Szkołę Zawodową w Elblągu

w ramach Priorytetu III Wysoka jakość systemu edukacji

Działanie 3.3.2 Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli -
projekty konkursowe

Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

Opracowany przez

T&M Siloe sp. z o.o.

Elbląg – Rudniki 14 marca 2015 r.

SPIS TREŚCI

I Streszczenie	3
II Cel i zadania projektu „Innowacyjny Nauczyciel w szkole XXI wieku”	7
III Metodologia badania końcowego	16
3.1 Wprowadzenie.....	16
3.2 Struktura raportu	17
3.3 Cel i zakres badania ewaluacyjnego.....	17
3.4 Kryteria ewaluacji	18
3.5 Zakres czasowy i geograficzny ewaluacji.....	19
3.6 Odbiorcy badania:	19
3.7 Standardy ewaluacji	20
3.8 Pytania kluczowe.....	20
3.9 Zastosowane metody i techniki badawcze	22
3.10 Plan ewaluacji w formie tabelarycznej:	24
3.11 Zagadnienia szczegółowe dla kluczowych grup zaangażowanych w proces organizacji i realizacji praktyk pedagogicznych w PWSZ w Elblągu, niezbędne dla przygotowania raportu końcowego dla całego procesu.	26
3.12 Harmonogram ewaluacji	28
IV. Prezentacja i analiza wyników końcowych ewaluacji	29
4.1 Opis realizacji badań ewaluacyjnych i sposobu prezentacji wyników końcowych.....	29
4.2 Charakterystyka grupy badanej.....	30
4.3 Odpowiedzi na pytania kluczowe i szczegółowe.....	32
V. Wnioski końcowe.....	64
5.1 Wnioski z ewaluacji szkoleń dla studentów.....	64
5.2 Wnioski z ewaluacji praktyk asystenckich.....	64
5.3 Wnioski z ewaluacji praktyk nauczycielskich	65
5.4 Wnioski z badań ankietowych dla specjalistów ds. praktyk	66
5.5 Wnioski z ewaluacji z wywiadu dla koordynatorów praktyk	66
5.6 Wnioski i rekomendacje w formie tabelarycznej z ewaluacji końcowej	67
VI ANEKSY	72
6.1 Aneks 1: Wyniki ewaluacji okresowej w roku akademickim 2011/2012.....	72
6.2 Aneks 2: Wyniki ewaluacji okresowej w roku akademickim 2013/2014.....	116
Spis literatury	140

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

I Streszczenie

Przekazujemy trzeci z kolei i ostatni z raportów, zawierający wyniki ewaluacji projektu „*Innowacyjny Nauczyciel w szkole XXI wieku*”, projektu, który miał na celu podniesienie jakości kształcenia studentów Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Elblągu studiujących na specjalnościach nauczycielskich, przygotowywanych do wykonania tego zawodu. Głównym przedmiotem prowadzonej w latach 2011 - 2014 ewaluacji była identyfikacja czynników w projekcie, które przyczynić miały się do spotęgowania zakładanych efektów kształcenia, ocena korzyści uzyskanych przez wszystkich odbiorców projektu oraz stopnia ich satysfakcji.

Mając na uwadze cele, jakie zostały postawione ewaluacji projektu „*Innowacyjny nauczyciel w szkole XXI wieku*” w PWSZ w Elblągu, zespół ewaluacyjny przygotował projekt badań oparty na modelu TQM, charakteryzujący się podejściem systemowych zorientowanym na realizację celów strategicznych w tym z podstawowym, jakim jest ciągły wzrost jakości produktu.

Model ten cechuje się zdolnością do ciągłego doskonalenia oraz zarządzaniem przez dane. Takie podejście umożliwiło dogłębne rozpoznanie stopnia realizacji celów postawionych przed projektem i czynników je warunkujących. Pozyskane informacje i przeprowadzona analiza stworzyły następnie podstawę dla sformułowania końcowych wniosków i zaleceń.

Jednym z istotnych celów przygotowanej i przeprowadzonej ewaluacji miała być umożliwienie znalezienie optymalnego sposobu realizowania praktyk pedagogicznych, tak, aby odpowiednio przygotować studentów do pracy w roli nauczyciela – *refleksyjnego nauczyciela*, który jest zaprzeczeniem rutyny, wzorów i schematów.

W badaniach wykorzystano autorskie narzędzia badawcze opracowane na standardach MEN i koncepcji zarządzania SMART, tj. kwestionariusz analizy dokumentów, kwestionariusze ankiet dla studentów, kwestionariusz wywiadu dla specjalistów ds. praktyk oraz kwestionariusz wywiadu dla koordynatora ds. spraw organizacyjnych i koordynatora ds. programowo – merytorycznych.

Działania ewaluacyjne miały charakter etapowy i objęły:

1. Opracowanie raportu metodologicznego oraz dokonanie standaryzacji narzędzi ewaluacyjnych do oceny jakości praktyk – do 31.05.2012 r.
2. Okresowa ewaluacja praktyk dla specjalności: Pedagogika, Filologia germańska, filologia polska, filologia angielska (wrzesień – grudzień 2012)

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

3. Okresowa ewaluacja dla kierunków: Edukacja wczesnoszkolna, Filologia polska, Filologia angielska (wrzesień – grudzień 2014)
4. Opracowanie i publikacja raportu końcowego z oceny jakości praktyk (luty – marzec 2015)

Przeprowadzone badania ewaluacyjne pozwoliły odpowiedzieć na wszystkie pytania kluczowe, zarówno w zakresie dwóch ewaluacji okresowych i ewaluacji końcowej.

Pytania kluczowe

- *W jaki sposób PWSZ w Elblągu organizuje i realizuje praktyki pedagogiczne?*
- *W jakim stopniu system praktyk przygotowuje studentów do wykonywania zawodu nauczyciela?*
- *W jakim stopniu opracowany modelowy program praktyk odpowiada na potrzeby studentów i szkół?*
- *W jakim stopniu został osiągnięty cel ogólny i cele szczegółowe projektu?*
- *W jakim stopniu opracowany modelowy program praktyk jest nowatorski, innowacyjny?*

Najważniejsze wnioski

1. *Organizacja praktyk jest odpowiednio udokumentowana - sposób dokumentowania przebiegu praktyk oparty jest na następujących źródłach: dziennik praktyk, książka ze szczegółową dokumentacją, protokoły hospitacji zajęć oraz protokół odbioru usługi ze szczegółowymi danymi odnośnie praktyk oraz protokoły z hospitacji zajęć studentów - wszystkie te dokumenty znajdują się w odpowiednich segregatorach w Biurze Projektu.*
2. *Uczelnia posiada wystarczającą liczbę placówek ćwiczeń, które zapewniają pełną realizację zaplanowanych w Projekcie praktyk pedagogicznych oraz uczestniczą w procesie kształcenia zawodowego słuchaczy i wspierają proces ich rozwoju poprzez właściwy dobór nauczycieli – opiekunów praktyk.*
3. *Przeprowadzone w Projekcie praktyki pedagogiczne były ściśle powiązane innymi obszarami kształcenia. W trakcie praktyk na bieżąco były realizowane i weryfikowane syntetycznie efekty kierunkowe określone dla danego kierunku studiów w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.*

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

4. *Placówki (szkoły i przedszkola ćwiczeń) były dobrze przygotowane do prowadzenia praktyk zarówno pod względem organizacyjnym i kadrowym, w nieco gorszym stopniu do realizacji praktyk nauczycielskich.*
5. *Przeprowadzone przed praktykami szkolenia dla studentów były przydatne w praktyce, szczególnie w zakresie do prowadzenia zajęć przy wykorzystaniu innowacyjnych metod i programów kształcenia, takich jak Metoda WebQuest, narzędzia TOC w edukacji czy program „Klucz do uczenia się”.*
6. *Odbyte praktyki dobrze przygotowały uczestników do wykonywania w przyszłości zawodu nauczyciela, najlepiej w zakresie komunikacji interpersonalnej i w zakresie umiejętności dydaktyczno – metodycznych.*
7. *Praktyki pedagogiczne przeprowadzane przez PWSZ w Elblągu są skorelowane z pozostałymi elementami programu kształcenia przyszłych nauczycieli. W trakcie praktyk są realizowane i weryfikowane syntetyczne efekty kształcenia określone dla danego kierunku studiów. Efekty dotyczą 3 obszarów: wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.*
8. *Wdrażany w Projekcie system praktyk pedagogicznych obejmuje różnorodne formy działania (planowanie, obserwacja nauczania, prowadzenie lekcji, prowadzenie dokumentacji praktyk) zgodne z celami kształcenia zawodowego przyszłych nauczycieli oraz w pełni są skorelowane z filozofią poszczególnych specjalności).*
9. *Udzielone formy wsparcia w postaci szkoleń, spotkań informacyjnych czy też stałego mentoringu specjalistów ds. praktyk i nauczycieli – opiekunów praktyk wpłynęły w dużej mierze na lepsze przygotowanie studentów do odbycia praktyk pedagogicznych.*
10. *Zrealizowany projekt i wdrożony w nim modelowy system praktyk odpowiada na potrzeby studentów i szkół oraz przyczynił się do podniesienia jakości kształcenia nauczycieli, a przez to podwyższenia atrakcyjność oferty edukacyjnej PWSZ w Elblągu i jej konkurencyjności na rynku edukacyjnym.*
11. *Nastąpił duży wzrost przygotowania metodycznego studentów do realizacji praktyk i pracy w przyszłości w zawodzie nauczyciela poprzez wdrożony system szkoleń i wsparcia metodycznego;*
12. *W projekcie stworzono sieć placówek (szkół i przedszkoli ćwiczeń), które zostały wyposażone w sprzęt umożliwiający korzystanie z ICT i tym samym z nowoczesnych materiałów multimedialnych oraz narzędzi i metod kształcenia.*

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

13. *W znaczący sposób wzrosła jakość oferty edukacyjnej PWSZ poprzez wdrożenie nowego modelu praktyk i podniesienie poziomu działań Zespołu Praktyk Pedagogicznych .*
14. *Osiągnięto cel główny projektu i zrealizowano przyjęte cele szczegółowe.*
15. *Wypracowano wiele dobrych rozwiązań organizacyjnych praktyk pedagogicznych przygotowujących studentów do wykonywania zawodu nauczyciela w głównej mierze poprzez utworzenie sieci 33 placówek ćwiczeń.*
16. *Podwyższono jakość odbywania praktyk pedagogicznych przez 622 studentów (w tym 523 kobiety) poprzez przygotowanie 262 nauczycieli (w tym 210 kobiet) do pełnienia roli kompetentnych nauczycieli opiekunów.*
17. *Podniesiono kompetencje informatyczne 262 nauczycieli i 622 studentów, co umożliwiło prowadzenie w ramach praktyk lekcji z różnych przedmiotów z zastosowaniem ICT.*
18. *Podniesiono jakość i atrakcyjność kształcenia (w tym zajęć w ramach praktyk pedagogicznych) poprzez doposażenie 33 placówek ćwiczeń w mobilne zestawy multimedialne pozwalające na wykorzystywanie w edukacji ICT i platform edukacyjnych.*
19. *Podniesiono trafności i rzetelności oceniania praktyk pedagogicznych poprzez opracowanie i wdrożenie odpowiednich narzędzi pomiaru oraz przygotowanie nauczycieli - opiekunów do ich stosowania.*
20. *Podwyższono jakość działania Zespołu Praktyk Pedagogicznych i usprawniono jego pracę poprzez doposażenie w sprzęt multimedialny;*
21. *Opracowany i wdrożony w PWSZ w Elblągu modelowy program praktyk jest nowatorski i innowacyjny w stosunku do rozwiązań stosowanych wcześniej w tej uczelni i innych uczelniach w Polsce kształcących nauczycieli.*

Najważniejsze rekomendacje

1. *W perspektywie kilku lat wypracowany w projekcie model praktyk i rozwiązania organizacyjne należy upowszechnić we wszystkich szkołach i placówkach oświatowych, w których studenci PWSZ będą odbywać praktyki.*
2. *Stworzony model należy upowszechnić wśród innych kierunkach i specjalnościach kształcących przyszłych nauczycieli w PWSZ w Elblągu.*
3. *Opracowany i wdrożony model praktyk należy upowszechnić poprzez publikację raportu ewaluacyjnego.*

II Cel i zadania projektu „Innowacyjny Nauczyciel w szkole XXI wieku”

Głównym realizatorem projektu „*Innowacyjny Nauczyciel w szkole XXI wieku*” jest Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Elblągu. Głównym celem projektu jest wypracowanie modelowego systemu praktyk przez przygotowanie do końca 2014r. 33 placówek oświatowych z terenu województwa warmińsko-mazurskiego oraz 262 nauczycieli (w tym 210 Kobiet) do skutecznego realizowania programów praktyk dla studentów specjalności nauczycielskich z PWSZ w Elblągu. Pozwoli to na podniesienie jakości przygotowania praktycznego studentów do zawodu nauczyciela poprzez wyposażenie 779 studentów (w tym 646 K) w szeroko rozumiane kompetencje pedagogiczne.

W perspektywie kilku lat wypracowany w projekcie model praktyk i rozwiązania organizacyjne zostaną upowszechnione we wszystkich szkołach i placówkach oświatowych, w których studenci PWSZ będą odbywać praktyki.

Cel główny był realizowany przez cele szczegółowe:

- wypracowanie najlepszych rozwiązań organizacyjnych praktyk pedagogicznych przygotowujących studentów do wykonywania zawodu nauczyciela poprzez utworzenie sieci 33 placówek (szkół i przedszkoli) ćwiczeń;
- poprawa jakości odbywania praktyk pedagogicznych przez 779 studentów (w tym 646 kobiet) poprzez przygotowanie 262 nauczycieli (w tym 210 kobiet) do pełnienia roli kompetentnych nauczycieli opiekunów praktyk;
- podniesienie kompetencji informatycznych 262 nauczycieli i 779 studentów, co umożliwi prowadzenie w ramach praktyk lekcji z różnych przedmiotów z zastosowaniem ICT;
- podniesienie jakości i atrakcyjności kształcenia poprzez doposażenie 33 placówek ćwiczeń w mobilne zestawy multimedialne pozwalające na wykorzystywanie w edukacji ICT i platform edukacyjnych;
- podwyższenie innowacyjność nauczycieli w szkołach ćwiczeń oraz studentów kształconych do zawodu poprzez przygotowanie ich do wdrażania innowacyjnych programów i metod nauczania (Klucz do Uczenia się, marzędziaTOC w edukacji i metody WebQuest);

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- podniesienie trafności i rzetelności oceniania praktyk pedagogicznych poprzez opracowanie i wdrożenie odpowiednich narzędzi pomiaru oraz przygotowanie nauczycieli opiekunów do ich używania;
- podniesienie jakości działania Zespołu Praktyk Pedagogicznych i usprawnienie pracy poprzez doposażenie w sprzęt multimedialny.

Przyjęte cele projektu w momencie rozpoczęcia jego realizacji były zgodne z:

- Rozporządzeniem MENiS z dn. 7 września 2004r. w sprawie standardów kształcenia nauczycieli (Dz.U. Nr 207, poz. 2110).
- Strategią rozwoju kształcenia ustawicznego do roku 2010 MENiS (Priorytet 2: *Doskonalenie kompetencji kadry nauczającej, upowszechnienie TIK, wprowadzanie innowacyjnych metod nauczania i uczenia się*).
- Celem 4 POKL: *Upowszechnienie edukacji społeczeństwa na każdym etapie kształcenia przy równoczesnym zwiększeniu jakości usług edukacyjnych i ich silniejszym powiązaniu z potrzebami gospodarki opartej na wiedzy*.
- Strategicznymi Wytycznymi Wspólnoty na lata 2007-13 – nr 1.2.: *Poprawa poziomu wiedzy i innowacyjności na rzecz wzrostu*
- Strategią Lizbońską (*zintensyfikowanie współpracy systemów edukacji z otoczeniem zewnętrznym*).
- Deklaracją Bolońską w zakresie większej zgodności i porównywalności systemów szkolnictwa wyższego.
- Strategią Rozwoju Społeczno Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2020 roku; 9.2.1 *Dostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy*.
- Strategią Rozwoju Elbląga 2001-2015. Cel 4: *Edukacja; rozwój zasobów ludzkich*.

Ponadto Projekt spełniał wymagane kryteria horyzontalne, był zgodny z:

- polityką równych szans uwzględniając zasadę równości płci przy doborze grup docelowych, treści szkoleń i równościowym zarządzaniu projektem,
- koncepcją zrównoważonego rozwoju w zakresie budowania trwałego i efektywnego komponentu życia gospodarczego, jakim jest szeroko rozumiany kapitał ludzki,
- prawodawstwem wspólnotowym, krajowym oraz SzOP Po KL,

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- zasadami rozwoju społeczeństwa informacyjnego poprzez wykorzystywanie ICT w trakcie realizacji praktyk.

W projekcie wsparciem objęto następujące grupy docelowe:

- 622 studentów (w tym 523 kobiety) PWSZ w Elblągu przygotowujących się do zawodu nauczyciela
- 262 nauczycieli (w tym 210 kobiet), którzy zostali przygotowani do ról opiekunów praktyk pedagogicznych w swoich placówkach;
- 33 placówki oświatowe (przedszkola, szkoły podstawowe i gimnazja) z tereny gminy miasta Elbląg, które zostały przygotowane do pełnienia roli placówek ćwiczeń

Pierwszą grupę stanowili studenci IPJ z 5 specjalności nauczycielskich rekrutowani na lata akademickie 2009/2010, 2010/2011, 2011/2012, 2012/2013 (662 os.), którzy odbyli praktyki pedagogiczne na wszystkich poziomach edukacyjnych. Umożliwiło to przejście trzem kolejnym rocznikom przez cały zaplanowany modelowy system praktyk i jednocześnie pozwoliło na przygotowanie i wdrożenie wzorcowych rozwiązań programowych i organizacyjnych praktyk pedagogicznych do 2014r. w IPJ i kontynuowanie ich w latach późniejszych.

Drugą grupę stanowiło 262 nauczycieli ze szkół ćwiczeń, którzy wzięli udział w szkoleniach i pełnili rolę opiekunów studentów odbywających praktyki pedagogiczne. O ich doborze zdecydowała potrzeba przygotowania nauczycieli do tej roli, ponieważ dotychczasowe doświadczenia wskazują, że często ci nauczyciele są przypadkowi i słabo przygotowani organizacyjnie i metodycznie do prowadzenia praktyk. Przyjęta liczba ich wynikała z potrzeby zapewnienia opieki wszystkim studentom odbywającym praktyki w Projekcie.

Grupa trzecia to 33 placówki oświatowe, wybrane do udziału w projekcie zgodnie z kryteriami określonymi w dokumentacji konkursowej oraz na podstawie stworzonego regulaminu rekrutacji szkół. Ich liczba wynikała z potrzeb rozpoznanych na poziomie planowania. Szkoły, które studenci obecnie wybierają jako miejsca praktyk, często nie są w stanie zapewnić opieki metodycznej i wspierać procesu rozwoju zawodowego studentów. Do projektu włączone zostały placówki, które były zainteresowane własnym rozwojem, kształceniem młodych nauczycieli i uzyskaniem wysokiej jakości w pracy z uczniami. Pozwoliło to na stworzenie

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

stabilnej sieci dobrze przygotowanych i wyposażonych szkół ćwiczeń, w których będą się odbywały praktyki pedagogiczne w trakcie trwania projektu i po jego zakończeniu.

Działania rekrutacyjne wśród placówek obejmowały:

- spotkania z dyrekcjami szkół celem ustaleń organizacyjnych oraz z nauczycielami chętnymi do wzięcia udziału w projekcie,
- rekrutację 33 placówek i 262 nauczycieli na początku projektu, która polegała na składaniu poprawnie wypełnionych kart rejestracyjnych dostępnych na stronie uczelni: www.pwsz.elblag.pl, bezpośrednio w dziekanacie IPJ PWSZ w Elblągu.

Projekt zaplanowano na 49 miesięcy (12.2010-12.2014) i składał się z 7 działań zgodnych z budżetem i harmonogramem. W wyniku przeprowadzonych negocjacji został przedłużony do 31 sierpnia 2015 roku.

Główne działania projektowe przewidziane w harmonogramie i budżecie projektu:

1. Zarządzanie projektem i działania informacyjno-promocyjne.

Projekt był zarządzany Metodą MbO (Zarządzanie przez cele) pozwalającą na włączenie do procesu zarządzania uczestników projektu zgodnie z zasadami równości płci i szans. W zarządzaniu przewidziano równościowe działania wspierające pozwalające na godzenie życia zawodowego i rodzinnego pracownic i pracowników oraz szkolenie z równościowego zarządzania dla zespołu projektowego.

Personel zarządzający projektem stanowił zespół odpowiednio dobranych specjalistów:

- kierownik projektu: koordynacja działań, zarządzanie zasobami ludzkimi, prawidłowa realizacja P. zgodnie z założeniami, współpraca z Partnerami i szkołami ćwiczeń, kontakt z Instytucją Pośredniczącą;
- koordynator ds. organizacyjnych: współpraca z wykładowcami, rekrutacja, sporządzanie dokumentacji uczestników, (rejestracja zgłoszeń, prowadzenie bazy danych projektu, tworzenie grup szkoleniowych);
- obsługa administracyjna: prowadzenie biura projektu, prowadzenie korespondencji, zabezpieczenie sal i niezbędnego sprzętu, zapewnienie materiałów szkoleniowych i biurowych (dla wskazanych szkoleń).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- obsługa finansowo-kadrowa(2 osoby): odpowiedzialna za ewidencję księgową, płatności dot. projektu oraz sporządzanie dokumentacji księgowej do wniosków o płatność (rozliczanie transz finansowych wraz z wnioskowaniem o następne) składanych do IP. Opracowywanie rozliczeń finansowych;
- specjalista ds rozliczeń i sprawozdawczości: monitoring i kontrola wewnętrzna, przygotowanie sprawozdań z realizacji projektu.

Wszystkie osoby zaangażowane w projekt posiadały odpowiednie kwalifikacje oraz niezbędne doświadczenie. Partnerem projektu było Miasto Elbląg, które zapewniło w projekcie udział 33 placówek i 262 nauczycieli. Przeprowadzona akcja informacyjno - promocyjna była zgodna z Rozporządzeniem Rady WE nr 1083/2006 będzie prowadzona przez sprawdzone kanały informacyjne – produkcję i dystrybucję materiałów informacyjnych, kampanię outdoorowa i medialną (strona www.pwsz.elblag.pl, portalu elbląskim www.elblag.pl, anonse w lokalnej prasie, lokalnej telewizji, plakaty i ulotki). Zorganizowano konferencję dla kadry dydaktycznej, nauczycieli i przedstawicieli JST w sumie dla 100 osób oraz cykliczne spotkania informacyjne dla dyrektorów szkół.

2. Przygotowanie placówek i nauczycieli do realizacji praktyk:

- opracowanie programów szkoleń i materiałów dla studentów i nauczycieli;
- warsztaty dla rad pedagogicznych w 33 placówkach (5 edycji) dotyczące problemów opiekuńczo-wychowawczych;
- szkolenia programowe dla przyszłych opiekunów praktyk w wymiarze 45h (24 grupy), obejmujące: wykorzystanie technik informacyjnych, zastosowanie tablic interaktywnych i WebQuest w pracy nauczyciela (10godzin), Klucz do Uczenia się – moduł Logika, Konstrukcje, Literacki (18 godzin), TOC (12 godzin), dyscyplina w szkole (5 godzin);
- wyposażenie 262 nauczycieli w placówkach ćwiczeń w materiały, pomoce i narzędzia dydaktyczne ;
- doposażenie 33 placówek ćwiczeń w mobilne tablice interaktywne i inne narzędzi;
- wyposażenie 20 placówek i PWSZ w Elblągu w innowacyjny program wraz z narzędziami (obudową) pod nazwą „Klucz do uczenia się”;

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

3. Organizacja i obsługa programowo-administracyjna praktyk:

Koordinacja całości działań związanych z przygotowaniem studentów do praktyk pedagogicznych, organizacją i zaliczaniem praktyk, nadzorem metodycznym (hospitacja zajęć) obejmująca między innymi:

- wyposażenie studentów w pomoce i narzędzia dydaktyczne;
- cykliczne szkolenia dla studentów obejmujące: wykorzystanie technik informacyjnych, zastosowanie tablic interaktywnych i WebQuest w pracy nauczyciela (10godzin), Klucz do Uczenia się – moduł Logika, Konstrukcje, Literacki (18 godzin), TOC (12 godzin), dyscyplina w szkole (5 godzin);
- opracowanie koncepcji i narzędzi ewaluacji praktyk, opartej na standardach MEN i Programie Phare SMART (PL9512/01, CODN 1999). Była ona prowadzona w ramach działań 4-5, a jej efektem jest przedstawiany raport końcowy;
- opracowanie i publikacja raportu końcowego z oceny jakości praktyk.

Zasada Gender mainstreaming została zrealizowana na poziomie szkoleń, w których przewidziano 5 godzinny moduł tematyczny: nauczyciele i studenci zostali zapoznani z raportem na temat równości płci w edukacji i publikacjami dot. niekorzystnego stanu rzeczy w tym obszarze, ze szczególnym uwzględnieniem postulatów dot. zmiany ról i stereotypów płciowych w programach szkolnych i przygotowaniu zawodowym nauczycieli.

4-7. Praktyki dla poszczególnych specjalności nauczycielskich wg harmonogramu:

praktyki i specjalności:

Praktyki były realizowane na kilku specjalnościach według ustalonego i przyjętego harmonogramu praktyk:

- kształcenie zintegrowane – 398osób, praktyka asystencka w szkole podstawowej (60h), praktyka asystencka w przedszkolu (30h), praktyka nauczycielska w szkole podstawowej (60h), praktyka nauczycielska w przedszkolu (30h);
- filologia polska – 85osób, praktyka asystencka w szkole podstawowej (45h), asystencka w gimnazjum (45h), nauczycielska w szkole podstawowej (30h), nauczycielska w gimnazjum (30h);

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- filologia angielska – 240osób, asystencka w szkole podstawowej(45h), asystencka w gimnazjum (45h), nauczycielska w szkole podstawowej lub gimnazjum(30h), nauczycielska w gimnazjum lub liceum (30h);
- filologia germańska – 56osób, asystencka w szkole podstawowej (45h), asystencka w gimnazjum (45h), nauczycielska w szkole podstawowej lub gimnazjum (30h), nauczycielska w gimnazjum lub liceum (30h).

W sumie przeprowadzono 128 790 h praktyk realizowanych i rozliczanych pod kierunkiem i nadzorem opiekunów praktyk ze szkół ćwiczeń i opiekunów praktyk z PWSZ.

Za organizację praktyk w szkołach odpowiedzialni byli dyrektorzy, natomiast w Uczelni – Zespół Projektowy.

Rezultaty projektu

W procesie oceny realizacji i rezultatów interwencji szczególne znaczenie ma określenie, jakie twarde i miękkie rezultaty udało się uzyskać w trakcie podejmowanych działań. Podstawą do określenia powodzenia projektu była ocena *skuteczności, efektywności, trafności i przydatności (użyteczności)* realizacji zakładanych celów.

Mając to na względzie zespół ewaluatorów zadał sobie pytanie, czy projekt osiągnął zakładane rezultaty twarde tj. czy:

- wdrożono i poddano ewaluacji modelowy system praktyk pedagogicznych w PWSZ w Elblągu;
- 662 studentów (w tym 523 kobiet) zostało wyposażonych w umiejętności niezbędne u nauczyciela przedmiotu i nauczyciela-wychowawcy, znających praktyczne rozwiązania metodyczno-merytoryczne przydatne w pracy nauczyciela
- 262 nauczycieli z placówek ćwiczeń (szkół i przedszkoli) ze szkół ćwiczeń(210K), podwyższyli swoje kwalifikacje zawodowe i zostali przygotowani do roli opiekunów praktyk poprzez udział w szkoleniach i praktykach studentów;
- 33 placówki oświatowe utworzyły dzięki realizacji praktyk studenckich sieć dobrze przygotowanych i wyposażonych szkół ćwiczeń, także w innowacyjne

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

programy i metody kształcenia oraz czy uzyskano rezultaty miękkie tj. czy miało miejsce:

- zwiększenie atrakcyjności i podniesienie poziomu jakości kształcenia przyszłych nauczycieli
- nabycie przez studentów przygotowania pedagogicznego do nauczania wybranego przedmiotu;
- zdobycie przez studentów kompetencji w zakresie planowania, organizowania i prowadzenia zajęć z wybranego przedmiotu
- nawiązanie ścisłej współpracy uczelni ze szkołami w zakresie organizacji praktyk pedagogicznych;
- przygotowanie wykwalifikowanej kadry nauczycielskiej na rynek pracy,
- poszerzenie oferty edukacyjnej PWSZ, przez co wzmocnieniu ulegnie jej potencjał dydaktyczny i rozwojowy oraz czy wytworzono zakładane produkty i dostarczono zaplanowane usługi, tzn.:
- strona internetowa projektu
- kampania informacyjno - promocyjna (40 rollbanerów, po 100 plakatów i broszurek, 250 spotów);
- konferencja inauguracyjna dla 100 osób,
- programy szkoleń z materiałami dydaktycznymi;
- pomoce i narzędzia dydaktyczne dla 622 studentów i 262 nauczycieli;
- 20 placówek ćwiczeń wyposażonych w innowacyjny program „Klucz do uczenia się”
- 37 zestawów multimedialnych dla placówek ćwiczeń;
- 132 warsztaty dla rad pedagogicznych;
- 1080 h szkoleń dla nauczycieli;
- 2340 h szkoleń dla studentów;
- 128 790h praktyk pedagogicznych.

W projekcie zapisano, że ewaluacja praktyk będzie przeprowadzana okresowo (po zakończeniu praktyk w roku 2012 i 2014 przy użyciu zróżnicowanych metod (analiza dokumentów, wywiady, ankiety) i triangulacji źródeł (dokumentacja praktyk, kadra dydaktyczna, studenci, nauczyciele-opiekunowie, dyrektorzy szkół). Każdorazowo publikowane będą raporty okresowe, które pozwolą na ciągle doskonalenie wdrażanego modelu praktyk. Raport końcowy

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

przedstawi i upowszechni główny rezultat: wypracowany modelowy system praktyk w PWSZ. Ewaluację praktyk przeprowadzą specjaliści z doświadczeniem w tego typu badaniach.

Ponadto przyjęto, że pomiar produktów i rezultatów twardej prowadzony będzie w ramach mentoringu w oparciu o kwartalne sprawozdania z postępu rzeczowo – finansowego projektu w ramach wniosków o płatność, natomiast rezultaty miękkie będą mierzone w toku realizacji działań za pomocą narzędzi właściwych dla badań socjologicznych (ankiety, wywiady). Przeprowadzone badania ankietowe będą oceniać projekt pod kątem *trafności, efektywności i skuteczności* wszystkich form wsparcia, w tym przydatności uzyskanej wiedzy, organizacji szkoleń i poziomu merytorycznego praktyk.

Za wartością dodaną projektu uznano nawiązanie ścisłej współpracy między szkołami miasta Elbląg a PWSZ w Elblągu, która będzie również kontynuowana po zakończeniu projektu, wymiana doświadczeń oraz integracja obu środowisk.

Do osiągnięcia celów projektu miały się przyczynić osiągnięte rezultaty twarde i miękkie możliwe do uzyskania dzięki sprawnej organizacji projektu, zgodnej z harmonogramem i budżetem realizacji zadań, dostarczeniu Uczestnikom Projektu wszystkich zaplanowanych usług i produktów, pełnej realizacji praktyk. Miało to pozwolić na osiągnięcie celu głównego tego działania PO KL, jakim jest ***przygotowanie wybranych szkół do realizacji praktyk przez studentów przygotowywanych do wykonywania zawodu nauczyciela, na terenie gminy miasta Elbląg, służące podniesieniu jakości kształcenia nauczycieli***

O sukcesie projektu miała decydować także pozytywna ocena wsparcia w projekcie przez 90% Uczestników Projektu.

Mając na uwadze cele, jakie zostały postawione ewaluacji projektu „*Innowacyjny Nauczyciel w szkole XXI wieku*”, zespół ewaluacyjny przygotował projekt badań w formie ***Raportu metodologicznego*** umożliwiający zgromadzenie danych pozwalających na dogłębne rozpoznanie stopnia realizacji celów postawionych przed projektem i czynników je warunkujących. Pozyskane informacje i przeprowadzona analiza stworzyły następnie podstawę dla formułowania wniosków i rekomendacji. Niżej przedstawiamy metodologię badań ewaluacyjnych przyjętą w ***Raporcie metodologicznym***.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

III Metodologia badania końcowego

3.1 Wprowadzenie

Raport końcowy z ewaluacji summatywnej projektu „*Innowacyjny Nauczyciel w szkole XXI wieku*” realizowany przez Państwową Wyższą Szkołę Zawodową w Elblągu w ramach Priorytetu III „Wysoka jakość systemu oświaty”, Działanie 3.3.2 Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli - projekty konkursowe Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki został wykonany przez ewaluatora na zlecenie Projektodawcy i dostarczony w wersji wstępnej w dniu 14 marca 2015 roku. Przetawione w nim analizy i wyniki oparte są na matrycy ewaluacji uwzględniającej dwa tabelaryczne plany ewaluacji (formatywną i summatywną) oraz sformułowane do postrzegalnych obszarów pytania kluczowe.

Przedstawiony raport końcowy uwzględnia zapisy dotyczące zasad prowadzenia ewaluacji programów i projektów finansowanych przez Unię Europejską zawarte w **ROZPORZĄDZENIU RADY (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999/**, a przede wszystkim zapisy w **artykułach art. 47 – 49**.

Raport uwzględnia także wytyczne zawarte w Szczegółowym Opisie Przedmiotu Zamówienia, który stanowi załącznik do zapytania ofertowego i umowy na wykonanie przez ewaluatora badania ewaluacyjnego projektu „*Innowacyjny Nauczyciel w szkole XXI wieku*”.

Ewaluacja była prowadzona przez zespół doświadczonych ekspertów o odpowiednich kwalifikacjach, w skład którego weszli:

- mgr Marek Szafraniec – merytoryczna koordynacja całości prac w zakresie ewaluacji projektu, opracowanie raportu końcowego.
- mgr inż. Teresa Mucha-Popiel – opracowanie dwu raportów okresowych z ewaluacji projektu.
- mgr Judyta Popiel – statystyczne opracowanie zebranych danych i analiza jakościowa wyników.

3.2 Struktura raportu

Raport składa się z następujących elementów:

- Streszczenia (najważniejsze wyniki całego badania, wypunktowanie najważniejszych wniosków i rekomendacji);
- Opisu zastosowanej metodologii (opis koncepcji badania oraz ocena wykorzystanych metod badawczych);
- Sposobu organizacji i przeprowadzenia badania, na który składają się: tabelaryczny plan ewaluacji, harmonogram, struktura raportu okresowego i sposób prezentacji wyników badania;
- Opisu wyników badania, ich analizę i interpretację; rozdziały analityczne zawierają wyniki poszczególnych badań ankietowych i wywiadów.
- Wnioski (podsumowanie badania z uwzględnieniem specyfiki badanego obszaru) i powiązane z nimi rekomendacje.
- Elementem podsumowującym jest opracowana przez Wykonawcę **tabela wniosków i rekomendacji** zawierająca zidentyfikowane problemy, wagę problemu, wnioski, proponowane rekomendacje wraz ze sposobem ich wdrożenia, oczekiwany efekt, adresata, możliwy termin wdrożenia rekomendacji oraz odniesienie do miejsca w raporcie.

3.3 Cel i zakres badania ewaluacyjnego

Głównym celem badania ewaluacyjnego była ocena jakości praktyk oraz opracowanego modelowego programu praktyk w oparciu o standardy MEN i Program Phare SMART (PL9512/01 CODN 1999) ze szczególnym uwzględnieniem kryterium **trafności i użyteczności**.

Zgodnie z założeniami realizatorów projektu, ewaluacja miała charakter formatywny i summatywny, umożliwiający analizę podejmowanych działań i wydarzeń oraz nanoszenie na bieżąco ewentualnych zmian wynikających z zebranych danych na podstawie rekomendacji zamieszczonych w raporcie. W raporcie ońcowym) summatywnym wprowadzono dodatkowe kryteria i pytania kluczowe dotyczące **trafności** i **efektywności** wdrożonego w projekcie modelu praktyk oraz odpowiedzi na postawione pytania:

- *W jakim stopniu opracowany modelowy program praktyk odpowiada na potrzeby studentów i szkół?*

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- ***W jakim stopniu opracowany modelowy program praktyk jest nowatorski, innowacyjny?***

W trakcie całego procesu ewaluacji ocenie poddane zostały te działania w projekcie „*Innowacyjny Nauczyciel w szkole XXI wieku*”, które bezpośrednio były związane z realizacją praktyk pedagogicznych studentów. Obecny raport końcowy pozwala na kompleksową ocenę projektu i wskazanie rekomendacji do dalszych działań uczelni, mających na celu upowszechnienie opracowanego modelowego programu praktyk i wdrożenie go na wszystkich specjalnościach pedagogicznych.

3.4 Kryteria ewaluacji

W całym procesie ewaluacji obejmującym dwie ewaluacje okresowe i ewaluację końcową uwzględniono następujące kryteria ewaluacji:

- **Trafność** (relevance) – kryterium to pozwoliło ocenić, ***w jakim stopniu przyjęte cele projektu odpowiadały zidentyfikowanym problemom w obszarze objętym projektem i/lub realnym potrzebom beneficjentów.*** Pod pojęciem „trafności” rozumiemy taką cechę wskaźników, która umożliwia zmierzenie tego, co rzeczywiście chcemy zmierzyć. Przyjmujemy, iż uznanie pomiaru za trafny właściwie jest zawsze kwestią umowną. Trafność pomiaru, skali lub wskaźnika wynika, zatem z przyjętej tradycji, zdrowego rozsądku, a przede wszystkim ustaleń pomiędzy ekspertami i specjalistami w danej dziedzinie, opartych na doświadczeniu i wieloletniej praktyce badawczej. Takie też jego rozumienie przyjmujemy w niniejszych badaniach.
- **Skuteczność** (effectiveness) – kryterium to pozwoliło ustalić, ***do jakiego stopnia cele i rezultaty projektu zdefiniowane na etapie programowania zostały osiągnięte.*** Pod pojęciem „efektywności” rozumiemy rezultat podjętych działań, opisany relacją uzyskanych efektów do poniesionych nakładów. Przyjmuje się, że składowymi efektywności są: sprawność, czyli „*robienie rzeczy we właściwy sposób*” oraz skuteczność tj. „*robienie właściwych rzeczy*”. Z tego wynika, iż jeśli działamy sprawnie, ale nieskutecznie to oznacza, że robimy coś dobrze, ale nasza działalność nie prowadzi do osiągnięcia sensownych i odpowiednich celów. Jak podaje norma ISO 9000, skuteczność to stopień, w jakim planowane działania zostały wykonane, a planowane wyniki osiągnięte. Ta sama norma definiuje efektywność jako, relacje między osiągniętymi wynikami, a wykorzystanymi zasobami. Efektywność można

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

identyfikować w ujęciu *ex post* i *ex ante*. Obliczając efektywność *ex ante* szacuje się przewidywane efekty przy zaangażowaniu określonych środków, czasu. Efektywność *ex post* dotyczy określania rezultatów konkretnych działań.

- **Użyteczność** (utility) – kryterium to było użyteczne przy ustalaniu odpowiedzi, **do jakiego stopnia oddziaływanie projektu odpowiadało rzeczywistym potrzebom grupy docelowej**. Dzięki zastosowaniu tego kryterium można było ocenić czy zmiany wywołane realizacją projektu są korzystne z punktu widzenia jego beneficjentów.

3.5 Zakres czasowy i geograficzny ewaluacji

Badanie ewaluacyjne było kilkietapowe i objęło swoim zakresem:

1. Opracowanie raportu metodologicznego oraz dokonanie standaryzacji narzędzi ewaluacyjnych do oceny jakości praktyk – do 31.05.2012 r.
2. Okresowa ewaluacja praktyk dla specjalności: Pedagogika, Filologia germańska, filologia polska, filologia angielska (wrzesień – grudzień 2012)
3. Okresowa ewaluacja dla kierunków: Edukacja wczesnoszkolna, Filologia polska, Filologia angielska (wrzesień – grudzień 2014)
4. Opracowanie i publikacja raportu końcowego z oceny jakości praktyk (luty – marzec 2015)

Badanie ewaluacyjne było realizowane na terenie PWSZ w Elblągu i w sumie uzyskano dane z 1221 ankiet, które wypełnili studenci i specjaliści ds. praktyk na wyżej wymienionych specjalnościach.

3.6 Odbiorcy badania:

Odbiorcami badania są:

- Projektodawca i realizator projektu: PWSZ w Elblągu;
- Zespół projektowy;
- Urząd miasta Elbląg – Partner;
- Instytucje/osoby będący zainteresowanymi;
- Nauczyciele opiekunowie praktyk;
- Instytucja Pośrednicząca II stopnia: ORE w Warszawie.

3.7 Standardy ewaluacji

Badanie ewaluacyjne, aby dostarczyć wyczerpujących i wiarygodnych informacji, oparte zostało na spójnej koncepcji i planie ewaluacji w formie tabelarycznej oraz standardach obowiązujących dla tego typu badań w Unii Europejskiej:

- **przydatność** – ewaluacja dostarczyła informacji, które zostały wykorzystane przez projektodawcę i realizatorów projektu zgodnie z jego zapotrzebowaniem wyrażonym w niniejszym opisie przedmiotu zamówienia - pod pojęciem „przydatności” rozumiemy zaś: nadawanie się do czegoś, zdatność, użyteczność (*Uniwersalny słownik języka polskiego* 2003, s. 778).
- **wykonalność** - ewaluacja uwzględniła wysokość zaplanowanych na to zadanie środków finansowych, a także uwarunkowania określone i zapisane we wniosku o dofinansowanie projektu oraz w umowie;
- **stosowność** - w procesie ewaluacji były brane pod uwagę tylko takie informacje i czynniki, które uznano za niezbędne dla realizacji celu badania, określonego w pkt. 2. Sposób ich uzyskania i wykorzystania powinien gwarantować zachowanie zasad etycznych względem osób zaangażowanych w ewaluację oraz tych, których dotyczą jej wyniki;
- **adekwatność techniczna** - ewaluacja zostanie przeprowadzona zgodnie z obowiązującym prawem wspólnotowym (*Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności*) w zakresie określającym zasady prowadzenia ewaluacji programów i projektów finansowanych ze środków UE. Natomiast pod względem strony technicznej (zastosowana metodologia przeprowadzonego badania i analiz) zagwarantuje najwyższą jakość i wiarygodność uzyskanych rezultatów.

3.8 Pytania kluczowe

Przeprowadzona ewaluacja okresowa pozwoliła na dostarczenie wiarygodnych i pewnych odpowiedzi na pytania kluczowe dotyczące oceny praktyk pedagogicznych.

Przyjęta przez nas metodologia miała na celu znalezienie odpowiedzi na podstawowe pytania ewaluacyjne/badawcze, które prezentujemy poniżej w tzw. matrycy metodologicznej badania.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pytania te zostały przez nas uszczegółowione w miejscach, gdzie uznaliśmy to za słuszne z punktu widzenia metodologii badawczej.

Przedstawione niżej pytania ewaluacyjne sformułowane zostały zgodnie z obowiązującymi w tego typu badaniach zasadami w dość ogólny, ale konkretny sposób. W założeniu wskazane pytania stanowiły podstawę i punkt wyjścia dla całego procesu ewaluacji projektu.

W trakcie prowadzenia badań zastosowano cztery różne rodzaje pytań ewaluacyjnych ustalone dla tego typu badań:

- **Pytania opisowe**, których celem będzie obserwacja, opisanie i zmierzenie zmian – określenie, co się stało (np. pytanie *Jak ocenia Pan(-i) po odbytej praktyce przydatność poszczególnych czynności w szkole?*)
- **Pytania przyczynowo-skutkowe**, które pozwolą zrozumieć i oszacować relacje między przyczynami i skutkami, a przede wszystkim będą starać się uchwycić, w jaki sposób i do jakiego stopnia dane zjawiska, zmiany można przypisać programowi (np. Czy realizowane działania w projekcie prowadzone są w optymalny sposób, tzn. czy nakłady na nie (koszty, czas, zasoby personalne i materialne) równoważą korzyści z nich płynące?)
- **Pytania o charakterze normatywnym**, odnoszące się do ustalonego kanonu kryteriów ewaluacji, które pozwolą na zbadanie relacji między osiągniętymi rezultatami a zakładanym celami (np. *W jaki sposób osiągnięte rezultaty przyczyniają się do realizacji celów projektu?*).
- **Pytania o charakterze predyktywnym**, które pozwolą na określenie, co się stało w rezultacie wprowadzenia danej interwencji, jakie efekty uboczne – nie przewidziane w projekcie - ona wywołała, jak projekt wpłynie na istniejący już układ (np. *Czy wdrożenie innowacyjnego programu realizacji praktyk wpłynie na podniesienie jakości edukacji w Elblągu i atrakcyjności zawodowej absolwentów PWSZ?*)

Pytania szczegółowe, niezależnie od swojego charakteru, skonstruowane dla potrzeb ewaluacji spełniały warunki wymagane dla tego typu badań przez UE:

- Pytania odnosiły się do konkretnych potrzeb informacyjnych i ułatwiały zrozumienie danej interwencji. Uzyskane odpowiedzi będą mogły być użyte w procesie decyzyjnym przez Projektodawców czy też w debacie publicznej nad pozytywnymi efektami projektu.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- Pytania bezpośrednio odnosiły się do rezultatów, oddziaływania lub potrzeb – czyli przynajmniej częściowo do elementów ze środowiska, w którym wdrażany jest projekt (jego beneficjentów, sytuacji społeczno-ekonomicznej) lub tychże elementów w powiązaniu z procesami zarządzania projektem (a więc np. pojawiających się kwestii dotyczących zwiększenia efektywności projektu poprzez poprawę jego organizacji, systemu zarządzania).
- W zestawie znalazły się pytania wartościujące (każde pytanie zawiera tylko jedno stwierdzenie wartościujące). To pozwoli na sformułowanie w raporcie trafnych oraz rzetelnych wniosków i rekomendacji.

W ramach przeprowadzonej ewaluacji okresowej szukano odpowiedzi na następujące podstawowe pytania ewaluacyjne odnoszące się (korelujące) do przyjętych celów badania w powiązaniu z kryteriami ewaluacji.

3.9 Zastosowane metody i techniki badawcze

Organizacja badania i szczegółowy harmonogram pracy zostały tak zaprojektowane, by uwzględnić wszystkie przyjęte założenia ewaluacji, czas ich przekazywania oraz najbardziej optymalne zastosowanie narzędzi badawczych, które pozwoliły znaleźć odpowiedzi na kluczowe pytania badawcze.

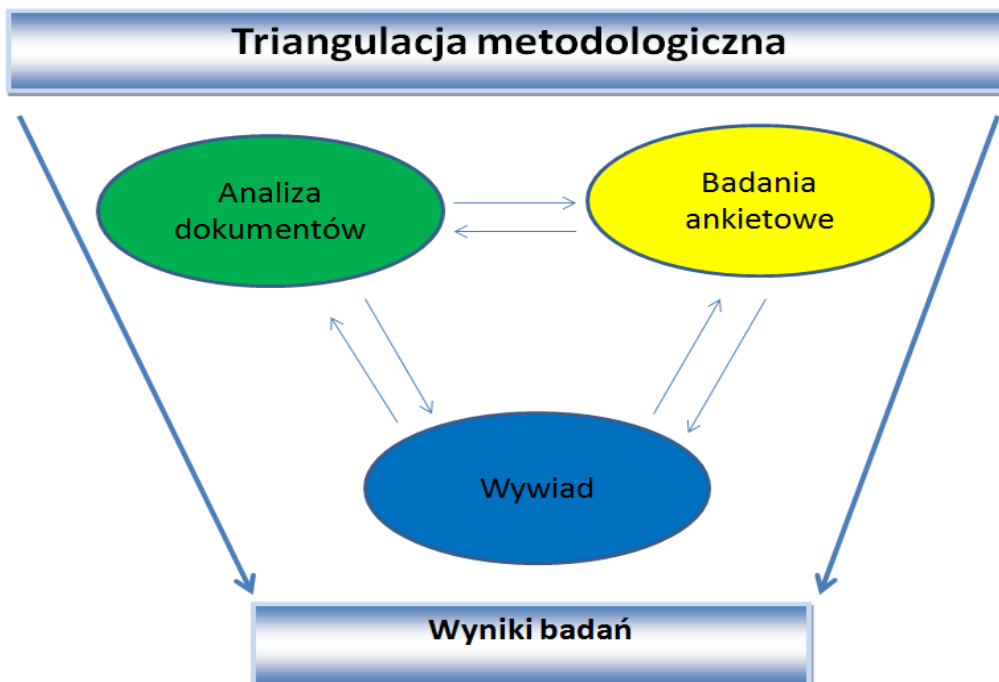
W celu kompleksowej realizacji badania ewaluatorzy posłużyli się szerokim zakresem metod i narzędzi badawczych, których zróżnicowanie sprzyjać będzie uzyskiwaniu obiektywnych i wiarygodnych rezultatów.

W celu uzyskania jak najbardziej wiarygodnych wyników została zastosowana triangulacja metodologiczna, polegająca na wykorzystaniu w toku badań różnych metod, technik oraz źródeł pozyskiwania informacji.

Rzetelność i trafność narzędzi została zagwarantowana przede wszystkim poprzez zastosowanie metody triangulacji polegającej na zbieraniu danych za pomocą kilku różnych metod (analiza dokumentów, badania ankietowe i wywiady z udziałem specjalistów ds. praktyk), a następnie porównywanie i łączenie wyników w trakcie analiz ilościowych i jakościowych.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Triangulacja uwzględniła także pozyskiwanie danych z różnych źródeł i grup badawczych: dokumentacja projektu, koordynatorzy praktyk, specjaliści ds. praktyk i studenci czterech specjalności: filologia polska, filologia angielska, filologia germańska i pedagogika.

Dodatkowo do zagwarantowania rzetelności i trafności narzędzi przyczyniły się następujące czynniki:

- zapewnienie o zachowaniu anonimowości respondentów biorących udział w badaniu ankietowym,
- weryfikację opracowanych kwestionariuszy do analizy danych zastanych (desk research) oraz kwestionariuszy ankiet z członkami zespołu projektowego.

Metody i techniki badawcze:

1. **Analiza dokumentów i danych zastanych** (źródeł wtórnych), w tym przede wszystkim:

- Wniosek o dofinansowanie projektu,
- Dokumenty jednostki zarządzającej projektem,
- Dane administracyjne, w tym statystyczne,
- Dokumentacja zajęć,
- Harmonogram realizacji projektu,

2. **Badania ankietowe** – polegające na zadawaniu serii wystandaryzowanych pytań ułożonych w ustrukturyzowany sposób (kwestionariusze) próbie osób, które zostaną wybrane

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

jako grupa reprezentatywna dla badanej populacji (studenci uczestniczący w praktyce). W projektowanej ewaluacji służyć mają one zbieraniu danych ilościowych i jakościowych z ukierunkowaniem na ten pierwszy rodzaj danych w celu szacowania rezultatów, oddziaływania i użyteczności działań i rozwiązań zastosowanych w projekcie.

3. Wywiad pisemny – oparty na wystandaryzowanym arkuszu, w którym dane od respondentów będą pozyskiwane poprzez zadawanie pytań na podstawie specjalnie przygotowanego kwestionariusza; grupę respondentów będą stanowić specjaliści ds. praktyk na poszczególnych specjalnościach.

4. Wywiad ustny – oparty na przygotowanym scenariuszu, w którym uzyskano bezpośrednie informacje o organizacji i przebiegu praktyk od dwu koordynatorów.

3.10 Plan ewaluacji w formie tabelarycznej:

Organizacja i prowadzenie praktyk pedagogicznych to obszar złożony, bowiem obejmuje zarówno elementy, za które odpowiada bezpośrednio kierownictwo i pracownicy PWSZ w Elblągu, jak i takie, które są od nich niezależne, ponieważ w procesie kształcenia uczestniczy uczelnia sprawująca opiekę naukową oraz placówki ćwiczeń (szkoły i przedszkola), w których odbywają się praktyki. Dlatego też opracowany i przedstawiony niżej projekt ewaluacji w formie tabelarycznej uwzględnia te zewnętrzne uwarunkowania. Zaplanowano w nim triangulację źródeł polegającą na porównywaniu danych pochodzących od różnych grup uczestniczących w procesie kształcenia nauczycieli w PWSZ w Raciborzu oraz triangulację metod sprowadzającą się do porównywania danych zebranych różnymi metodami (za pomocą analizy dokumentów, wywiadów indywidualnych i ankiet).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Tabela nr 1: Plan ewaluacji I etap badania - ewaluacja formatywna

Przedmiot ewaluacji	Kryteria Ewaluacji	Pytania kluczowe i szczegółowe	Metoda ewaluacji	Źródła danych
Praktyki pedagogiczne studentów PWSZ w Elblągu	A. Trafność, Użyteczność Skuteczność	<p>1. W jaki sposób PWSZ w Elblągu organizuje i realizuje praktyki pedagogiczne?</p> <p>A. Czy organizacja praktyki pedagogicznej jest odpowiednio udokumentowana?</p> <p>B. Czy PWSZ w Elblągu posiada wystarczającą liczbę szkół ćwiczeń, które umożliwiają odbywanie praktyk i uczestniczą w procesie kształcenia?</p>	<p>-Analiza dokumentów, - wywiad, - ankieta -raporty z monitoringu</p>	Regulamin praktyki, dokumentacja z przebiegu praktyki
		<p>2. W jakim stopniu system praktyk przygotowuje studentów do wykonywania zawodu nauczyciela?</p> <p>C. Czy praktyki pedagogiczne są związane z pozostałymi obszarami kształcenia nauczycieli?</p> <p>D. Czy praktyki obejmują planowanie (przygotowanie do zajęć), obserwację nauczania, prowadzenie lekcji oraz inne czynności wywodzące się z celów i filozofii specjalności?</p> <p>E. Czy udzielone formy wsparcia studentom wpłynęły na lepsze przygotowanie do odbycia praktyk pedagogicznych?</p>	<p>-Analiza dokumentów, -wywiad, -ankieta, - raporty z monitoringu</p>	Zespół Praktyk Pedagogicznych Regulamin praktyki Studenci Zespół Praktyk Pedagogicznych

II etap badania - ewaluacja summatywna (końcowa)

Przedmiot ewaluacji	Kryteria Ewaluacji	Pytania kluczowe i szczegółowe	Metoda ewaluacji	Źródła danych
Modelowy program praktyk pedagogicznych opracowany w PWSZ w Elblągu	B. Efektywność Skuteczność, Trafność	<p>1. W jakim stopniu został osiągnięty cel ogólny i cele szczegółowe projektu?</p> <p>2. W jakim stopniu opracowany modelowy program praktyk odpowiada na potrzeby studentów i szkół?</p> <p>3. W jakim stopniu opracowany modelowy program praktyk jest nowatorski, innowacyjny?</p>	<p>-Analiza dokumentów -Raporty z badań częściowych i raporty z monitoringu</p>	Regulamin praktyk Dokumentacja praktyk dokumentacja projektowa

3.11 Zagadnienia szczegółowe dla kluczowych grup zaangażowanych w proces organizacji i realizacji praktyk pedagogicznych w PWSZ w Elblągu, niezbędne dla przygotowania raportu końcowego dla całego procesu.

Przygotowana ewaluacja ma umożliwić znalezienie w przyszłości optymalnego sposobu realizowania praktyk pedagogicznych, tak aby przygotować studentów do satysfakcjonującej pracy w roli nauczyciela.

1. Analiza dokumentów dostarczy odpowiedzi na następujące pytania:

1.1. *W jaki sposób dokumentuje się przebieg różnych rodzajów praktyk pedagogicznych w PWSZ w Elblągu?*

1.2. *Jakie rodzaje praktyk przewiduje się w cyklu kształcenia studentów?*

1.3. *Jakie działania obejmują praktyki pedagogiczne?*

2. Analiza informacji uzyskanych od uczestników praktyk dostarczy odpowiedzi na następujące pytania:

2.1. *Czy zdaniem uczestnika praktyk organizacja praktyk jest właściwa?*

2.2. *Czy zdaniem uczestnika praktyk podczas praktyk student otrzymał taką pomoc od opiekunów, jakiej oczekiwał?*

2.3. *Czy zdaniem uczestnika praktyk został on zapoznany z celami poszczególnych rodzajów praktyk, kiedy i w jaki sposób?*

2.4. *Jaka jest zdaniem uczestnika praktyk przydatność poszczególnych rodzajów praktyk w przygotowaniu do zawodu nauczyciela?*

2.5. *Czy zdaniem uczestnika praktyk rodzaje i czas trwania praktyk są wystarczające, jeśli nie to jakie zmiany respondent sugeruje w ich przebiegu?*

2.6. *Czy uczestnik praktyk zna kryteria oceniania poszczególnych rodzajów praktyk?*

2.7. *Czy zapoznano uczestnika praktyk z zasadami i kryteriami oceniania praktyk, jeśli tak to kiedy i w jaki sposób?*

2.8. *Czy kryteria oceniania praktyk są zdaniem uczestnika praktyk właściwe?*

2.9. *Jeżeli uczestnik praktyk akceptuje ustalone kryteria oceniania praktyk, to proszę wskazać te cechy oceniania, które zdecydowały o pozytywnej opinii respondenta.*

2.10. *Co zdaniem uczestnika praktyk jest dla opiekunów praktyk podstawą do zaliczenia praktyki asystenckiej?*

2.11. *Co zdaniem uczestnika praktyk jest dla opiekunów praktyk podstawą do zaliczenia praktyki nauczycielskiej?*

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

2.13. *Czy obyte szkolenia w ramach przygotowania do praktyk przyczyniły się do podwyższenia ich jakości?*

2.14. *Czy uzyskane informacje o wynikach praktyk pozwalają planować własną ścieżkę kariery i czuć się właściwie przygotowanym do pracy w zawodzie?*

3. Analiza informacji od kierowników praktyk ze strony PWSZ w Elblągu dostarczy odpowiedzi na następujące pytania:

3.1. *W jaki sposób dokumentuje się przebieg różnych rodzajów praktyk pedagogicznych w PWSZ w Elblągu?*

3.2. *W jaki sposób dokumentacja udostępniana jest wszystkim uczestnikom procesu?*

3.3. *W ilu placówkach i jakiego typu PWSZ w Elblągu przeprowadza praktyki pedagogiczne?*

3.4. *Czy liczba placówek realizujących praktyki jest wystarczająca? Jeśli tak lub nie, proszę uzasadnić.*

3.5. *Na jakich zasadach dobiera się placówki do praktyk?*

3.6. *Kto decyduje o formie, miejscu i terminie praktyk pedagogicznych?*

3.7. *W jaki sposób praktyki pedagogiczne są związane z pozostałymi obszarami kształcenia nauczycieli?*

3.8. *Jaki jest udział ilościowy praktyk w kształceniu zawodowym i w całym cyklu kształcenia?*

4. Analiza informacji od opiekunów praktyk w placówkach realizujących praktyki pedagogiczne dostarczy odpowiedzi na następujące pytania:

4.1. *Czy organizacja praktyk jest właściwa?*

4.2. *Czy dobór nauczycieli-opiekunów w placówkach realizujących praktyki jest właściwy?*

4.3. *Czy w czasie trwania praktyk studenci otrzymują taką pomoc, jakiej należy oczekiwać od nauczycieli-opiekunów?*

4.4. *Czy praktykanci są zapoznani z celami poszczególnych rodzajów praktyk?*

4.5. *Jaka jest przydatność poszczególnych rodzajów praktyk w przygotowaniu do zawodu nauczyciela?*

4.6. *Czy rodzaje i czas trwania praktyk są wystarczające?*

4.7. *Czy praktykanci są zapoznani z zasadami i kryteriami oceniania praktyk?*

4.8. *Co stanowi podstawę do zaliczenia praktyki asystenckiej?*

4.9. *Co stanowi podstawę do zaliczenia praktyki nauczycielskiej?*

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

3.12 Harmonogram ewaluacji

Tab. Nr 2

TYPY EWALUACJI	ROK	2012				2013				2014			
	Kwartał	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
1. Opracowanie koncepcji ewaluacji i standaryzacja narzędzi ewaluacyjnych do oceny jakości praktyk													
2. Pierwsza okresowa ewaluacja praktyk dla specjalności nauczycielskich													
3. Druga okresowa ewaluacja praktyk dla specjalności nauczycielskich													
4. Opracowanie i publikacja raportu końcowego z oceny jakości praktyk													

IV. Prezentacja i analiza wyników końcowych ewaluacji

4.1 Opis realizacji badań ewaluacyjnych i sposobu prezentacji wyników końcowych

Badanie ewaluacyjne okresowe prowadzono dwukrotnie:

1. Okresowa ewaluacja praktyk dla specjalności: Pedagogika, Filologia germańska, filologia polska, filologia angielska (wrzesień – grudzień 2012)
2. Okresowa ewaluacja dla kierunków: Edukacja wczesnoszkolna, Filologia polska, Filologia angielska (wrzesień – grudzień 2014)

Każde z tych badań prowadzone było według tej samej procedury obejmującej: Obejmowało ono:

- badania ankietowe dla studentów uczestniczących w szkoleniach przygotowujących do realizacji praktyk;
- badanie ankietowe dla studentów realizujących praktyki w podziale na praktykę asystencką i praktykę nauczycielską;
- badanie ankietowe dla specjalistów ds. praktyk;
- wywiady z koordynatorami ds. organizacyjnych i programowo – merytorycznych;
- przetwarzanie danych w programie Excel i analiza ilościowa wyników badań;
- opracowanie wyników w formie graficznej: wykresy i tabele;
- analiza jakościowa wyników;
- opracowanie raportu z każdego okresowego badania ewaluacyjnego.

Natomiast prezentowany raport końcowy w ramach ewaluacji summatywnej jest **analizą i syntezą badań okresowych w latach 2012 i 2014 dotyczącą całościowej oceny wdrożonego modelu praktyk pedagogicznych w ramach projektu „Innowacyjny Nauczyciel w szkole XXI wieku”**, tj. oceną jakości prowadzenia aktywności w obszarze wiedzy, umiejętności i kompetencji i oceną korzyści z uczestniczenia w praktykach pedagogicznych oraz wyniki badań przeprowadzonych wśród uczestników aktywności w poszczególnych latach wdrażania projektu, a mającej na celu **ocenę końcowych rezultatów działań w projekcie i korzyści, które uczestnicy uzyskali w następstwie udziału w omawianym przedsięwzięciu.**

W przypadku raportu końcowego zastosowano inny schemat i układ prezentacji wyników niż w raportach okresowych. Tam prezentacja wyników badań oparta była bezpośrednim przedstawieniu danych z badań ankietowych i wywiadów a następnie opracowaniu wniosków i rekomendacji w formie tabelarycznej. W raporcie końcowym prezentacja wyników oparta jest

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

na analizie uporządkowanej według pytań kluczowych i szczegółowych w odniesieniu do przyjętych kryteriów ewaluacji wdrożonego nowego modelu praktyk w PWSZ w Elblągu. Zgodnie z założeniem przyjętym w projekcie ewaluacji (raporcie metodologicznym) główne informacje pochodzą z ankiet i wywiadów, a dane uzyskane z analizy dokumentów tylko je uzupełniają. Zastosowany sposób prezentacji wyników realizuje przyjętą w projekcie ewaluacji zasadę triangulacji źródeł i metod badawczych.

4.2 Charakterystyka grupy badanej

Badanie ewaluacyjne przeprowadzono na zróżnicowanych pod względem płci, wieku i statusie zawodowych grupach badawczych.

Struktura grupy badanej

Struktura uczestników badań ze względu na płeć, wiek, status zawodowy i dostęp do szkoleń związany z miejscem zamieszkania wskazuje, iż projekt służył realizacji polityki horyzontalnej Unii Europejskiej w zakresie równych szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy oraz wyrównywania szans osób z mniejszymi szansami edukacyjnymi i dostępem do edukacji.

W sumie w badaniu ewaluacyjnym wypełniono 1208 kwestionariuszy ankiet (studenci) i 13 kwestionariuszy wywiadów (opiekunowie praktyk – 11, koordynatorzy ds. organizacyjnych i programowo merytorycznych. Strukturę grup osób uczestniczących w poszczególnych badaniach okresowych prezentują poniżej zamieszczone tabele:

Tabela nr 3: Struktura grup uczestniczących w badaniach ankietowych i wywiadach w roku 2012:

Lp.	Forma aktywności	Specjalność	Liczba ankietowanych
1	Szkolenia	Pedagogika - I rok	415
2		Pedagogika - II rok	
3		Filologia germańska - II rok	
4		Filologia germańska - III rok	
5		Filologia polska - I rok	
6		Filologia polska - II rok	
7		Filologia polska -III rok	
8		Filologia angielska - I rok	
9		Filologia angielska - II rok	
10		Filologia angielska - III rok	
11	Praktyka asystencka	Pedagogika - IV semestr	304
12		Filologia - IV semestr	
13		Filologia angielska - IV semestr	
14		Pedagogika - III semestr	
15		Filologia germańska - III semestr	

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

16		Filologia polska - III semestr	
17		Filologia angielska - III semestr	
18	Praktyka nauczycielska	Filologia polska - placówka 1	242
19		Filologia polska - placówka 2	
20		Filologia germańska - placówka 2	
21		Pedagogika - placówka 1	
22		Pedagogika - placówka 2	
23	Opieka nad praktykami	Specjaliści ds. praktyk	11
24	Koordinacja praktyk	Koordinatorzy ds. organizacyjnych i programowo - merytorycznych	2

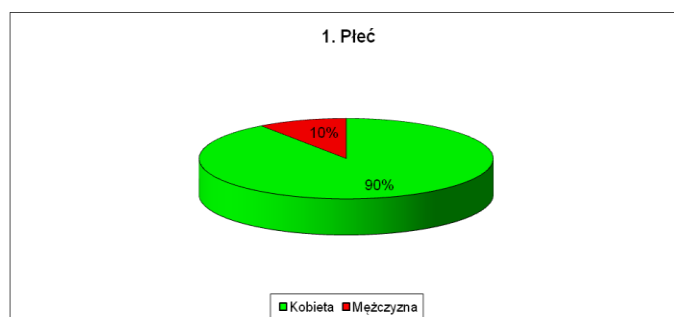
Tabela nr 4: Struktura grup uczestniczących w badaniach ankietowych w roku 2014

Lp.	Forma aktywności	Specjalność	Liczba ankietowanych wg specjalności	Łączna liczba ankietowanych
1	Szkolenia	Edukacja wczesnoszkolna	57	84
2		Filologia polska	9	
3		Filologia angielska	18	
4	Praktyka	Edukacja wczesnoszkolna	130	163
5		Filologia polska	18	
6		Filologia angielska	15	
Razem			247	247

Płeć uczestników szkoleń i praktyk

Z analizy pytań początkowych wynika, że wśród studentów uczestniczących w szkoleniach przygotowujących do praktyk przeważały kobiety (90%), mężczyźni stanowili zdecydowanie mniejszą grupę (10%).

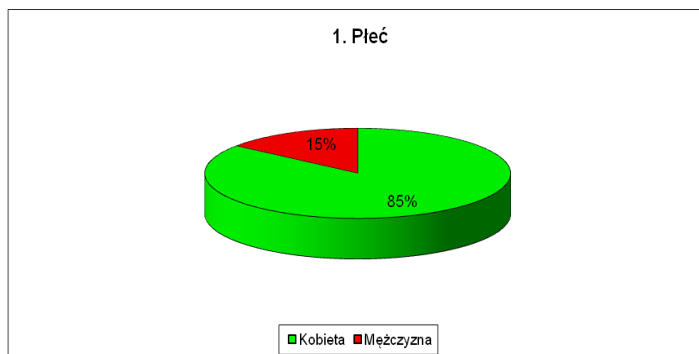
Wykres nr 1: Płeć uczestników szkoleń

Nieco inaczej rozkładały się proporcje dotyczące płci w przypadku badań ankietowych dla uczestników praktyk asystenckich i nauczycielskich, w sumie w badaniach wzięło 85% kobiet i 15% mężczyzn.

Wykres nr 2: Płeć uczestników praktyk

Jak można zauważyć większość uczestniczących w badaniach studentów, z racji specyfiki studiów nauczycielskich, stanowiły kobiety co jest zrozumiałe z powszechnie znanych względów.

4.3 Odpowiedzi na pytania kluczowe i szczegółowe

4.3.1. W jaki sposób PWSZ w Elblągu organizuje i realizuje praktyki pedagogiczne?

Przeprowadzona analiza dokumentów oraz przeprowadzone wywiady ze specjalistami ds. praktyk oraz koordynatorami praktyk pozwoliły na uzyskanie wyczerpujących odpowiedzi na postawione pytania: kluczowe i szczegółowe dotyczące organizacji, przebiegu i jakości praktyk.

Obydwa rodzaje praktyk dokumentuje się podobnie:

- po każdej odbytej praktyce student składa dziennik praktyk i zeszyt z wypełnionymi arkuszami obserwacji zajęć,
- nauczyciele w placówkach składają protokoły hospitacji zajęć prowadzonych przez studentów i protokoły odbioru usługi,
- specjaliści ds. praktyk składają plany i harmonogram hospitacji, oraz protokoły z hospitacji zajęć studentów.

Dokumentacja praktyk przygotowywana na potrzeby realizacji projektu jest – jak wynika z analizy dokumentów – kompletna i uwzględnia specyfikę praktyk odbywanych przez studentów poszczególnych specjalności. Regulamin praktyk, wzory dokumentów (karty zaliczenia praktyki, protokoły obserwacji, konspekty zajęć) są łatwo dostępne w Biurze projektu jak i za pośrednictwem sieci Internet na stronach Uczelni,

Z uzyskanych danych wynika, że praktyki pedagogiczne przeprowadzono w 33 placówkach (10 przedszkolach i 23 szkołach (w tym podstawowych, gimnazjach i ponadgimnazjalnych).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Według pozyskanych opinii liczba przedszkoli i szkół była wystarczająca na potrzeby zorganizowanych praktyk pedagogicznych w projekcie. Realizacja praktyk odbywała się w placówkach, które zgłosiły się do udziału w Projekcie w trakcie rekrutacji. Nauczyciele z placówek zgłoszonych do Projektu przeszli przeszkolenie w zakresie nowych metod nauczania: TOC w edukacji, obsługa tablic interaktywnych, program Klucz do uczenia się, dyscyplina w szkole. Na bieżąco mieli możliwość korzystania z konsultacji w Zespole Projektowym.

Miejsce i termin praktyk ustalał każdorazowo zespół ds. praktyk, forma praktyk była ściśle określona w regulaminie praktyk JPJ PWSZ ustalony przez Radę ds. Kształcenia. Praktyki były prowadzone zgodnie ze standardami kształcenia nauczycieli.

Opiekunowie praktyk dokumentowali ich przebieg zgodnie z przyjętymi zasadami tj. wypełniali protokoły hospitacji po każdym zajęciu prowadzonych przez studenta oraz potwierdzali działania studenta w dzienniku praktyk, po zakończonej każdej praktyce wypełniali protokół odbioru usługi informujący o szczegółach praktyki.

Przeprowadzone w Projekcie praktyki pedagogiczne były ściśle powiązane innymi obszarami kształcenia. W trakcie praktyk na bieżąco były realizowane i weryfikowane syntetycznie efekty kierunkowe określone dla danego kierunku studiów w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

Wyniki wywiadu otwartego dla koordynatorów praktyk potwierdziły z innego punktu widzenia – na zasadzie zróżnicowania źródeł danych pozyskanych od różnych osób – równoległą diagnozę dotyczącą efektywności, użyteczności i skuteczności obu typów praktyk: zarówno asystenckich, jak i nauczycielskich. Ponadto odpowiedzi koordynatorów wskazały także na dodatkowe **mocne strony** praktyk, które uzupełniają inne katalogi ustalone na podstawie wyników ankiet i wywiadu pisemnego. Można do nich zaliczyć:

- sposób dokumentowania przebiegu praktyk oparty na następujących źródłach: dziennik praktyk, książka ze szczegółową dokumentacją, protokoły hospitacji zajęć oraz protokół odbioru usługi ze szczegółowymi danymi odnośnie praktyk oraz protokoły z hospitacji zajęć studentów - wszystkie te dokumenty znajdują się w odpowiednich segregatorach w Biurze Projektu.
- utworzona sieć placówek ćwiczeń zapewniająca realizację obu rodzajów praktyk,
- odpowiednio przeszkolona grupa nauczycieli – opiekunów praktyk,

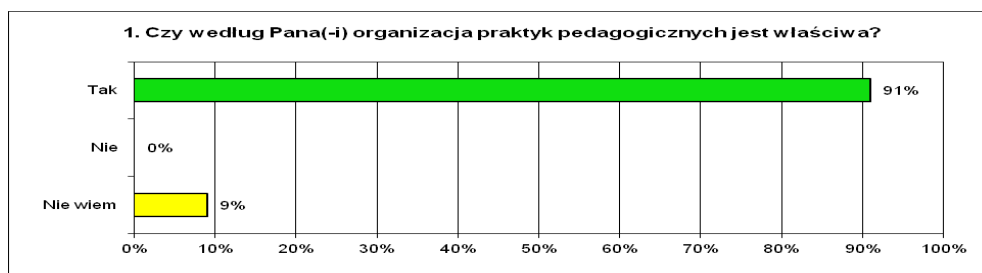
Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- dobór placówek ćwiczeń i nauczycieli – opiekunów praktyk
- pełne powiązanie praktyk pedagogicznych z pozostałymi obszarami kształcenia nauczycieli w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych,

Wnioski wynikające z wywiadu dla koordynatorów potwierdzają wyniki badań przeprowadzone wśród specjalistów ds. praktyk.

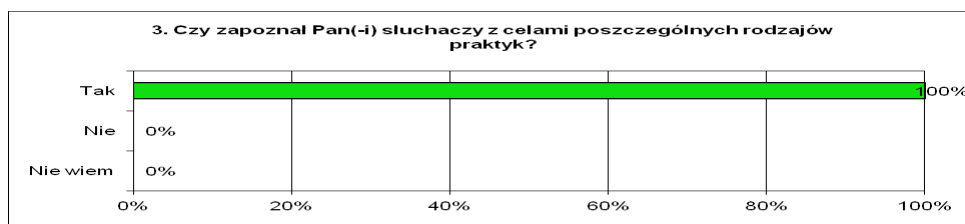
Aż 91% ankietowanych specjalistów ds. praktyk uznało, że organizacja praktyk była właściwa, nie było ocen negatywnych, natomiast 9% ankietowanych osób nie potrafiło odpowiedzieć jednoznacznie na to pytanie – nie wiedziało jak ją ocenić.

Wykres nr 3: Organizacja praktyk

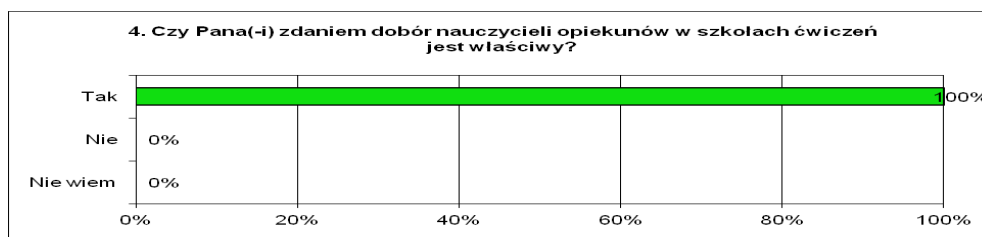
Wszyscy ankietowani specjaliści ds. praktyk jednoznacznie stwierdzili, że zapoznali słuchaczy z celami praktyk (100% wskazań).

Wykres nr 4: Cele praktyk

Zdaniem wszystkich ankietowanych osób (100%) dobór nauczycieli opiekunów w szkołach ćwiczeń był właściwy.

Wykres nr 5: Dobór nauczycieli

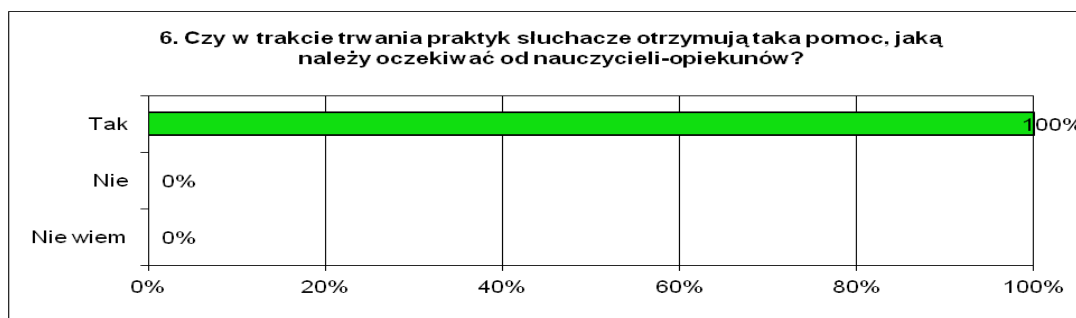

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

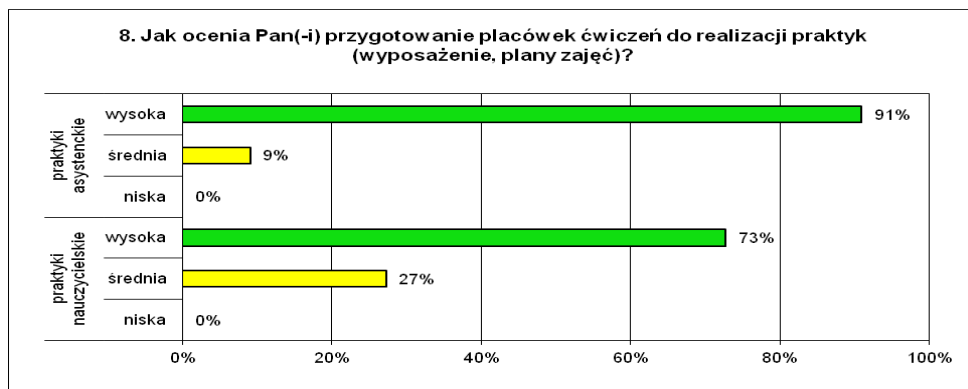
Podobnie jak we wcześniejszych odpowiedziach i tutaj ankietowani specjaliści jednogłośnie w 100% wskazali, że słuchacze w trakcie trwania praktyk otrzymali taką pomoc, jakiej należy oczekiwać od nauczycieli – opiekunów.

Wykres nr 6: Pomoc nauczycieli

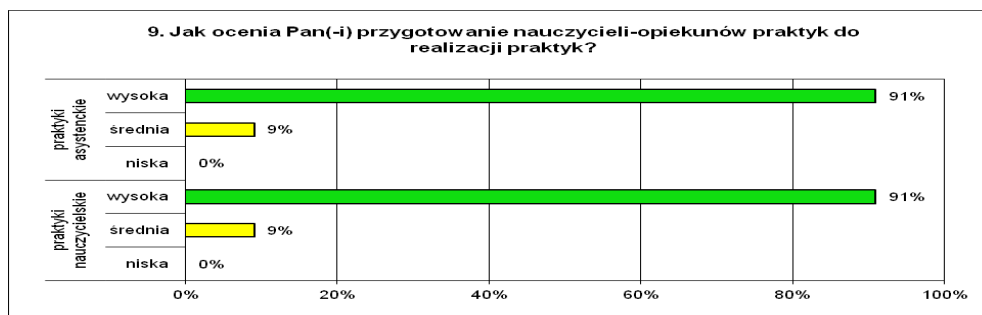
Ankietowani specjaliści zdecydowanie wyżej ocenili przygotowanie placówek do praktyk asystenckich (91% wskazań) niż do praktyk nauczycielskich. Przy ocenie brano przede wszystkim wyposażenie w sprzęt oraz plany zajęć.

Wykres nr 7: Przygotowanie placówek ćwiczeń do realizacji praktyk

Na identycznym „wysokim” poziomie ocenili specjaliści ds. praktyk przygotowanie nauczycieli opiekunów praktyk asystenckich i nauczycielskich (po 91% wskazań na poziom „wysoki” i po 9% wskazań na poziom „średni”).

Wykres nr 8: Przygotowanie nauczycieli opiekunów praktyk do ich prowadzenia

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Ankietowani specjaliści ds. praktyk jednoznacznie w 100% uznali, że oba rodzaje praktyk, zarówno asystencka, jak i nauczycielska były przydatne w przygotowaniu studentów – praktykantów do przyszłego zawodu nauczyciela.

Wykres nr 9: Ocena przydatności poszczególnych rodzajów praktyk w przygotowaniu do zawodu nauczyciela

Analiza wywiadów pisemnych przeprowadzonych wśród specjalistów ds. spraw praktyk wykazała, że osiągnięto zakładane cele jakim było przygotowanie studentów podczas realizacji praktyk do pełnienia w przyszłości roli nauczyciela. Uczestnicy wywiadu zdecydowanie pozytywniej niż ankietowani studenci ocenili większość aspektów praktyk nauczycielskich, praktycznie poza pojedynczymi przypadkami nie wskazali **słabych stron**. Według ich opinii do **mocnych stron** obu praktyk można zaliczyć:

- organizację praktyk,
- informację o zasadach realizacji praktyk i celów praktyk
- przydatność praktyk w przygotowaniu do przyszłej roli nauczyciela,
- dobór placówek ćwiczeń i nauczycieli – opiekunów praktyk
- przygotowanie nauczycieli – opiekunów praktyk do ich prowadzenia
- pomoc i wsparcie opiekunów podczas realizacji praktyk

Niezależnie od wysokich ocen różnych aspektów praktyk można wskazać kilka **słabszych stron** wymagających w przyszłości poprawy. Za takie można – na podstawie przeprowadzonej analizy wywiadu pisemnego i udzielanych odpowiedzi – uznać przede wszystkim:

- brak umiejętności wykorzystania w pełni nabytej przez studentów wiedzy podczas szkoleń (przede wszystkim: Metody WebQuest i umiejętności utrzymywania dyscypliny w klasie – co zresztą potwierdzają wypowiedzi studentów w badaniach

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

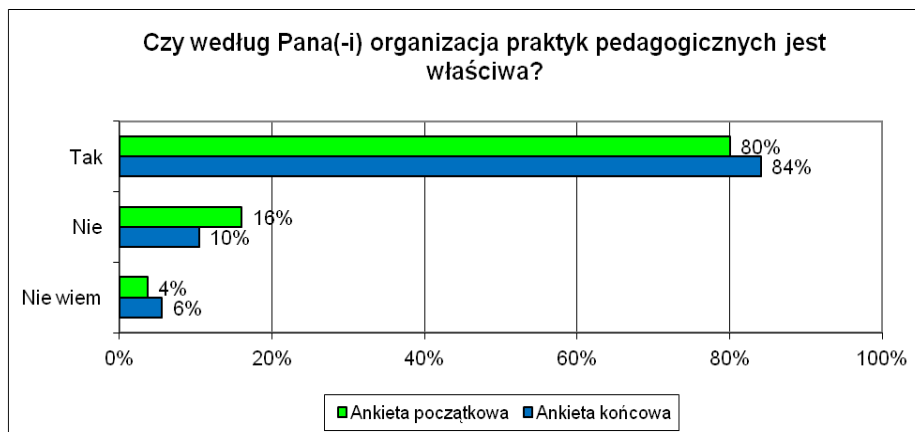
ankietowych, gdzie często wskazywano na problemy z dyscypliną uczniów w trakcie zajęć),

- zróżnicowanie placówek w przygotowaniu do realizacji praktyk – znacznie gorsze przygotowanie placówek do realizacji praktyk nauczycielskich,
- niekonsekwencja w stosowaniu przez specjalistów ds. praktyk kryteriów zaliczania praktyk – praktycznie każda z 11 osób przyjęła inną hierarchię kryteriów, pokrywają się one tylko w przypadku 2 osób, w pozostałych 9 są całkowicie rozbieżne.

Wyniki badań ankietowych studentów uzyskane w obu badaniach okresowych potwierdzają opinie nt. organizacji praktyk uzyskane od koordynatorów i specjalistów ds. praktyk.

Zarówno w pierwszym, jak i drugim badaniu okresowym zdecydowana większość ankietowanych studentów uznała, że organizacja szkoleń była właściwa (odpowiednie 80% - pierwsze badanie okresowe, 84% - drugie badanie okresowe). Należy zwrócić uwagę na wzrost ocen pozytywnych w drugim badaniu okresowym i towarzyszący mu spadek opinii negatywny z 16% do 10%. Wskazuje to, że zawarte w pierwszym badaniu rekomendacje zostały wdrożone i że przyczyniły się do lepszej organizacji praktyk

Wykres nr 10: Organizacja praktyk

W drugim badaniu było też o wiele mniej osób, które wskazały na braki w organizacji praktyk. Najczęściej w obu badaniach okresowych postulowano następujące zmiany (układ hierarchiczny według liczby wskazań):

- zmiana organizacji dnia - po praktykach nie powinno być zajęć na uczelni, nie powinno być zajęć po praktykach,
- powinna być możliwość odbywania praktyk w swoim mieście,
- praktyki powinny odbywać się w szkole wskazanej przez studenta,

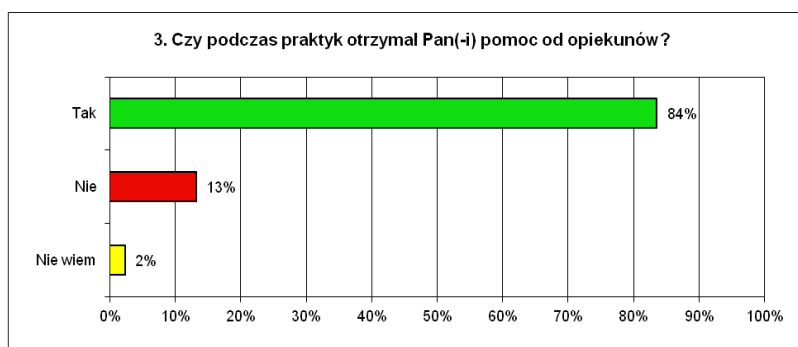

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- praktyki powinny odbywać się w czasie wolnym od studiów.

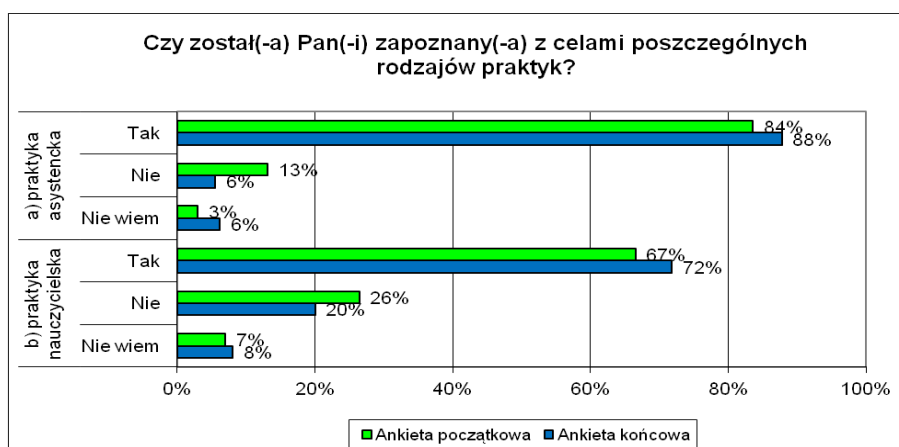
Większość ankietowanych studentów uznała, że otrzymała właściwą pomoc opiekunów podczas praktyk – 84% wskazało na „tak”, 13% na „nie” i 2% nie miało w tej sprawie zdania.

Wykres nr 11: Pomoc opiekunów

Z przedstawionego na wykresie zestawienia wynika, że w drugim badaniu okresowym znacząco wzrosła liczba odpowiedzi pozytywnych dotyczących znajomości celów praktyk, co potwierdza słuszność wniosków i rekomendacji w tym zakresie z pierwszego badania okresowego. Liczba odpowiedzi na „tak” w obszarze praktyk asystenckich wzrosła z 84% do 88%, zaś w obszarze praktyk nauczycielskich z 67% do 72%. W obu obszarach znacząco spadała liczba odpowiedzi negatywnych: odpowiednio z 13% do 6% w pierwszym obszarze i z 26% do 20% w drugim obszarze. W drugim badaniu okresowym nieznacznie wzrosła liczba osób, które nie potrafiły odpowiedzieć na pytanie, czy zapoznano ich z celami praktyk: w przypadku praktyk asystenckich wzrost wskazań na odpowiedź „nie wiem” z 3% do 6%, natomiast w przypadku praktyk nauczycielskich z 7% do 8%.

Wykres nr 12: Cele praktyk

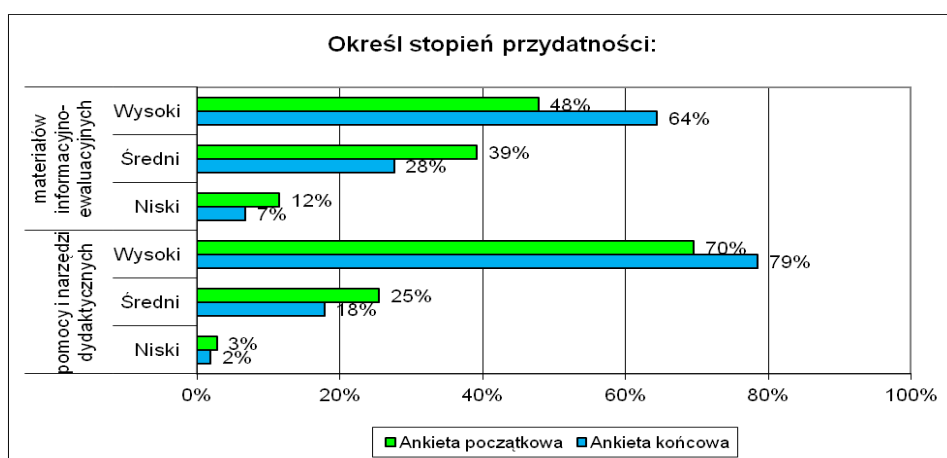
Jak wynika z pozyskanych danych studenci każdorazowo przed rozpoczęciem praktyk zaznajamiani z przygotowanymi materiałami dydaktycznymi (podręcznikami, scenariuszami zajęć, modułami) oraz planami pracy dydaktyczno-wychowawczej w placówce, zapoznawali

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

się także ze schematem organizacyjnym placówki, opracowywali konspekty zajęć i lekcji, samodzielnie prowadzili zajęcia w oparciu o wcześniej przygotowane konspekty, prowadzili dziennik praktyk, omawiali z opiekunem ze strony placówki przebieg zajęć.

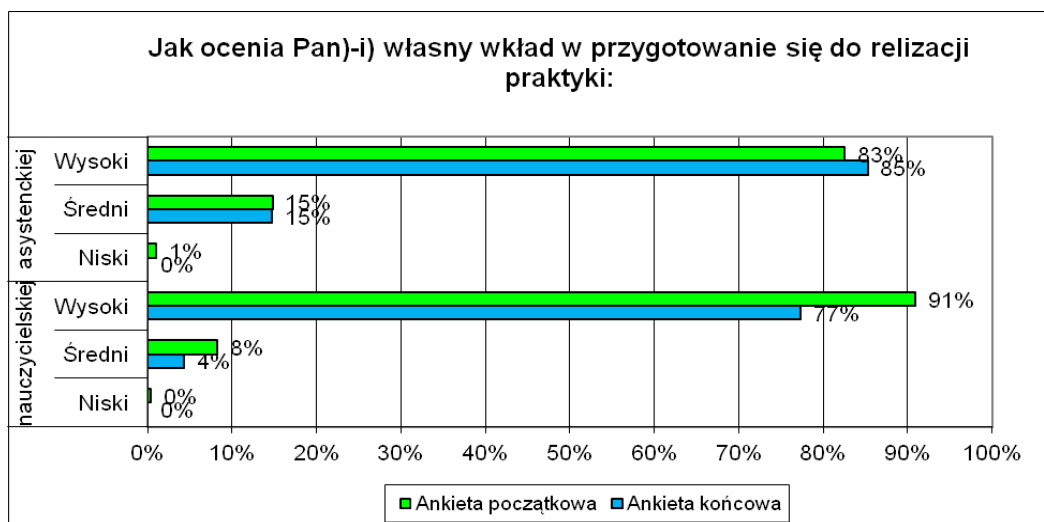
Określając stopień przydatności materiałów i pomocy dydaktycznych studenci podczas obu badań kresowych wyżej ocenili pomoce i narzędzia dydaktyczne (70% wskazań na stopień „wysoki” w pierwszym badaniu i 79% w drugim badaniu) od „materiałów informacyjno – ewaluacyjnych” (odpowiednio: 48% wskazań na stopień „wysoki” i 64% w drugim badaniu).

Wykres nr 13: Stopień przydatności pomocy i materiałów

W obu badaniach okresowych zdecydowana większość studentów „wysoko” oceniła swój wkład własny w przygotowanie się do realizacji praktyk (aż 83% i 85% pozytywnych odpowiedzi) w przypadku praktyk asystenckich i odpowiednio 91% i 77% w przypadku praktyk nauczycielskich.

Wykres nr 14: Wkład własny w przygotowanie do praktyk

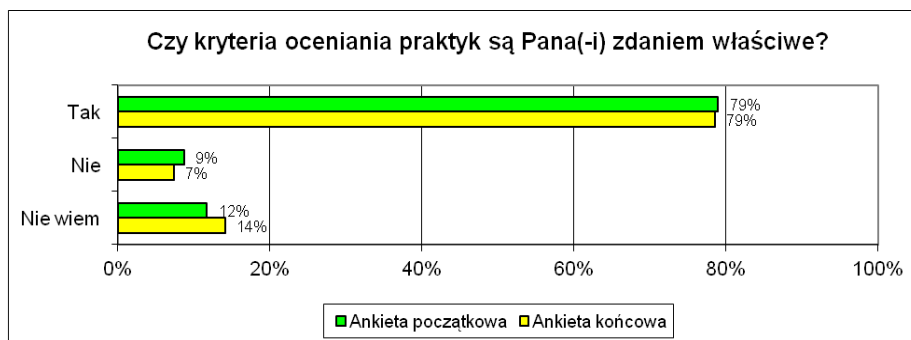

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Istotnym elementem dotyczącym jakości praktyk w zakresie ich organizacji był wdrożony system ocenienia.

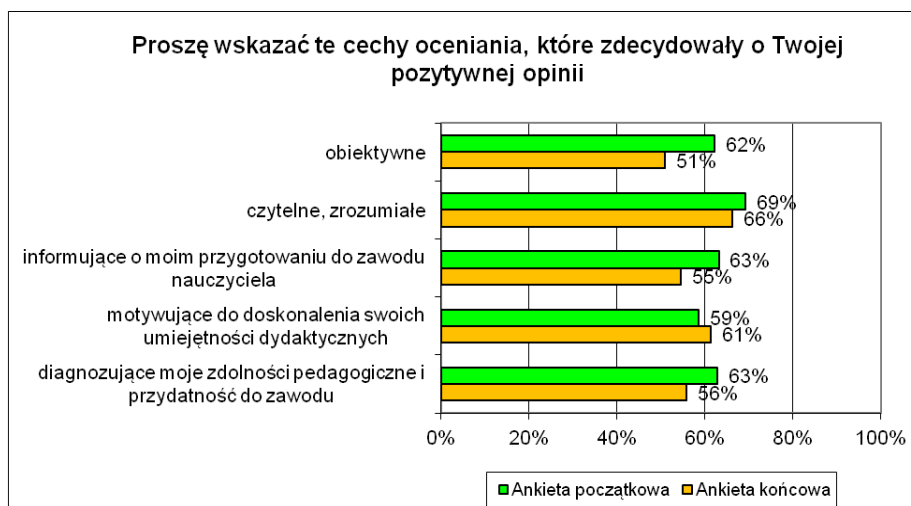
Zdecydowana większość uczestników obu badań wskazała (79% ankietowanych zarówno w pierwszym, jak i drugim badaniu), że kryteria oceny praktyk nauczycielskich są właściwe, tylko nieliczni stwierdzili, że takie nie są: 9% w pierwszym badaniu i 7% w drugim badaniu okresowym.

Wykres nr 15: Kryteria oceniania

O pozytywnej ocenie systemu oceniania praktyk w głównej mierze zdecydowały wskazane na wykresie cechy:

Wykres nr 16: Cechy oceniania

Jak widzimy podstawową zaletą wskazaną w obu badaniach był przede wszystkim następujące cechy: czytelność i zrozumiałość oraz to, że informowały o przygotowaniu do zawodu nauczyciela.

W przypadku negatywnej oceny najczęściej wskazywano na niżej wymienione negatywne aspekty systemu oceniania praktyk:

- zbyt mała skala punktowa,

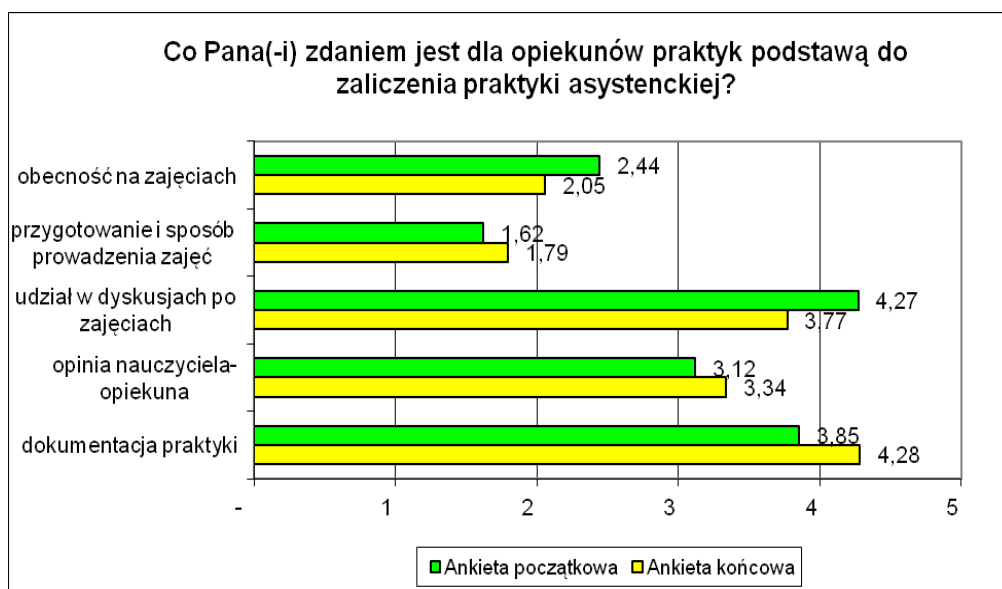

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- za duży nacisk na dokumentację, lepiej byłoby się skupić na samej obserwacji i kierowaniu studentów,
- na ocenę głównie wpływa ocena z konspektu,
- opiekun praktyk powinien bezpośrednio po zajęciach omówić i ocenić przeprowadzoną lekcję,
- niesprawiedliwe jest ocenianie o stopień niżej jeżeli nauczyciel nieudostępnia nam przewodnika metodycznego co jest jego obowiązkiem,
- zdarzają się sytuacje, na które praktykant nie ma wpływu, a zostaje słabo oceniony.

W odpowiedzi na jedno z kolejnych pytań ankietowani studenci ustalili hierarchię kryteriów będących podstawą do zaliczenia obu rodzajów praktyk: asystenckiej i nauczycielskiej. W przypadku praktyki asystenckiej najczęściej jako podstawę zaliczenia wskazywali: **dokumentację praktyki** (odpowiednio: 3,8 punktu w pierwszym badaniu i 4,28 w drugim), a najrzadziej **przygotowanie i sposób prowadzenia zajęć** (1,62 i 1,79 punktu).

Wykres nr 17: Podstawa zaliczenia praktyki asystenckiej

Nieco inaczej sytuacja przedstawia się w przypadku praktyk nauczycielskich. W tym przypadku najczęściej wskazywano na **opracowania dotyczące wykonania indywidualnego zadania** (3,28 w pierwszym badaniu i 3,18 w drugim), a najrzadziej **ilość obserwowanych i przeprowadzonych zajęć** (odpowiednio 2,01 i 2,19).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres nr 18: Podstawa zaliczenia praktyki nauczycielskiej

Analiza ankiet ewaluacyjnych przeprowadzonych wśród uczestników obu typów praktyk nauczycielskich wykazała, że osiągnięto zakładane cele jakim była dobra organizacja praktyk i przygotowanie studentów do prowadzenia praktyk.

Uczestnicy praktyk pozytywnie ocenili większość aspektów związanych z organizacją praktyk, do **mocnych stron** zaliczyli:

- dobrą organizację praktyk,
- informację o zasadach realizacji praktyk i celów praktyk
- wsparcie opiekunów podczas realizacji praktyk,
- wkład własny w przygotowanie do realizacji praktyki asystenckiej.

Niezależnie od wysokich ocen różnych aspektów organizacji praktyk można wskazać w każdym z rodzajów praktyk wskazać **słabsze strony**, wymagające w przyszłości poprawy. Najczęściej zastrzeżenia co do jakości praktyk były formułowane w pytaniach otwartych i dotyczyły przede wszystkim:

- braki w przygotowaniu studentów do realizacji praktyk, przede wszystkim w przedszkolach,
- niepełnego przygotowania do prowadzenia zajęć pozalekcyjnych i spotkań z rodzicami,
- braku przygotowania praktykantów do analizy dokumentacji szkolnej placówki, w której odbywa się praktyka,
- niewielka czasami przydatność materiałów informacyjno – ewaluacyjnych,
- niektórych aspektów oceniania, takich jak np. zbyt wąska skala oceniania i brak konsekwencji w ocenianiu przez opiekunów praktyk czy opieranie oceny jedynie na konspekcie lekcji a nie na jej przebiegu.

Wnioski

- 1. Organizacja praktyk jest odpowiednio udokumentowana - sposób dokumentowania przebiegu praktyk oparty jest na następujących źródłach: dziennik praktyk, książka ze szczegółową dokumentacją, protokoły hospitacji zajęć oraz protokół odbioru usługi ze szczegółowymi danymi odnośnie praktyk oraz protokoły z hospitacji zajęć studentów - wszystkie te dokumenty znajdują się w odpowiednich segregatorach w Biurze Projektu.*
- 2. Uczelnia posiada wystarczającą liczbę placówek ćwiczeń, które zapewniają pełną realizację zaplanowanych w Projekcie praktyk pedagogicznych oraz uczestniczą w procesie kształcenia zawodowego słuchaczy i wspierają proces ich rozwoju poprzez właściwy dobór nauczycieli – opiekunów praktyk.*
- 3. Utworzona sieć placówek ćwiczeń zapewniła w pełną realizację obu rodzajów praktyk, placówki posiadają odpowiednio przeszkolona grupa nauczycieli – opiekunów praktyk.*
- 4. Placówki były dobrze przygotowane do prowadzenia praktyk zarówno pod względem organizacyjnym, jak i kadrowym*
- 5. Praktyki są dobrze zorganizowane, studenci otrzymują odpowiednie wsparcie ze strony koordynatorów i opiekunów praktyk w szkołach.*
- 6. Właściwa atmosfera i relacje pomiędzy opiekunami praktyk a praktykantami miała pozytywny wpływ na ich przebieg, wzajemne zaangażowanie i realizację zakładanych celów.*
- 7. Przeprowadzone w Projekcie praktyki pedagogiczne były ściśle powiązane innymi obszarami kształcenia. W trakcie praktyk na bieżąco były realizowane i weryfikowane syntetycznie efekty kierunkowe określone dla danego kierunku studiów w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.*
- 8. Placówki (szkoły i przedszkola ćwiczeń) były dobrze przygotowane do prowadzenia praktyk zarówno pod względem organizacyjnym i kadrowym, w nieco gorszym stopniu do realizacji praktyk nauczycielskich*
- 9. Dobrze układała się współpraca między uczelnią a placówkami ćwiczeń.*
- 10. Placówki trafnie dobrano do potrzeb studentów, świadczy o tym wsparcie jakie otrzymali oni podczas realizacji praktyk.*
- 11. Liczba placówek ćwiczeń była wystarczająca.*

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- 12. Nauczyciele – opiekunowie praktyk zostali odpowiednio przygotowani do pełnienia swojej roli.*
- 13. Placówki ćwiczeń były dobierane zgodnie z zasadami określonymi w regulaminie rekrutacji.*
- 14. Praktykanci każdorazowo zostali zapoznani z celami praktyk.*
- 15. Czas i rodzaje praktyk były wystarczające do realizacji celów projektu.*
- 16. Praktykanci zostali zapoznani zasadami i kryteriami oceniania.*
- 17. Praktykanci pozytywnie ocenili system oceniania.*
- 18. Główną podstawę do zaliczenia praktyki asystenckiej stanowi dokumentacja praktyki, natomiast do zaliczenia praktyki nauczycielskiej opracowania dotyczące wykonania zadania indywidualnego.*

Rekomendacje

- 1. Istnieje potrzeba przeanalizowania przygotowania placówek do realizacji praktyk nauczycielskich, studenci wskazali, że niektóre z nich są gorzej przygotowane do prowadzenia tego drugiego rodzaju praktyk.*
- 2. Należy zastanowić się, czy nie uwzględnić w przyszłości postulatów studentów dotyczących możliwości wyboru przez nich placówki, w której mają odbyć praktyki i drugiego dotyczącego możliwości odbywania praktyk w miejscu zamieszkania*
- 3. Podczas praktyk należy zwrócić uwagę na zajęcia, podczas których wykorzystują innowacyjne metody i programy kształcenia takie jak WebQuest i „Klucz do uczenia się” ponieważ mają problemy w ich prowadzeniu, brakuje im doświadczenia i praktyki w tym zakresie.*
- 4. Praktykanci potrzebują większego wsparcia ze strony koordynatorów, specjalistów ds. praktyk i opiekunów praktyk w utrzymywaniu dyscypliny uczniów w trakcie zajęć z czym mają ogromny problem. Najlepszą formą byłoby indywidualne doradztwo i grupowa analiza różnego typu „studiów przypadków”, które zdarzały się podczas praktyk i w odniesieniu do nich szukanie optymalnych rozwiązań.*
- 5. Należy położyć nacisk na lepsze przygotowanie studentów do realizacji praktyk w przedszkolach, do prowadzenia zajęć pozalekcyjnych i spotkań z rodzicami.*
- 6. Istnieje potrzeba ujednolicenia zasad oceniania praktyk przez opiekunów, nie wszyscy stosują te zasady w jednolity sposób, istnieje duża rozbieżność w stosowaniu kryteriów oceniania.*

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

7. *Podczas szkoleń i spotkań ze specjalistami ds. praktyk należy większą uwagę zwrócić na przygotowanie studentów do analizy dokumentacji szkolnej, w której odbywa się praktyka.*
8. *Opiekunowie praktyk powinni dokonywać oceny w oparciu o wszystkie kryteria, a nie tylko brać pod uwagę ocenę konspektu i innych dokumentów. Więcej uwagi należałoby skupiać na samej obserwacji zajęć prowadzonych przez studentów i kierowaniu nimi.*
9. *Bezpośrednio po zajęciach opiekunowie praktyk każdorazowo powinni omówić i ocenić przeprowadzaną lekcję.*

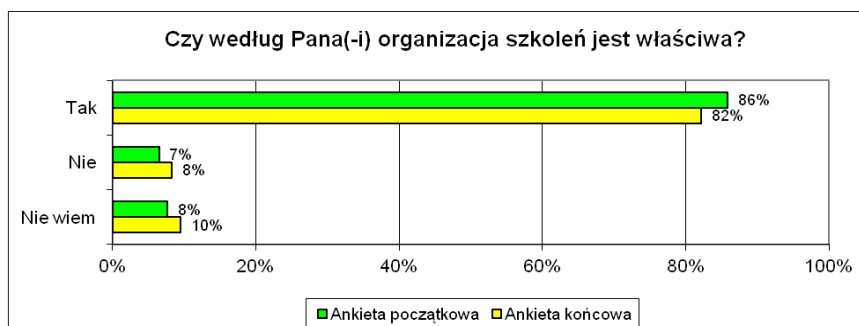
4.3.2 W jakim stopniu system praktyk przygotowuje studentów do wykonywania zawodu nauczyciela?

Podstawą do odpowiedzi na drugie pytanie kluczowe i postawione pytania szczegółowe będą przede wszystkim wyniki analizy z dwukrotnie przeprowadzonych badań ankietowych wśród specjalistów ds. praktyk i studentów uczestniczących najpierw w szkolenia przygotowujących do realizacji praktyk a potem realizujących praktyki asystenckie i nauczycielskie.

Jednym z ważnych obszarów analizy trafności było uzyskanie subiektywnej oceny respondentów, co do posiadanej wiedzy przez studentów rozpoczynających realizację praktyk, przydatności nowych nabytych umiejętności w trakcie szkoleń do pracy nauczycielskiej oraz zmiany nastawienia do inicjowania własnej działalności pedagogicznej.

Z uzyskanych danych wynika, że zdecydowana większość ankietowanych w obu badaniach studentów uznała, że organizacja szkoleń była właściwa (86% wskazań w pierwszym badaniu i 82% w drugim), tylko nieliczni uznali, że była niewłaściwa (7% i 8%), a odpowiednio 8% i 10% z nich nie potrafiło jednoznacznie odpowiedzieć na postawione pytanie.

Wykres nr 18: Organizacja szkoleń

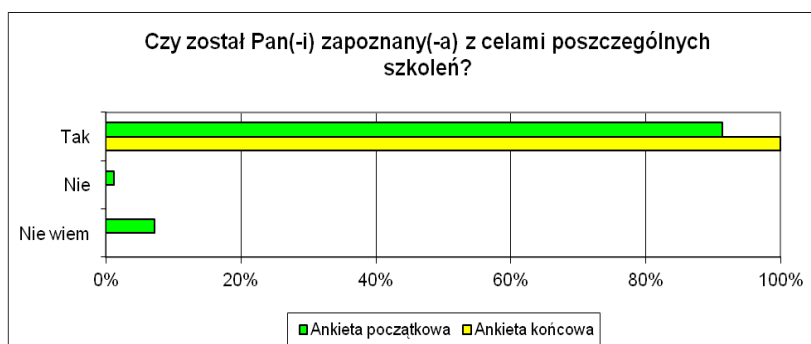
Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Grupa uczestników badania, która odpowiedziała negatywnie na to pytanie wskazała następujące braki w organizacji szkolenia:

- potrzeba lepszego dopasowania szkoleń do kierunku studiów, mniejsza ilość zajęć, bardziej atrakcyjne zajęcia, stawianie na praktykę nie na teorię;
- za mało godzin z tablicą interaktywną;
- zbyt dużo wprowadzenia teoretycznego;
- zbyt mały wymiar godzin ograniczający wzrost wiedzy i umiejętności;
- szkolenia trwały nawet cały dzień, powinno być mniej godzin rozbitych na kilka dni, lepsze rozłożenie w czasie ograniczenie zajęć w późnych godzinach popołudniowych;
- dni szkoleń również niedostosowane do godzin niektórych grup studentów, czasami pokrywały się z zajęciami.

Wyniki porównawcze wskazują z dwóch badań okresowych wskazują, że wzrosła wśród uczestników znajomość celów poszczególnych szkoleń do 100% w drugim badaniu. W pierwszym badaniu nie wszyscy uczestnicy zostali zapoznani z tymi celami (90% znała cele, 1% ankietowanych, stwierdził, że nie został z nimi zapoznany, a 8% przyznało, że nie wie czy ten fakt miał miejsce).

Wykres nr 19: Znajomość celów szkolenia

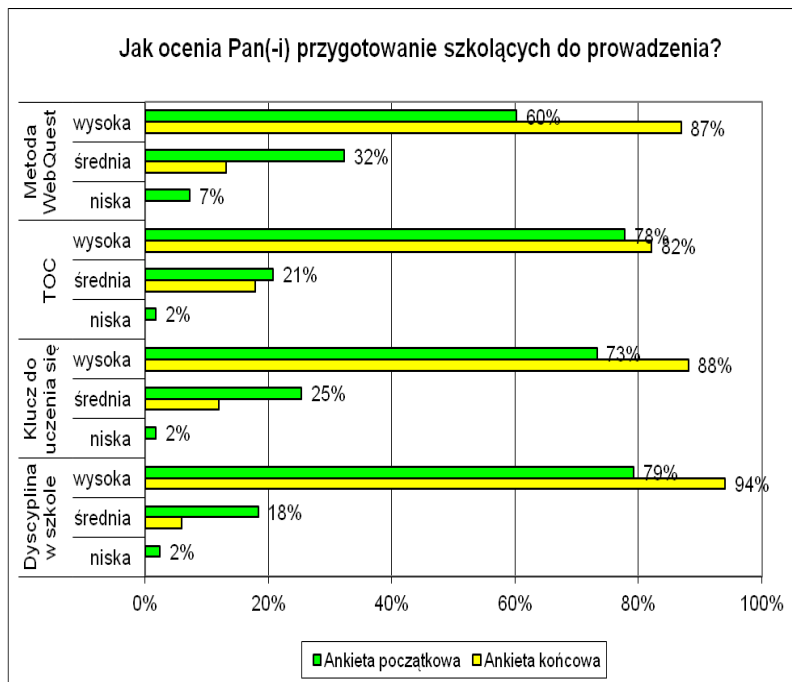
Przygotowanie szkolących do prowadzenia szkoleń oceniono w 4 kategoriach oddzielnie dla każdego tematu szkoleń. Na podkreślenie zasługuje w drugim badaniu tendencja zwyklowa ocen – w każdej kategorii oceniono wyżej przygotowanie szkolących. Największy przyrost nastąpił w szkoleniach z Metody WebQuest (z 60% pozytywnych odpowiedzi w pierwszym badaniu do 87% w drugim – w sumie o 27%) i z programu „Klucz do uczenia się”(z 73% do 88% - o15%). Ten wzrost ocen jest ważny z punktu widzenia opinii słuchaczy, którzy w pierwszym badaniu wskazywali na problemy ze stosowaniem innowacyjnych metod i programów nauczania podczas swoich praktyk. W obydwóch badaniach najwyżej oceniono

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

przygotowanie trenerów do prowadzenia zajęć z tematu „Dyscyplina w szkole” (79% wskazań na oceny wysokie w pierwszym badaniu i 94% w drugim). Szczegółowy rozkład odpowiedzi na postawione pytania przedstawia niżej zamieszczony wykres:

Wykres nr 20: Ocena przygotowania trenerów do prowadzenia zajęć

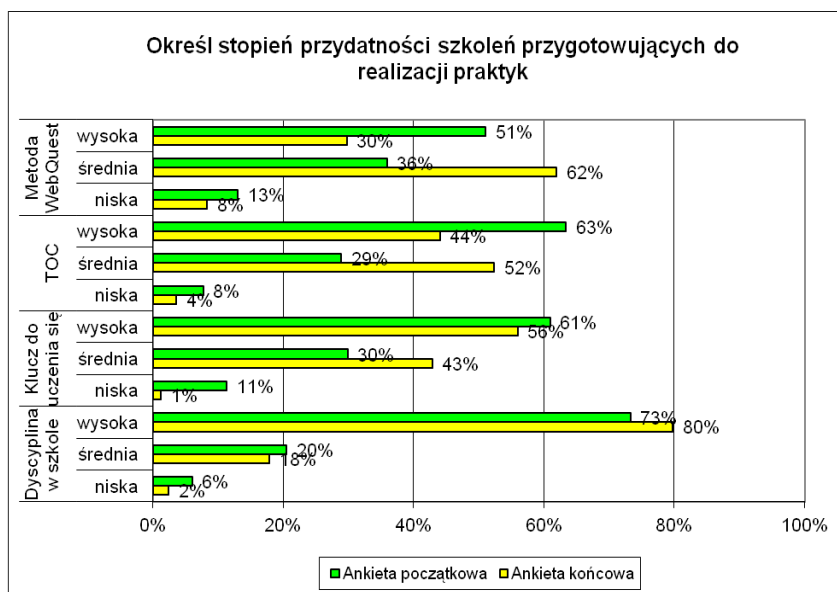

Podobnie jak w przypadku wcześniejszego pytania uczestnicy najwyżej ocenili przydatność szkoleń z „Dyscypliny w szkole” do realizacji późniejszych praktyk pedagogicznych (73% ankietowanych wskazało w pierwszym badaniu na „wysoko” a 20% na „średnio” – w sumie 93% pozytywnych odpowiedzi, natomiast w drugim 80% na „wysoko” i 18% na średnio: 98% pozytywnych odpowiedzi). Najniżej oceniono przydatność szkoleń z „Metody WebQuest”, bo w pierwszym badaniu 51% wskazań na „wysoko” i 36% na „średnio”, a w drugim odpowiednio 63% i 44%. Szczegółowy rozkład odpowiedzi zamieszczono poniżej:

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres nr 21: Ocena przydatności szkoleń przygotowujących do realizacji praktyk

W każdym z badań okresowych respondenci wyrażali opinię na temat przydatności poszczególnych szkoleń w swojej przyszłej pracy nauczyciela. Za najbardziej przydatne szkolenie w przyszłej pracy uznano „Dyscyplinę w szkole”. Za tym wyborem przemawiały najczęściej następujące argumenty:

- znajomość wielu metod radzenia sobie z dyscypliną w szkole ułatwi pracę z różnymi uczniami,
- zasady wprowadzania dyscypliny są przydatne na wszystkich etapach kształcenia.

W dalszej kolejności wskazywano na TOC ze względu na to, że:

- jest to bardzo ciekawa metoda aktywizowania dzieci,
- uczy logicznego myślenia, dzieci odróżniają skutek od przyczyny,
- ułatwia przekazywanie wiedzy,
- pozwala rozwiązywać problemy.

Pomimo tego, że niżej oceniono przydatność programu „Klucz do uczenia się”

i „Metodę WebQuestu”, to i tu wskazywana na określone zalety i tak odpowiednio:

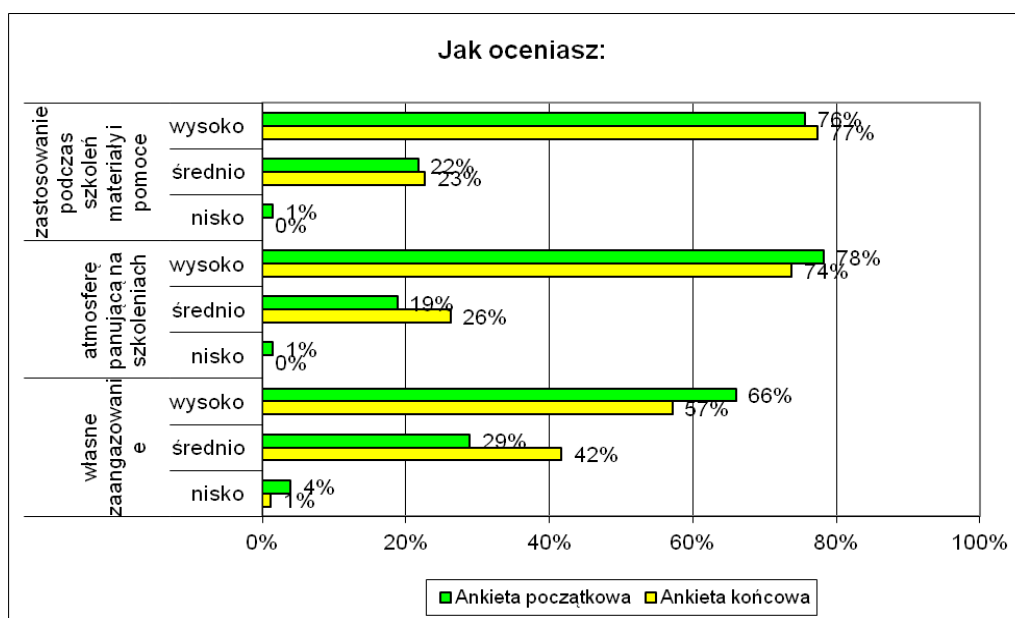
- „WebQuest” daje możliwość przekazania wiedzy dzieciom w sposób ciekawy i interesujący,
- WebQuest, ponieważ wykorzystuje tablice interaktywne i to pomoże mi w prowadzeniu zajęć oraz dlatego, że odgrywa coraz większą rolę w edukacji.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

W pierwszym i drugim badaniu uczestnicy dodatkowo ocenili przebiegu szkoleń i postawę osób prowadzących zajęcia. W obydwu przypadkach najwyżej ocenili atmosferę panującą na szkoleniach – w sumie 98% pozytywnych odpowiedzi w pierwszym badaniu i 100% w drugim badaniu. Pozytywnie oceniono także zastosowane podczas szkoleń materiały i pomoce – tu procent wskazań pozytywnych był identyczny. Niepokojący jest fakt obniżenia oceny swojego zaangażowania w szkolenia w drugim badaniu w stosunku do badania pierwszego – znacząco spadła liczba wskazań „wysokich” z 66% na 57% na rzecz wzrostu wskazań na poziom „średni”: z 30% do 42%. Poczującym faktem jest spadek wskazań na poziom niski: z 4% do 1%.

Wykres nr 22: Ocena dodatkowych aspektów szkolenia

Jak wynika z przeprowadzonej analizy ankiet ewaluacyjnych przeprowadzonych wśród uczestników szkolenia wykazała, że osiągnięto zakładane cele jakim było przygotowanie studentów do realizacji praktyk pedagogicznych, w ramach których mieli możliwość wykorzystania innowacyjnych programów, metod i narzędzi kształcenia takich, jak „Klucz do uczenia się”, WebQuest i TOC.

Uczestnicy szkolenia pozytywnie ocenili większość jego aspektów, do **mocnych stron** można zaliczyć:

- przygotowanie trenerów do prowadzenia zajęć,
- przydatność szkoleń do realizacji praktyk,
- zastosowane programy i materiały dydaktyczne,
- atmosferę na zajęciach.

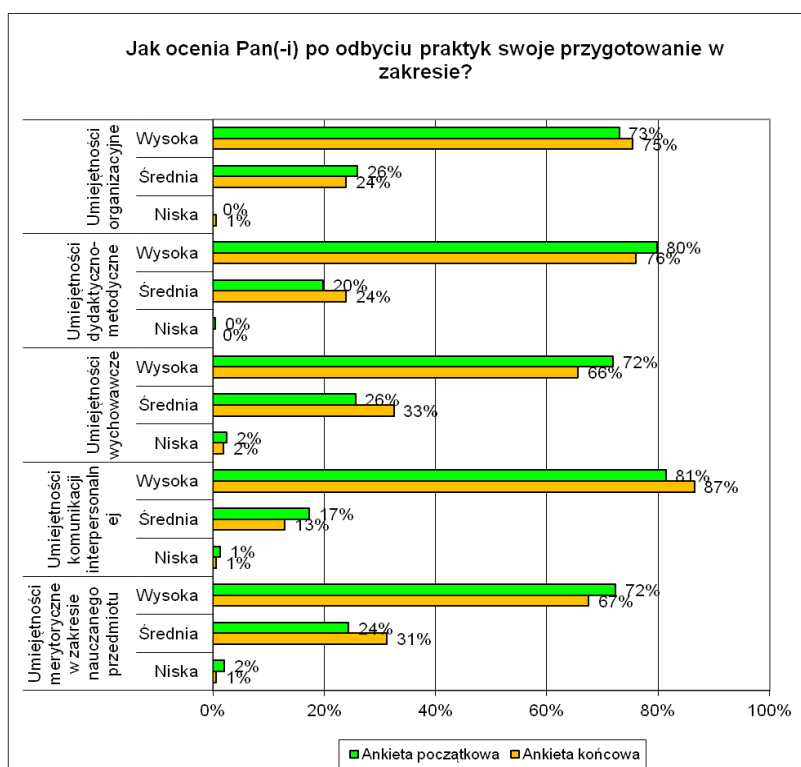
Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Za **słabszą stronę**, wymagającą w przyszłości poprawy, należy uznać te czynniki, które dotyczą organizacji szkoleń, przede wszystkim ich terminów i rozłożenia w czasie oraz własnego zaangażowanie uczestników w przebieg zajęć.

Jednym z najistotniejszych elementów prowadzonej ewaluacji jest **ocena efektywności przeprowadzonych w projekcie praktyk asystenckich i nauczycielskich**. Podstawą do oceny efektywności będą przede wszystkim badania ankietowe przeprowadzane wśród ich uczestników.

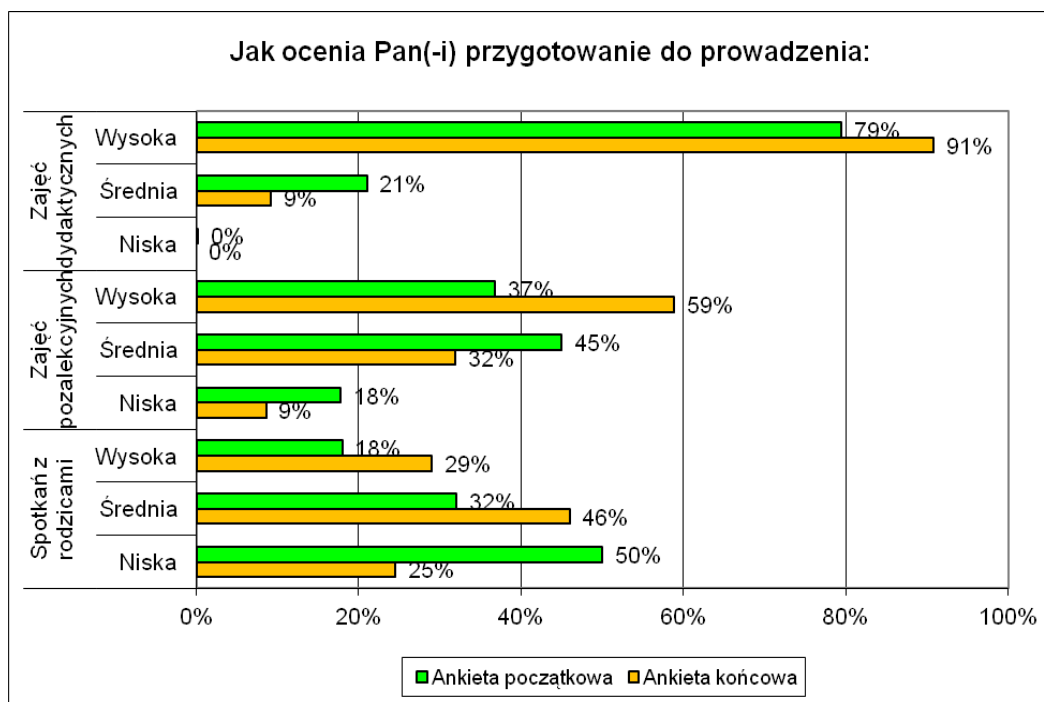
W przypadku obydwu rodzajów praktyk uczestnicy oceniając swoje przygotowanie do realizacji zadań nauczycielskich wskazali, że najlepiej zostali przygotowani do prowadzenia komunikacji interpersonalnej (81% wskazań na stopień „wysoki” w pierwszym badaniu i 87% w drugim), a dalej umiejętności dydaktyczno – metodyczne (odpowiednio 80% w pierwszym i 76% w drugim), a dalej umiejętności dydaktyczno – metodyczne (odpowiednio 80% w pierwszym i 76% w drugim badaniu) i umiejętności organizacyjne (73% i 75%). Najniżej ocenili po praktyce swoje umiejętności wychowawcze (72% i 66% wskazań na poziom „wysoki”). Należy podkreślić, że w zastosowanej 3-stopniew skali bardzo mało było ocen „niskich”, tylko w przypadku umiejętności wychowawczych po 2% w pierwszym i drugim badaniu. Najistotniejszą jest odnotowana tendencja, że w obu badaniach (początkowym i końcowym) nie było ocen „niskich” w przypadku umiejętności dydaktyczno – metodycznych.

Wykres nr 23: Efekty praktyk asystenckich: zadania nauczycielskie nr 1

W obu badaniach okresowych ankietowani studenci najwyżej ocenili swoje przygotowanie do prowadzenia zajęć dydaktycznych (79% wskazań na poziom „wysoki” w pierwszym badaniu i aż 91% wskazań w drugim badaniu). O wiele niżej uczestnicy ocenili swoje przygotowanie do prowadzenia zajęć pozalekcyjnych (odpowiednio: 37% wskazań na poziom „wysoki” i 59% na ten sam poziom w badaniu drugim). Natomiast niepokojąco niska jest w bu badaniach ocena przygotowania studentów do prowadzenia spotkań z rodzicami, pocieszające jest to, że w drugim badaniu można zauważyć wzrost liczby wskazań „wysokich” z 18% do 29% i średnich z 32% do 46%.

Wykres nr 24: Efekty praktyk – zadania nauczycielskie nr 2

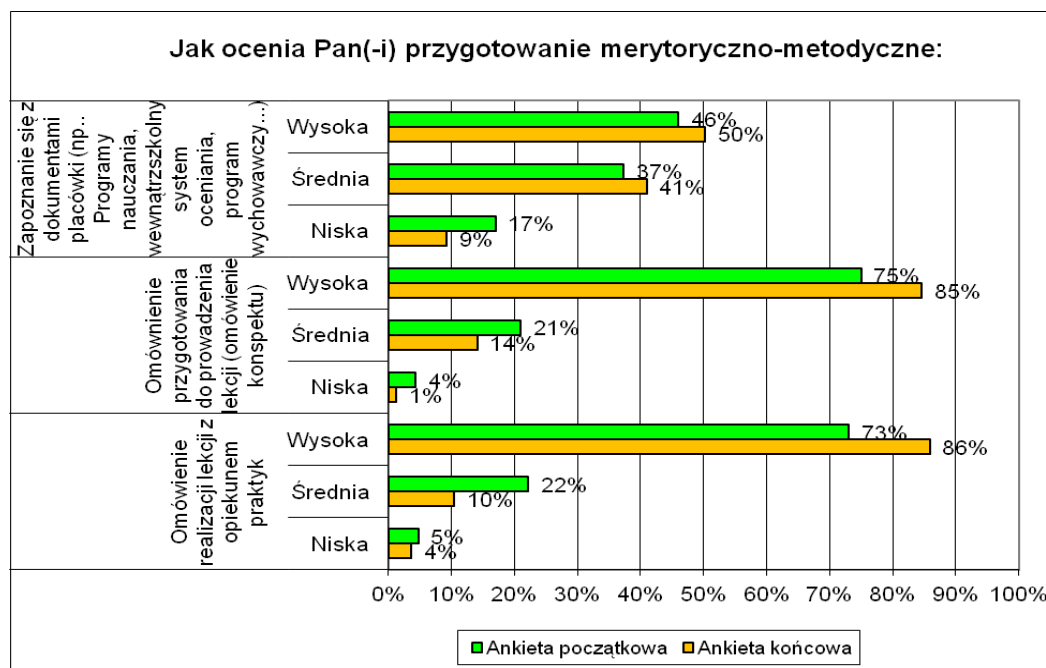
Istotnym elementem wpływającym na ostateczny efekty praktyk asystenckich i nauczycielskich było przygotowanie merytoryczno – metodyczne studentów do prowadzenia praktyk. Analizując przedstawione niżej zestawienie z dwu badań okresowych od razu zauważalna jest tendencja wzrostowa wskazujące na lepsze przygotowanie w tym zakresie studentów w drugim okresie badawczym, co świadczy, że zostały uwzględnione i wdrożone rekomendacje z pierwszego badania okresowego. Największy przyrost nastąpił w zakresie dotyczącym sposobu omawiania lekcji z opiekunem praktyk, bo aż o 13 punktów procentowych. W pierwszym badaniu na poziom wysoki wskazało 73% studentów a w drugim już 86%. Nieznacznie mniejszy przyrost nastąpił w aspekcie dotyczącym przygotowania do prowadzenia lekcji w oparciu o opracowany konspekt – wzrost o 10 punktów procentowych (z 75% do

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

85%). Nadal niepokojąco niski był wskaźnik dotyczący znajomości przez studentów dokumentacji szkolnej. Tutaj mimo niskiego wyniku w badaniu pierwszym wzrost wskaźników „wysokich” w drugim badaniu był niewielki – tylko 4 punkty procentowe (z 46% do 50%).

Wykres nr 25: Przygotowanie merytoryczno – metodyczne studentów do prowadzenia praktyk

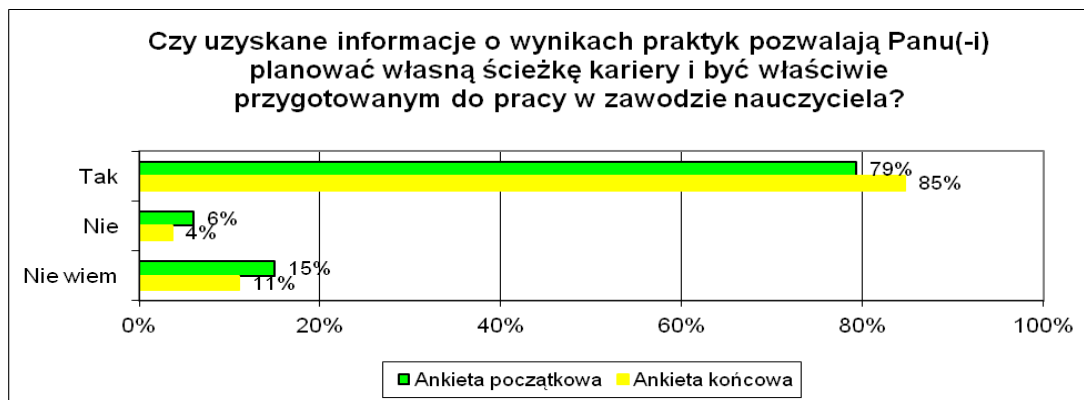

Jednym z najbardziej interesujących pytań dotyczyło planowania w przyszłości własnej ścieżki zawodowej i bycia właściwie przygotowanym do zawodu nauczyciela. Zdecydowana większość odpowiedzi w obydwu badaniach była pozytywna: w pierwszym badaniu odpowiedzi pozytywnych było 79%, a negatywnych 6%, natomiast w drugim badaniu odpowiedzi na „tak” 85%, a na „nie” już tylko 4%. Wzrost odpowiedzi pozytywnych wyniósł tu 6 punktów procentowych. Zmalała liczba odpowiedzi negatywnych o 2% i liczba wskazań „nie wiem” o 4%.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres nr 26: Planowanie ścieżki zawodowej i przygotowanie do zawodu nauczyciela:

Analiza ankiet ewaluacyjnych przeprowadzonych wśród uczestników praktyk asystenckich i nauczycielskich wykazała, że osiągnięto zakładane cele jakim było przygotowanie studentów podczas realizacji praktyk asystenckich do pełnienia w przyszłości roli nauczyciela.

Uczestnicy praktyk pozytywnie ocenili większość aspektów praktyk asystenckich, do **mocnych stron** zaliczyli:

- organizację praktyk,
- wsparcie opiekunów podczas realizacji praktyk,
- przygotowanie do realizacji zadań nauczyciela w zakresie obserwacji uczniów i komunikacji interpersonalnej, prowadzenia zajęć dydaktycznych,
- wkład własny w przygotowanie do realizacji praktyki asystenckiej.

Za **słabsze strony**, wymagające w przyszłości poprawy, należy uznać te czynniki, które niskie – niezadawalające oceny uczestników praktyk i asystenckich. Należy do nich zaliczyć:

- braki w przygotowaniu studentów do realizacji praktyk, przede wszystkim w przedszkolach,
- niepełnego przygotowania do prowadzenia zajęć pozalekcyjnych i spotkań z rodzicami,
- braku przygotowania praktykantów do analizy dokumentacji szkolnej placówki, w której odbywa się praktyka,
- mała przydatność materiałów informacyjno – ewaluacyjnych,
- niektórych aspektów oceniania, takich jak np. zbyt wąska skala oceniania i brak konsekwencji w ocenianiu przez opiekunów praktyk czy opieranie oceny jedynie na konspekcie lekcji a nie na jej przebiegu.

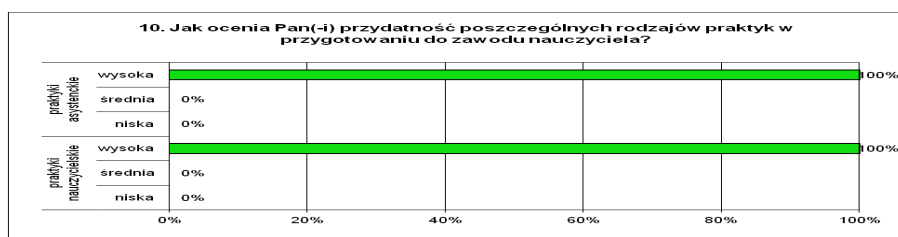
Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród specjalistów ds. praktyk w pełni potwierdziły przydatność praktyk asystenckich i nauczycielskich w przygotowaniu do zawodu

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

nauczyciela i projektowanie własnej ścieżki w tym zawodzie - w 100% uznali oni, że oba rodzaje praktyk, zarówno asystencka, jak i nauczycielska były przydatne w przygotowaniu studentów – praktykantów do przyszłego zawodu nauczyciela.

Wykres nr 27: Ocena przydatności poszczególnych rodzajów praktyk w przygotowaniu do zawodu nauczyciela

Wnioski

1. *Przeprowadzone przed praktykami szkolenia dla studentów były przydatne w praktyce, szczególnie w zakresie do prowadzenia zajęć przy wykorzystaniu innowacyjnych metod i programów kształcenia, takich jak Metoda WebQuest, narzędzia TOC w edukacji czy program „Klucz do uczenia się”.*
2. *Organizacja szkoleń przygotowujących do realizacji praktyk była właściwa.*
3. *Nie wszystkie szkolenia były dopasowane do kierunków studiów, w najmniejszym zakresie do filologii angielskiej.*
4. *Nie wszystkie terminy szkoleń były dopasowane do możliwości czasowych studentów.*
5. *Za mało było godzin szkoleniowych z tablicą interaktywną oraz było zbyt dużo godzin z wprowadzenia teoretycznego.*
6. *Wysoko oceniono przygotowanie trenerów do prowadzenia poszczególnych tematów zajęć.*
7. *Tematyka szkoleń przygotowała uczestników szkoleń i praktyk do realizacji wielu zadań dydaktycznych i wychowawczych w przyszłym zawodzie, szczególnie w zakresie metod radzenia sobie z dyscypliną w szkole i w klasie.*
8. *Za najbardziej przydatne szkolenie w przyszłej pracy uznano „Dyscyplinę w szkole”.*
9. *Studenci zostali dobrze przygotowani do realizacji zadań nauczyciela w zakresie obserwacji uczniów i komunikacji interpersonalnej, prowadzenia zajęć dydaktycznych.*
10. *Pozytywnie oceniono zastosowane podczas szkoleń materiały i pomoce dydaktyczne oraz panującą na nich atmosferę.*

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- 11. Pomimo przeprowadzonych szkoleń studenci uznali, że słabo są przygotowani do prowadzenia zajęć pozalekcyjnych, spotkań z rodzicami i analizy dokumentacji szkolnej placówki, w której odbywa się praktyka.*
- 12. Odbyte praktyki dobrze przygotowały uczestników do wykonywania w przyszłości zawodu nauczyciela, najlepiej w zakresie komunikacji interpersonalnej i w zakresie umiejętności dydaktyczno – metodycznych.*
- 13. Podczas praktyk studenci zostali też dobrze przy*
- 14. Studenci pozytywnie ocenili materiały pomoce dydaktyczne wykorzystywane podczas praktyk.*
- 15. Uczestnicy praktyk asystenckich i nauczycielskich realizowali je z dużym własnym zaangażowaniem.*
- 16. Praktyki pedagogiczne przeprowadzane przez PWSZ w Elblągu są skorelowane z pozostałymi elementami programu kształcenia przyszłych nauczycieli. W trakcie praktyk są realizowane i weryfikowane syntetyczne efekty kształcenia określone dla danego kierunku studiów. Efekty dotyczą 3 obszarów: wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.*
- 17. Wdrażany w Projekcie system praktyk pedagogicznych obejmuje różnorodne formy działania (planowanie, obserwacja nauczania, prowadzenie lekcji, prowadzenie dokumentacji praktyk) zgodne z celami kształcenia zawodowego przyszłych nauczycieli oraz w pełni są skorelowane z filozofią poszczególnych specjalności).*
- 18. Udzielone formy wsparcia w postaci szkoleń, spotkań informacyjnych czy też stałego mentoringu specjalistów ds. praktyk i nauczycieli – opiekunów praktyk wpłynęły w dużej mierze na lepsze przygotowanie studentów do odbycia praktyk pedagogicznych.*

Rekomendacje

- 1. Należy zoptymalizować harmonogram szkoleń i dopasować go do oczekiwań uczestników poprzez wprowadzenie kilkugodzinnych cykli szkoleniowych rozłożonych w czasie i wcześniejsze godziny rozpoczynania szkoleń,*
- 2. Istnieje potrzeba większej aktywizacji uczestników szkoleń poprzez zwiększenie liczby ćwiczeń praktycznych i odpowiednie czynniki motywacyjne.*
- 3. Koniecznie należy przemyśleć koncepcję i program szkoleń, ponieważ istnieje potrzeba lepszego dopasowania tematyki szkoleń do kierunku studiów, zmniejszenia*

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

liczby godzin i uatrakcyjnienia zajęć, stawiania mocniejszego nacisku na praktykę, a mniejszego na teorię.

- 4. Istnieje potrzeba położenia większego nacisku podczas szkoleń i realizacji praktyk na lepsze przygotowanie studentów do realizacji zadań wychowawczych i prowadzenia spotkań z rodzicami.*
- 5. Należy w większym stopniu motywować uczestników praktyk do większego zaangażowania w realizację postawionych zadań.*
- 6. Usunąć pojawiające się braki w przygotowaniu studentów do realizacji praktyk w przedszkolach i prowadzenia zajęć pozalekcyjnych.*
- 7. Lepiej przygotowywać studentów do prowadzenia do analizy dokumentacji szkolnej, w której odbywa się praktyka.*
- 8. Zwiększyć przydatność materiałów informacyjno – ewaluacyjnych stosowanych podczas realizacji praktyk.*
- 9. Zweryfikować i zmodyfikować system oceniania praktyk w niektórych aspektach, takich jak zbyt wąska skala oceniania i brak konsekwencji w ocenianiu przez opiekunów praktyk czy opieranie oceny jedynie na konspekcie lekcji a nie na jej przebiegu.*
- 10. Zachować większy obiektywizm przy ocenie praktykantów i uwzględnić postulaty studentów dotyczące systemu oceniania praktyk.*
- 11. Opiekunowie praktyk powinni bezpośrednio po zajęciach omówić i ocenić przeprowadzoną lekcję.*
- 12. Usunąć pojawiające się czasami mankamenty związane z przygotowaniem studentów do realizacji obu typów praktyk, przede wszystkim zwrócić w przyszłości uwagę na lepsze wykorzystanie nabytej podczas szkoleń wiedzy w praktyce, np. poprzez analizę konspektów zajęć i ich obserwację ukierunkowaną na wykorzystanie nabytej wiedzy.*

4.3.3 W jakim stopniu opracowany modelowy program praktyk odpowiada na potrzeby studentów i szkół?

Pełna odpowiedź na to pytanie jest możliwa dopiero w kontekście, jaki tworzą uzasadnienie potrzeby realizacji projektu. W uzasadnieniu podkreślono, że PWSZ w Elblągu jest szkołą młodą – została powołana z dniem 1 lipca 1998 roku. W swojej misji uwzględnia potrzeby lokalnych środowisk, kształci przyszłych uczestników życia społecznego, kulturalnego i gospodarczego. PWSZ stara się przygotować kadry równoważąc kształcenie teoretyczne

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

z aspektami praktycznymi (zawodowymi). W tym kontekście można stwierdzić, że zrealizowany projekt i wdrożony w nim modelowy system praktyk odpowiada na potrzeby studentów i szkół oraz przyczynił się do podniesienia jakości kształcenia nauczycieli, a przez to podwyższenia atrakcyjność oferty edukacyjnej PWSZ i jej konkurencyjności na rynku edukacyjnym. Do najważniejszych zrealizowanych potrzeb studentów i szkół można zaliczyć:

- Wzrost przygotowania metodycznego studentów do realizacji praktyk i pracy w przyszłości w zawodzie nauczyciela poprzez wdrożony system szkoleń i wsparcia metodycznego;
- Nabyta zdolność do aplikowania zdobytej wiedzy i umiejętności na studiach do codziennej pracy w szkole;
- Wzrost wiedzy na temat dokumentacji szkolnej i wewnątrzszkolnych systemów oceniania;
- Nabycie niezbędnej wiedzy i umiejętności do indywidualizowania procesu nauczania i motywowania uczniów do nauki;
- Nabycie wiedzy i umiejętności we wdrażaniu innowacyjnych metod i programów nauczania (Metoda WebQuest, TOC w edukacji, program „Klucz do uczenia się”, co pozwoliło przewyciężyć istniejące stereotypy i braki w kształceniu nauczycieli i uwzględnić dokonujące się zmiany i przeobrażenia cywilizacyjne, szczególnie związane z wzrostem dostępu i wykorzystania technologii informacyjno – komunikacyjnej;
- Prowadzenie praktyk pod nadzorem nauczycieli akademickich, doświadczonych specjalistów w szkołach wyposażonych w sprzęt i o wysokiej efektywności kształcenia wybranych w drodze postępowania kwalifikacyjnego;
- Nabycie przez zdecydowaną większość uczestników praktyk profesjonalnej wiedzy i umiejętności do pełnienia odpowiedzialnej roli nauczyciela – wychowawczy;
- W projekcie położono duży nacisk na przygotowanie studentów do stosowania innowacyjnych metod kształcenia, wyrabianie u uczniów kompetencji kluczowych, umiejętności wspierania uczniów zdolnych i pracy z uczniami słabszymi;
- Doposażenie szkół i przedszkoli ćwiczeń w sprzęt umożliwiający korzystanie z ICT i tym samym z nowoczesnych materiałów multimedialnych oraz narzędzi i metod (Klucz do uczenia, TOC w edukacji, WebQuest, podcasty i videocasty, platformy edukacyjne, itd)

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- Stworzenie sieci szkół dobrze wyposażonych w sprzęt i narzędzia gwarantujące wysoki poziom prowadzonych zajęć i pełną realizację praktyk pedagogicznych
- Nawiązanie bliskiej współpracy PWSZ z placówkami ćwiczeń
- Wzrost jakości oferty edukacyjnej PWSZ poprzez podniesienie poziomu działań Zespołu Praktyk Pedagogicznych .

Wnioski

1. *Zrealizowany projekt i wdrożony w nim modelowy system praktyk odpowiada na potrzeby studentów i szkół oraz przyczynił się do podniesienia jakości kształcenia nauczycieli, a przez to podwyższenia atrakcyjność oferty edukacyjnej PWSZ w Elblągu i jej konkurencyjności na rynku edukacyjnym.*
2. *Nastąpił duży wzrost przygotowania metodycznego studentów do realizacji praktyk i pracy w przyszłości w zawodzie nauczyciela poprzez wdrożony system szkoleń i wsparcia metodycznego;*
3. *W projekcie stworzono sieć placówek (szkół i przedszkoli ćwiczeń), które zostały wyposażone w sprzęt umożliwiający korzystanie z ICT i tym samym z nowoczesnych materiałów multimedialnych oraz narzędzi i metod kształcenia.*
4. *W znaczący sposób wzrosła jakość oferty edukacyjnej PWSZ poprzez wdrożenie nowego modelu praktyk i podniesienie poziomu działań Zespołu Praktyk Pedagogicznych .*

Rekomendacje

1. *W perspektywie kilku lat wypracowany w projekcie model praktyk i rozwiązania organizacyjne należy upowszechnić we wszystkich szkołach i placówkach oświatowych, w których studenci PWSZ będą odbywać praktyki.*
2. *Stworzony model należy upowszechnić wśród innych kierunkach i specjalnościach kształcących przyszłych nauczycieli w PWSZ w Elblągu.*

4.3.4 W jakim stopniu został osiągnięty cel ogólny i cele szczegółowe projektu?

Na podstawie przeprowadzonej analizy należy stwierdzić, że został osiągnięty cel główny projektu i przyjęte cele szczegółowe.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

W Projekcie wypracowano modelowy systemu praktyk poprzez przygotowanie do końca 2014r. 33 placówek oświatowych z terenu województwa warmińsko-mazurskiego oraz 262 nauczycieli (w tym 210 K) do skutecznego realizowania programów praktyk dla studentów specjalności nauczycielskich z PWSZ w Elblągu. Pozwoliło to na podniesienie jakości przygotowania praktycznego studentów do zawodu nauczyciela poprzez wyposażenie 622 studentów (w tym 523 kobiety K) w szeroko rozumiane kompetencje pedagogiczne.

Umożliwiło to przejście kolejnym rocznikom przez cały zaplanowany modelowy system praktyk i jednocześnie pozwoliło na przygotowanie i wdrożenie wzorcowych rozwiązań programowych i organizacyjnych praktyk pedagogicznych do 2014r. w IPJ i kontynuowanie ich w latach późniejszych.

262 nauczycieli z 33 szkół ćwiczeń wzięło udział w szkoleniach i pełniło rolę opiekunów studentów odbywających praktyki pedagogiczne. O ich doborze zdecydowała potrzeba przygotowania nauczycieli do tej roli, ponieważ dotychczasowe doświadczenia wskazują, że często ci nauczyciele są przypadkowi i słabo przygotowani organizacyjnie i metodycznie do prowadzenia praktyk.

33 placówki oświatowe, wybrane do udziału w projekcie zgodnie z kryteriami określonymi w dokumentacji konkursowej oraz na podstawie stworzonego regulaminu rekrutacji szkół. Ich liczba wynikała z potrzeb rozpoznanych na poziomie planowania. Szkoły, które studenci obecnie wybierają jako miejsca praktyk, często nie są w stanie zapewnić opieki metodycznej i wspierać procesu rozwoju zawodowego studentów. Do projektu włączone zostały placówki, które były zainteresowane własnym rozwojem, kształceniem młodych nauczycieli i uzyskaniem wysokiej jakości w pracy z uczniami. Pozwoliło to na stworzenie stabilnej sieci dobrze przygotowanych i wyposażonych szkół ćwiczeń, w których będą się odbywały praktyki pedagogiczne w trakcie trwania projektu i po jego zakończeniu.

Wnioski

- 1. Osiągnięto cel główny projektu i zrealizowano przyjęte cele szczegółowe.***
- 2. Wypracowano wiele dobrych rozwiązań organizacyjnych praktyk pedagogicznych przygotowujących studentów do wykonywania zawodu nauczyciela w głównej mierze poprzez utworzenie sieci 33 placówek ćwiczeń.***
- 3. Podwyższono jakość odbywania praktyk pedagogicznych przez 622 studentów (w tym 523 kobiety) poprzez przygotowanie 262 nauczycieli (w tym 210 kobiet) do pełnienia roli kompetentnych nauczycieli opiekunów.***

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

4. *Podniesienie kompetencje informatyczne 262 nauczycieli i 622 studentów, co umożliwiło prowadzenie w ramach praktyk lekcji z różnych przedmiotów z zastosowaniem ICT.*
5. *Podniesiono jakość i atrakcyjność kształcenia (w tym zajęć w ramach praktyk pedagogicznych) poprzez doposażenie 33 placówek ćwiczeń w mobilne zestawy multimedialne pozwalające na wykorzystywanie w edukacji ICT i platform edukacyjnych.*
6. *Podniesiono trafności i rzetelności oceniania praktyk pedagogicznych poprzez opracowanie i wdrożenie odpowiednich narzędzi pomiaru oraz przygotowanie nauczycieli - opiekunów do ich stosowania.*
7. *Podwyższono jakość działania Zespołu Praktyk Pedagogicznych i usprawniono jego pracę poprzez doposażenie w sprzęt multimedialny;*

Rekomendacje

1. *Należy upowszechnić wypracowane rozwiązania podczas realizacji praktyk studenckich w kolejnych latach.*

4.3.5 W jakim stopniu opracowany modelowy program praktyk jest nowatorski, innowacyjny?

Przeprowadzona analiza wyników badań ewaluacyjnych wykazała, że opracowany i wdrożony w PWSZ w Elblągu modelowy program praktyk jest nowatorski i innowacyjny w stosunku do rozwiązań stosowanych wcześniej w tej uczelni i innych uczelniach w Polsce kształcących nauczycieli. Z jednej strony pozwala przewyciężyć ograniczenia i braki obecnego systemu kształcenia nauczycieli, które nie spełniają oczekiwań oświaty i nie uwzględniają dokonujących się zmian i przeobrażeń cywilizacyjnych, nadal tkwią w stereotypach i schematach przejętych z przeszłości, a praktyka pedagogiczna odbywa się bez nadzoru nauczycieli akademickich, często w szkołach o niskiej efektywności nauczania. Z drugiej strony wdrożony model pozwala na przygotowanie nauczycieli akademickich, studentów i opiekunów praktyk w szkołach do stosowania nowoczesnych i innowacyjnych metod nauczania i oceniania z zastosowaniem ICT (Metoda WebQuest, tablice interaktywne, TOC w edukacji. Program „Klucz do uczenia się”). Nastąpił duży wzrost innowacyjności nauczycieli w szkołach ćwiczeń, co przełożyło się także na jakość przygotowania studentów do stosowania w praktyce innowacyjnych metod kształcenia i oceniania skuteczniejszych od

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

tradycyjnych (np. metoda WebQuest czy program "– większość szkół ćwiczeń opiera się na przestarzałych metodach nauczania, od których odeszły już kraje wysoko rozwinięte). Na przykład „Klucz do uczenia się” oparty na teorii L. Wygotskiego jest jednym najnowocześniejszych programów na świecie, uznany przez angielski „Times” za przewodnik edukacyjny na XXI wiek; natomiast WebQuest jest jedną z metod pracy, która pozwala na efektywne wykorzystanie ICT w procesie dydaktycznym, a w przyszłości będzie jedną z możliwości przygotowania uczniów do realizacji grupowego projektu na egzaminie gimnazjalnym.

Wprowadzony w PWSZ w Elblągu system zaliczania i oceniania praktyk spełnił swoje funkcje, dzięki temu wszyscy opiekunowie praktyk w szkołach potrafią dokonać trafnej i rzetelnej oceny studentów.

Ponadto wdrożony w PWSZ w Elblągu modelowy system praktyk wpisali się we współcześnie obowiązujący paradygmat jakości praktyk nauczycielskich, szczególnie w kwestii relacji „teorii” do „praktyki”.

Kwestia relacji „praktyki” do „teorii” jest też często podejmowana w ramach studiów pedeutologicznych. Osoba i zawód nauczyciela, podobnie jak lekarza (...) była i jest przedmiotem szczególnego zainteresowania zarówno społeczeństwa, w ramach, którego zawód ten jest wykonywany, jak i reprezentantów różnych dziedzin wiedzy i nauki, którzy przyczyniają się, bądź to bezpośrednio, bądź pośrednio do jego przedmiotowo-osobowościowego, a także rzeczowo-instrumentalnego doskonalenia. Odkąd mamy do czynienia z działalnością nauczającą „*wiadomo, że poprzestanie na wykształceniu w określonej specjalności i zapewnienie czysto teoretycznej wiedzy pedagogicznej jeszcze nie czyni nauczyciela-wychowawcy*”.

Innowacyjność wdrożonego modelu praktyk polega także na tym, że ich uczestnicy zostali przygotowani do nieustannych zmian w wymiarze globalnym i lokalnym. Konsekwencją tych zmian i przeobrażeń świata jest zmiana oczekiwań społeczeństwa wobec edukacji, wobec nauczycieli. Nowe zadania, priorytety edukacji, nowe spojrzenie na naturę i proces nauczania i uczenia się oraz wynikające stąd odniesienie dla metod, strategii nauczania, implikują nową „jakość” zadań/kompetencji nauczyciela, co zostało spełnione projekcie.

Podczas realizacji Projektu nie zapomniano o tym, że zmienia się także **Uczeń** - adresat ofert edukacyjnych, podmiot oddziaływań. Właściwości wieku ucznia w XXI wieku pozostają

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

niezmienne, ale zmienia się kulturowy/społeczny świat znaczeń, kontekst rozwoju jednostki. To on wnosi w interakcję edukacyjną swoisty wkład: jest aktywnym twórcą znaczeń konstruowanych poprzez zdobywanie doświadczenia w otaczającym go rzeczywistym i wirtualnym świecie. Tę zmianę uczenia ostrzegła Uczelnia i opiekunowie praktyk, którzy potrafili ją zaadaptować do potrzeb współczesnej szkoły i uczniów.

Wdrożony model praktyk odpowiada na wiele wyzwań, które stawia się nauczycielom w XXI wieku, które często są formułowane w formie powinności spełnianych przez nauczycieli:

- wymaga się obszernego zasobu wiedzy pedagogicznej,
- nauczania zdając sobie sprawę, iż czynność ta ma charakter upośredniony,
- podkreśla się, że we współczesnym procesie kształcenia musi być czas i miejsce na kontrolę, regulację i refleksję obu podmiotów edukacyjnych – i ucznia i nauczyciela,
- potrzeba nauczyciela refleksyjnego (refleksyjny nauczyciel tworząc własną definicję zawodu dąży do twórczego przekraczania roli – dąży on do profesjonalnego arcyzmu, nabywa wiedzę w działaniu, doświadcza refleksyjności w działaniu,
- refleksji nad działaniem i coraz skuteczniej i umiejętniej działa, łącząc wiedzę akademicką z wiedzą praktyczną.

Te warunki progowe zostały spełnione we wdrożonym modelu praktyk w PWSZ w Elblągu.

Wdrożony model uwzględnił także postulaty i wskazówki UNESCO zawarte w ważnym raporcie Międzynarodowej Komisji ds. Edukacji dla XXI wieku, gdzie zapisano:

- *„Aby dać dziecku i młodzieńcowi właściwy obraz świata, każdy rodzaj edukacji – rodzinnej, środowiskowej, szkolnej – powinien pomóc im w odkrywaniu samego siebie. Tylko wtedy będą mogli wczuć się w sytuację innych i zrozumieć ich reakcje. Rozwijanie tej postawy empatii w szkole owocuje prospołecznym zachowaniem przez całe życie.*
- *„Rola nauczyciela jako promotora zmian, orędownika wzajemnego zrozumienia i tolerancji nigdy jeszcze nie była tak oczywista”.*
- *„Nauczyciel powinien nawiązać nowy rodzaj relacji z uczniem przechodząc od roli „solisty” do roli „akompaniatora”, być odtąd nie tyle szafarzem wiadomości, ile przewodnikiem ucznia w jego poszukiwaniu, organizowaniu i posługiwaniu się wiedzą, kierować umysłami raczej niż je modelować, okazując wszelako wielką stanowczość w odniesieniu do fundamentalnych wartości będących drogowskazami życia”.*

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- *„Kompetencje, profesjonalizm i oddanie, których wymaga się od nauczycieli nakładają na nich ogromną odpowiedzialność”.*
- *Podstawowe zalety nauczyciela to: autorytet, empatia, cierpliwość i skromność*

Wnioski

1. *Opracowany i wdrożony w PWSZ w Elblągu modelowy program praktyk jest nowatorski i innowacyjny w stosunku do rozwiązań stosowanych wcześniej w tej uczelni i innych uczelniach w Polsce kształcących nauczycieli.*

Rekomendacje

1. *Opracowany i wdrożony model praktyk należy upowszechnić poprzez publikację raportu ewaluacyjnego,*

V. Wnioski końcowe

5.1 Wnioski z ewaluacji szkoleń dla studentów

Uogólniając wyniki analizy ankiet dla uczestników szkoleń, można wyciągnąć pozytywne wnioski na temat **trafności**, **użyteczności** i **skuteczności** zastosowanego w projekcie wsparcia w formie szkoleń przygotowujących do realizacji praktyk a w przyszłości wykonywania zawodu nauczyciela.

- **Trafność (relevance) i Użyteczność (utility)** – zróżnicowane szkolenia, ich tematyka i formy realizacji, odpowiadały zidentyfikowanym problemom i realnym potrzebom uczestników projektu, jakim byli studenci kierunków nauczycielskich z PWSZ w Elblągu.
- **Skuteczność (effectiveness)** cele szkoleń zdefiniowane na etapie programowania zostały w trakcie ich realizacji osiągnięte, tzn. studenci specjalności nauczycielskich zostali przygotowani do realizacji praktyk poprzez wzrost wiedzy i umiejętności dotyczących stosowania innowacyjnych programów, metod i narzędzi kształcenia oraz wdrażania metod przyczyniających się do utrzymania dyscypliny w szkole i rozwiązywania sytuacji problemowych.

5.2 Wnioski z ewaluacji praktyk asystenckich

Uogólniając wyniki analizy ankiet dla uczestników szkoleń, można wyciągnąć pozytywne wnioski na temat **trafności**, **użyteczności** i **skuteczności** zastosowanego w projekcie wsparcia w formie praktyk asystenckich przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela.

- **Trafność (relevance) i Użyteczność (utility)** – sposób organizacji oraz sam przebieg praktyk asystenckich odpowiadały zidentyfikowanym problemom i realnym potrzebom uczestników projektu, jakim byli studenci kierunków nauczycielskich z PWSZ w Elblągu.
- **Skuteczność (effectiveness)** cele praktyk asystenckich zdefiniowane na etapie programowania zostały w trakcie ich realizacji osiągnięte, tzn. studenci specjalności nauczycielskich zostali przygotowani do realizacji podstawowych zadań nauczyciela

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

poprzez wzrost wiedzy i umiejętności dotyczących prowadzenia procesu dydaktycznego w szkole.

5.3 Wnioski z ewaluacji praktyk nauczycielskich

Uogólniając wyniki analizy ankiet dla uczestników praktyk nauczycielskich, można wyciągnąć pozytywne wnioski na temat **trafności**, **użyteczności** i **skuteczności** zastosowanego w projekcie wsparcia w formie praktyk nauczycielskich przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela.

- **Trafność (relevance)** i **Użyteczność (utility)** – sposób organizacji oraz sam przebieg praktyk nauczycielskich odpowiadał zidentyfikowanym problemom i realnym potrzebom uczestników projektu, jakim byli studenci kierunków nauczycielskich z PWSZ w Elblągu.
- **Skuteczność (effectiveness)** cele praktyk nauczycielskich zdefiniowane na etapie programowania zostały w trakcie ich realizacji osiągnięte, tzn. studenci specjalności nauczycielskich zostali przygotowani do realizacji podstawowych zadań nauczyciela poprzez wzrost wiedzy i umiejętności dotyczących prowadzenia procesu dydaktycznego w szkole.

5.4 Wnioski z badań ankietowych dla specjalistów ds. praktyk

Uogólniając wyniki analizy wywiadu pisemnego dla specjalistów ds. praktyk, można wyciągnąć pozytywne wnioski na temat **trafności, użyteczności i skuteczności** zastosowanego w projekcie wsparcia w formie praktyk asystenckich i nauczycielskich przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela.

- **Trafność (relevance) i Użyteczność (utility)** – sposób organizacji obu rodzajów praktyk, sam ich przebieg oraz dobór placówek ćwiczeń i nauczycieli opiekunów - praktyk odpowiadał zidentyfikowanym problemom i realnym potrzebom uczestników projektu, jakim byli studenci kierunków nauczycielskich z PWSZ w Elblągu.
- **Skuteczność (effectiveness)** cele i realizacja obu rodzajów praktyk zdefiniowane na etapie programowania zostały w trakcie ich realizacji osiągnięte, tzn. studenci specjalności nauczycielskich zostali przygotowani do realizacji podstawowych zadań nauczyciela poprzez wzrost wiedzy i umiejętności dotyczących prowadzenia procesu dydaktycznego w szkole.

5.5 Wnioski z ewaluacji z wywiadu dla koordynatorów praktyk

Uogólniając wyniki analizy wywiadu otwartego dla koordynatorów praktyk można wyciągnąć pozytywne wnioski na temat **trafności, użyteczności i skuteczności** zastosowanego w Projekcie wsparcia w formie praktyk asystenckich i nauczycielskich przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela.

- **Trafność (relevance) i Użyteczność (utility)** – sposób organizacji obu rodzajów praktyk, sam ich przebieg, sposób dokumentowania oraz dobór placówek ćwiczeń i nauczycieli opiekunów - praktyk odpowiada zidentyfikowanym problemom i realnym potrzebom uczestników projektu, jakim byli studenci kierunków nauczycielskich z PWSZ w Elblągu.
- **Skuteczność (effectiveness)** cele i realizacja obu rodzajów praktyk zdefiniowane na etapie programowania zostały w trakcie ich realizacji osiągnięte, tzn. studenci specjalności nauczycielskich zostali przygotowani do realizacji podstawowych zadań nauczyciela poprzez wzrost wiedzy i umiejętności dotyczących prowadzenia procesu dydaktycznego w szkole.

5.6 Wnioski i rekomendacje w formie tabelarycznej z ewaluacji końcowej

Kryteria ewaluacji	Pytania Kluczowe	Wnioski	Rekomendacje
A. Trafność, użyteczność	1. W jaki sposób PWSZ w Elblągu organizuje i realizuje praktyki pedagogiczne?		
	A. Czy organizacja praktyk pedagogicznych jest odpowiednio udokumentowana?	A. Organizacja praktyk jest odpowiednio udokumentowana - sposób dokumentowania przebiegu praktyk oparty jest na następujących źródłach: dziennik praktyk, książka ze szczegółową dokumentacją, protokoły hospitacji zajęć oraz protokołów odbioru usługi ze szczegółowymi danymi odnośnie praktyk oraz protokoły z hospitacji zajęć studentów - wszystkie te dokumenty znajdują się w odpowiednich segregatorach w Biurze Projektu.	A. Należy utrzymać dotychczasowy system dokumentowania praktyk pedagogicznych.
	B. Czy PWSZ w Elblągu posiada wystarczającą liczbę szkół ćwiczeń, które umożliwiają odbywanie praktyk i uczestniczą w procesie kształcenia?	B. Uczelnia posiada wystarczającą liczbę placówek ćwiczeń, które zapewniają pełną realizację zaplanowanych w Projekcie praktyk pedagogicznych oraz uczestniczą w procesie kształcenia zawodowego słuchaczy i wspierają proces ich rozwoju poprzez właściwy dobór nauczycieli – opiekunów praktyk.	B. Brak rekomendacji.
B. Trafność, użyteczność i efektywność	2. W jakim stopniu system praktyk przygotowuje studentów do wykonywania zawodu nauczyciela?		
	C. Czy praktyki pedagogiczne są związane z pozostałymi obszarami kształcenia nauczycieli?	C. Praktyki pedagogiczne przeprowadzane przez PWSZ w Elblągu są skorelowane z pozostałymi elementami programu kształcenia przyszłych nauczycieli. W trakcie praktyk są realizowane i weryfikowane syntetyczne efekty kształcenia określone dla danego kierunku studiów. Efekty dotyczą 3 obszarów: wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.	C. Istnieje potrzeba sprawdzenie podczas ewaluacji końcowej (summatywnej) jaki jest udział zawodowego kształcenia nauczycieli wraz z praktyką pedagogiczną, metodyką i kształceniem pedagogicznym w całym cyklu kształcenia i czy zgodnie ze standardami kształcenia nauczycieli ustalonymi przez MEN jest to jedna trzecia całego czasu przeznaczanego na kształcenia nauczycieli.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

	D. Czy praktyki obejmują planowanie (przygotowanie do zajęć), obserwację nauczania, prowadzenie lekcji oraz inne czynności wywodzące się z celów i filozofii specjalności?	4. Wdrażany w Projekcie system praktyk pedagogicznych obejmuje różnorodne formy działania (planowanie, obserwacja nauczania, prowadzenie lekcji, prowadzenie dokumentacji praktyk) zgodne z celami kształcenia zawodowego przyszłych nauczycieli oraz w pełni są skorelowane z filozofią poszczególnych specjalności).	Brak rekomendacji
--	--	--	-------------------

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

	<p>E. Czy udzielone formy wsparcia studentom wpłynęły na lepsze przygotowanie do odbycia praktyk pedagogicznych?</p>	<p>E. Udzielone formy wsparcia w postaci szkoleń, spotkań informacyjnych czy też stałego mentoringu specjalistów ds. praktyk i nauczycieli – opiekunów praktyk wpłynęły w dużej mierze na lepsze przygotowanie studentów do odbycia praktyk pedagogicznych. Pojawiły się jednak pewne mankamenty dotyczące przede wszystkim organizacji praktyk, obiegu informacji między Uczelnią a placówkami ćwiczeń, wad systemu oceniania i czasami braku właściwego wsparcia ze strony nauczycieli – opiekunów praktyk.</p>	<p>E. Rekomendacje:</p> <p>1. Szkolenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zoptymalizować harmonogram szkoleń i dopasować go do oczekiwań uczestników poprzez wprowadzenie kilkugodzinnych cykli szkoleniowych rozłożonych w czasie i wcześniejsze godziny rozpoczynania szkoleń, - aktywizować uczestników szkoleń poprzez zwiększenie liczby ćwiczeń praktycznych i odpowiednie czynniki motywacyjne. <p>2. Praktyki asystenckie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - położyć większy nacisk na odpowiednie przygotowanie studentów do prowadzenia zajęć pozalekcyjnych, spotkań z rodzicami, a szczególnie do efektywnej analizy dokumentacji placówki, w której odbywa się praktyka (programy nauczania, wewnętrzny system oceniania, program wychowawczy), - dopracować i poprawić jakość materiałów informacyjno – ewaluacyjnych, - zachować większy obiektywizm przy ocenie praktykantów, - uwzględnić postulaty studentów dotyczące organizacji praktyk. <p>Praktyki nauczycielskie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - usunąć mankamenty związane z przygotowaniem studentów do realizacji praktyk nauczycielskich, przede wszystkim w przedszkolach oraz poprawić niektóre aspekty organizacyjne związane z realizacją praktyk przez studentów, - położyć większy nacisk na odpowiednie przygotowanie studentów do prowadzenia zajęć pozalekcyjnych oraz spotkań z rodzicami, a szczególnie do efektywnej analizy dokumentacji placówki, w której odbywa się praktyka (programy nauczania, wewnętrzny system oceniania, program wychowawczy), - dopracować i poprawić jakość materiałów informacyjno – ewaluacyjnych, - zachować większy obiektywizm przy ocenie praktykantów.
--	--	---	--

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kryteria Ewaluacji	Pytania kluczowe i szczegółowe	Wnioski	Rekomendacje
Efektywność, Skuteczność, Trafność	<p>1. W jakim stopniu został osiągnięty cel ogólny i cele szczegółowe projektu?</p> <p>2. W jakim stopniu opracowany modelowy program praktyk odpowiada na potrzeby studentów i szkół?</p> <p>3. W jakim stopniu opracowany modelowy program praktyk jest nowatorski, innowacyjny?</p>	<p>1. Zrealizowany projekt i wdrożony w nim modelowy system praktyk odpowiada na potrzeby studentów i szkół oraz przyczynił się do podniesienia jakości kształcenia nauczycieli, a przez to podwyższenia atrakcyjności oferty edukacyjnej PWSZ w Elblągu i jej konkurencyjności na rynku edukacyjnym.</p> <p>2. Nastąpił duży wzrost przygotowania metodycznego studentów do realizacji praktyk i pracy w przyszłości w zawodzie nauczyciela poprzez wdrożony system szkoleń i wsparcia metodycznego;</p> <p>3. W projekcie stworzono sieć placówek (szkół i przedszkoli ćwiczeń), które zostały wyposażone w sprzęt umożliwiający korzystanie z ICT i tym samym z nowoczesnych materiałów multimedialnych oraz narzędzi i metod kształcenia.</p> <p>4. W znaczący sposób wzrosła jakość oferty edukacyjnej PWSZ poprzez wdrożenie nowego modelu praktyk i podniesienie poziomu działań Zespołu Praktyk Pedagogicznych .</p> <p>5. Osiągnięto cel główny projektu i zrealizowano przyjęte cele szczegółowe.</p> <p>6. Wypracowano wiele dobrych rozwiązań organizacyjnych praktyk pedagogicznych przygotowujących studentów do wykonywania zawodu nauczyciela w głównej mierze poprzez utworzenie sieci 33 placówek ćwiczeń.</p> <p>7. Podwyższono jakość odbywania praktyk pedagogicznych przez 622 studentów (w tym 523 kobiety) poprzez przygotowanie 262 nauczycieli (w tym 210 kobiet) do pełnienia roli kompetentnych nauczycieli opiekunów.</p> <p>8. Podniesiono kompetencje informatyczne 262 nauczycieli i 622 studentów, co umożliwiło prowadzenie w ramach praktyk lekcji z różnych przedmiotów z zastosowaniem ICT.</p> <p>9. Podniesiono jakość i atrakcyjność kształcenia (w tym zajęć w ramach praktyk pedagogicznych) poprzez wyposażenie 33 placówek ćwiczeń w mobilne zestawy multimedialne pozwalające na wykorzystywanie w edukacji ICT i platform edukacyjnych.</p> <p>10. Podniesiono trafności i rzetelności oceniania praktyk pedagogicznych poprzez opracowanie i wdrożenie odpowiednich narzędzi pomiaru oraz przygotowanie nauczycieli - opiekunów do ich stosowania.</p> <p>11. Podwyższono jakość działania Zespołu Praktyk Pedagogicznych i usprawniono jego pracę poprzez wyposażenie w sprzęt multimedialny; Opracowany i wdrożony w PWSZ w Elblągu modelowy program praktyk jest nowatorski i innowacyjny w stosunku do rozwiązań stosowanych wcześniej w tej uczelni i innych uczelniach w Polsce kształcących nauczycieli</p>	<p>1. W perspektywie kilku lat wypracowany w projekcie model praktyk i rozwiązania organizacyjne należy upowszechnić we wszystkich szkołach i placówkach oświatowych, w których studenci PWSZ będą odbywać praktyki.</p> <p>2. Stworzony model należy upowszechnić wśród innych kierunków i specjalnościach kształcących przyszłych nauczycieli w PWSZ w Elblągu.</p> <p>3. Opracowany i wdrożony model praktyk należy upowszechnić poprzez publikację raportu ewaluacyjnego,</p>

ZAKOŃCZENIE

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Przeprowadzona ewaluacja systemu organizacji i przebiegu praktyk pedagogicznych jako czynnika wpływającego na jakość kształcenia w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Elblągu wykazała, że uczelnia spełniła przyjęte kryteria ewaluacji: **Trafność (*relevance*)**, **Użyteczność (*utility*)** i **Skuteczność (*effectiveness*)**

Wynik ewaluacji można uznać za wiarygodny, ponieważ w czasie badania zastosowano triangulację źródeł polegającą na porównywaniu danych pochodzących od różnych grup uczestniczących w procesie realizacji praktyk pedagogicznych przyszłych nauczycieli w Uczelni oraz triangulacji metod sprowadzającej się do porównywania danych zebranych różnymi metodami (za pomocą analizy dokumentów, wywiadów i badań ankietowych). Równoczesne zastosowanie badań jakościowych i ilościowych pozwoliło na wykrycie występującej w danych ilościowych regularności i wewnętrznej spójności, które stały się zrozumiałe podczas analizy jakościowej uwzględniające różne i złożone aspekty badanych obszarów.

W związku z potwierdzoną trafnością i rzetelnością uzyskanych wyników badań oraz przedstawionych wniosków osoby odpowiedzialne za jakość praktyk w Uczelni mogą przystąpić do zaplanowania zmian służących poprawie systemu praktyk wdrażanych w Projekcie w oparciu o przedstawione **rekomendacje**. Uzyskane dane zawarte w bazie danych można poddać głębszej analizie przy uwzględnieniu różnych układów zmiennych zależnych i niezależnych, co może przyczynić się do ściślejszego określenia zmian, które należy wprowadzić w PWSZ w Elblągu po zakończeniu projektu w celu podniesienia jakości kształcenia nauczycieli.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

VI ANEKSY

6.1 Aneks 1: Wyniki ewaluacji okresowej w roku akademickim 2011/2012

6.1.1 Wyniki badań ankietowych dla studentów uczestników szkoleń w roku akademickim 2011/2012

Celem badań ankietowych dla studentów uczestniczących w szkoleniach przygotowujących do realizacji praktyk było poznanie ich opinii na temat jakości zorganizowanych szkoleń i oceny ich zawartości merytorycznej.

Ankieta składała się z 9 pytań, w tym 6 pytań zamkniętych wielokrotnego wyboru i 3 pytań otwartych. W sumie w tym badaniu ankietowym udział wzięło 415 studentów.

Wyniki analizy

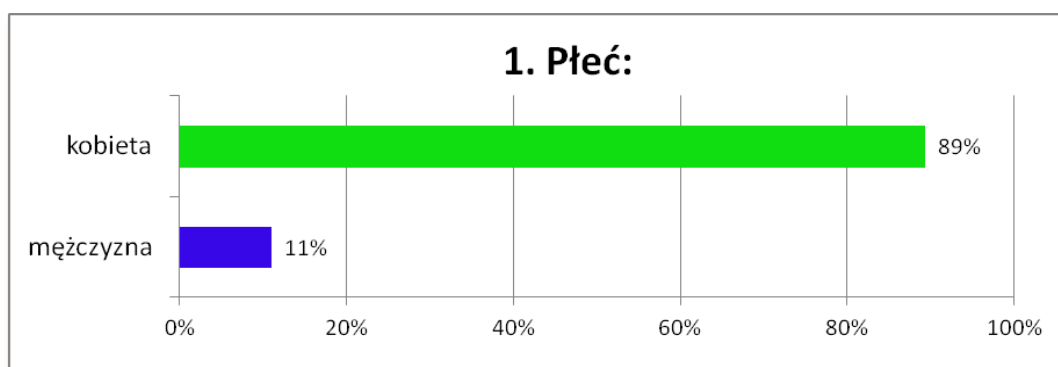
Poniżej przedstawione są kolejno pytania i dyspozycje, na które odpowiadali respondenci oraz częstotliwość występowania poszczególnych odpowiedzi.

Metryczka

Płeć uczestników szkolenia

Z analizy pytań początkowych wynika, że wśród studentów uczestniczących w szkoleniach przygotowujących do praktyk przeważały kobiety (89%), mężczyźni stanowili zdecydowanie mniejszą grupę (11%).

Wykres nr 1: Płeć uczestników szkoleń

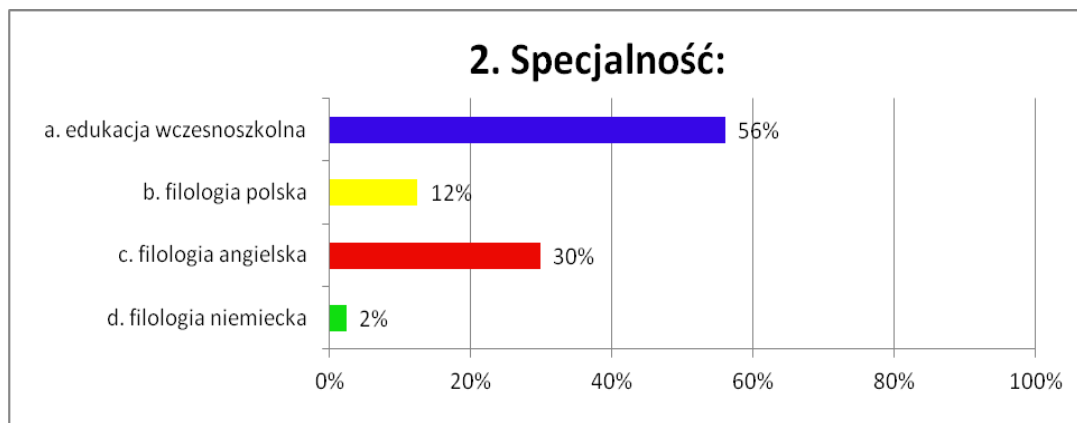

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Specjalność

Natomiast biorąc pod uwagę rodzaj specjalności wśród studentów uczestniczących w szkoleniach najliczniejszą grupę stanowili studenci edukacji wczesnoszkolnej (56%), a dalej w kolejności: filologii angielskiej (30%), filologii polskiej (12%) i filologii niemieckiej (2%).

Wykres nr 2: Specjalność uczestników szkoleń

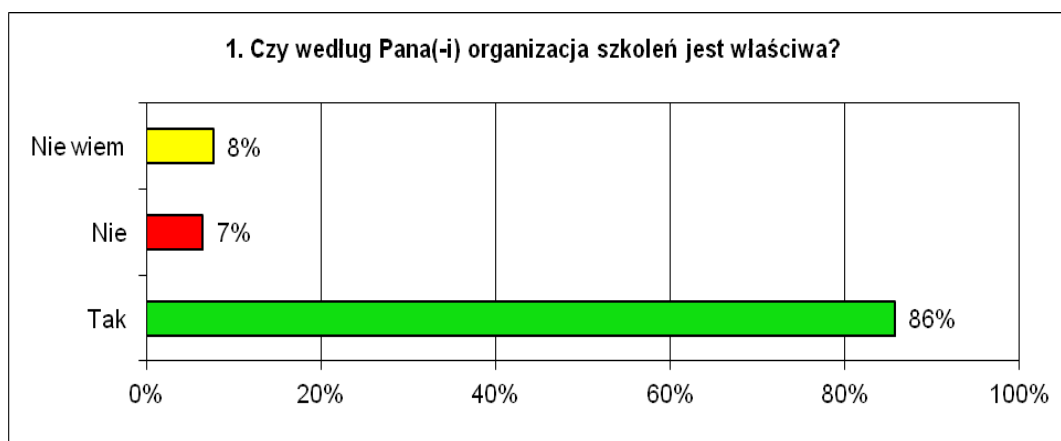

Odpowiedzi na pytania ankietowe

Pyt. 1 Organizacja szkoleń

Zdecydowana większość ankietowanych studentów uznała, że organizacja szkoleń była właściwa (86% wskazań), tylko nieliczna uznali, że była właściwa (7%), a 8% z nich nie potrafiło jednoznacznie odpowiedzieć na postawione pytanie.

Wykres nr 3: Organizacja szkoleń

Pyt. 2 Przyczyny negatywnych odpowiedzi

Grupa uczestników badania, która odpowiedziała negatywnie na to pytanie wskazała następujące braki w organizacji szkolenia:

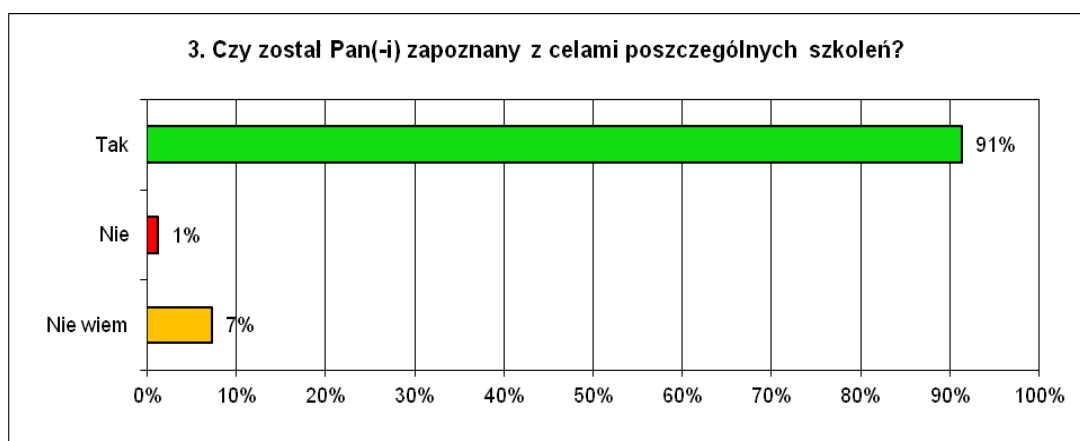
Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- czas trwania zajęć - trwały za krótko i za wcześnie podczas moich praktyk, nie pamiętałam praktycznie nic z tego co nas uczyli na szkoleniach;
- szkolenie nie było dostosowane do potrzeb studentów filologii angielskiej;
- potrzeba lepszego dopasowania szkoleń do kierunku studiów, mniejsza ilość zajęć, bardziej atrakcyjne zajęcia, stawianie na praktykę nie na teorię;
- za mało godzin z tablicą interaktywną;
- zbyt dużo wprowadzenia teoretycznego;
- zbyt mały wymiar godzin ograniczający wzrost wiedzy i umiejętności;
- szkolenia trwały nawet cały dzień, powinno być mniej godzin rozbitych na kilka dni, lepsze rozłożenie w czasie ograniczenie zajęć w późnych godzinach popołudniowych;
- dni szkoleń również niedostosowane do godzin niektórych grup studentów, czasami pokrywały się z zajęciami.

Pyt. 3 Znajomość celów szkolenia

Ponad 90% uczestników szkolenia została zapoznana z celami poszczególnych szkoleń i знаła je, tylko 1% ankietowanych, stwierdził, że nie został z nimi zapoznany, a 8% przyznało, że nie wie czy ten fakt miał miejsce.

Wykres nr 4: Znajomość celów szkolenia

Pyt. 4 Ocena trenerów

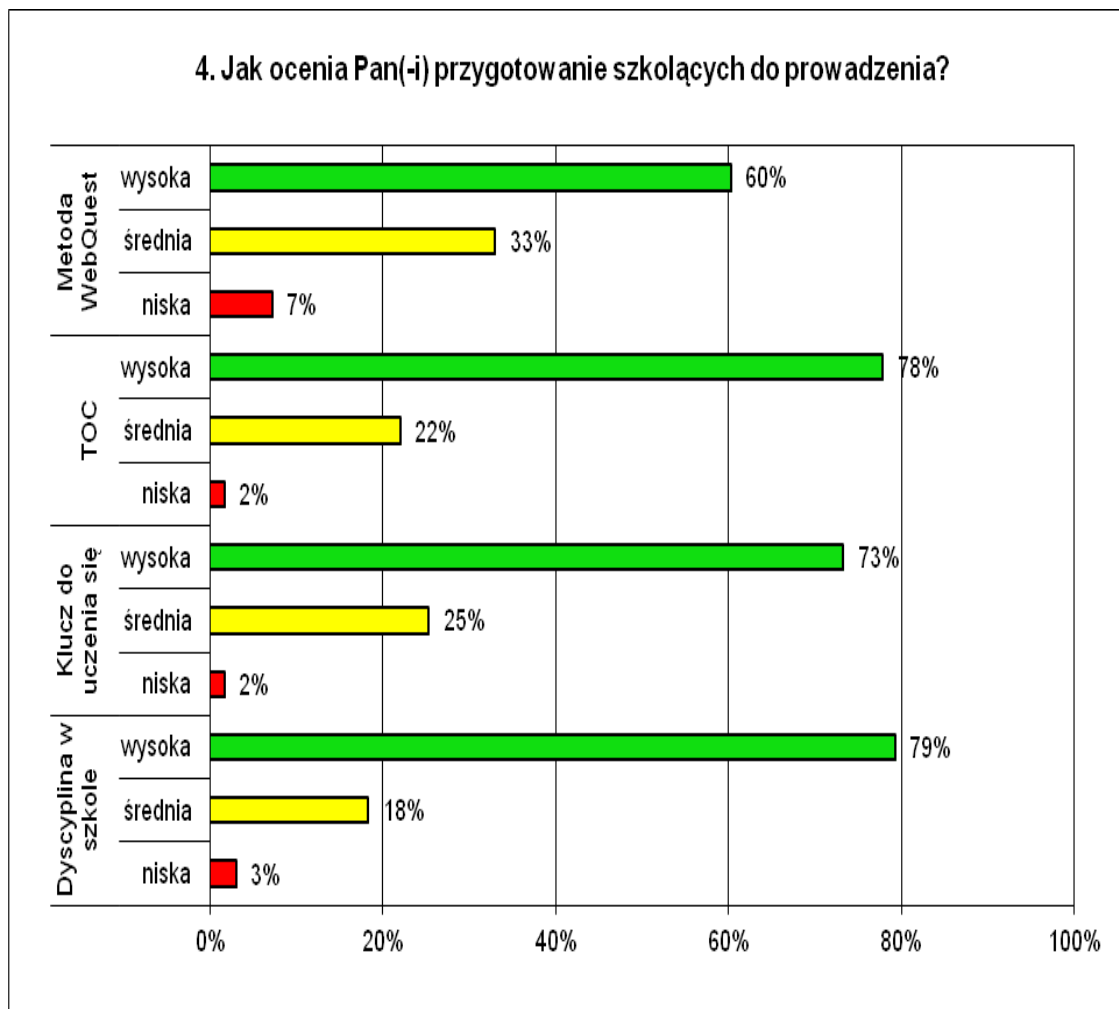
Przygotowanie szkolących do prowadzenia szkolenia oceniony w 4 kategoriach, oddzielnie dla każdego tematu szkoleń. Najwyżej oceniono przygotowanie trenerów do prowadzenia zajęć z „Dyscyplina w szkole” (79% ankietowanych uznało, że było „wysokie a 18%, że „średnie” – w sumie 97% pozytywnych odpowiedzi), a najniżej do szkoleń z „Metodyki WebQuestu” (60%

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

wskazań na „wysokie” i 33% na „średnie” – negatywnych odpowiedzi 7%). Szczegółowy rozkład odpowiedzi na postawione pytania przedstawia niżej zamieszczony wykres:

Wykres nr 5: Ocena trenerów

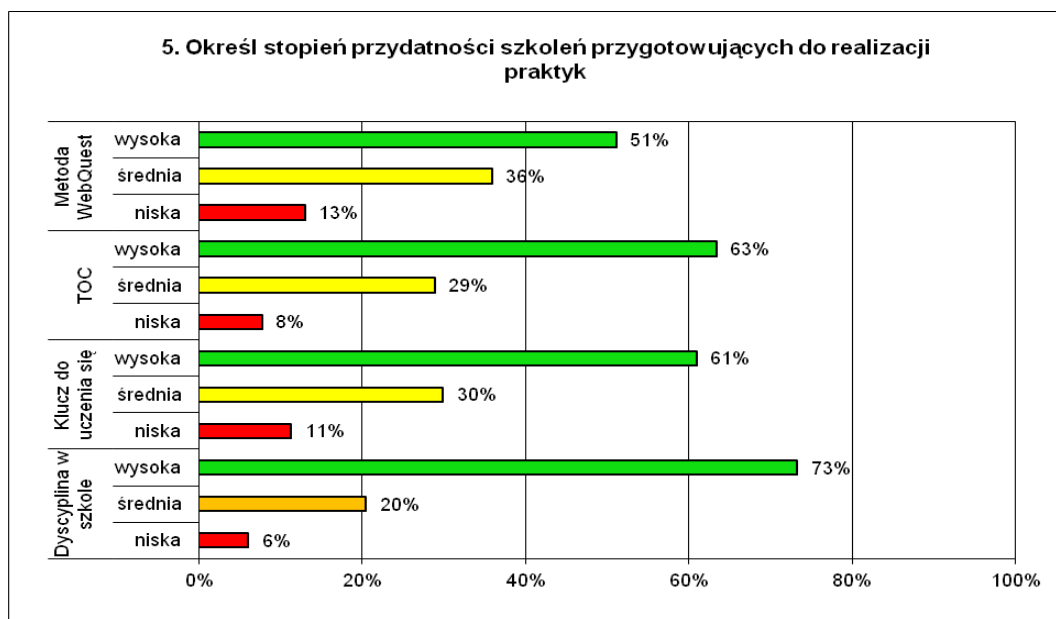
Pyt. 5 Ocena przydatności szkoleń podczas praktyk

Podobnie jak w przypadku wcześniejszego pytania uczestnicy najwyżej ocenili przydatność szkoleń z „Dyscypliny w szkole” do realizacji późniejszych praktyk pedagogicznych (73% ankietowanych wskazało na „wysoko” a 20% na „średnio” – w sumie 93% pozytywnych odpowiedzi). Najniżej oceniono przydatność szkoleń z „Metody WebQuest”, bo 51% wskazań na „wysoko” i 36% na „średnio” – negatywnych odpowiedzi 13%). Szczegółowy rozkład odpowiedzi zamieszczono poniżej:

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

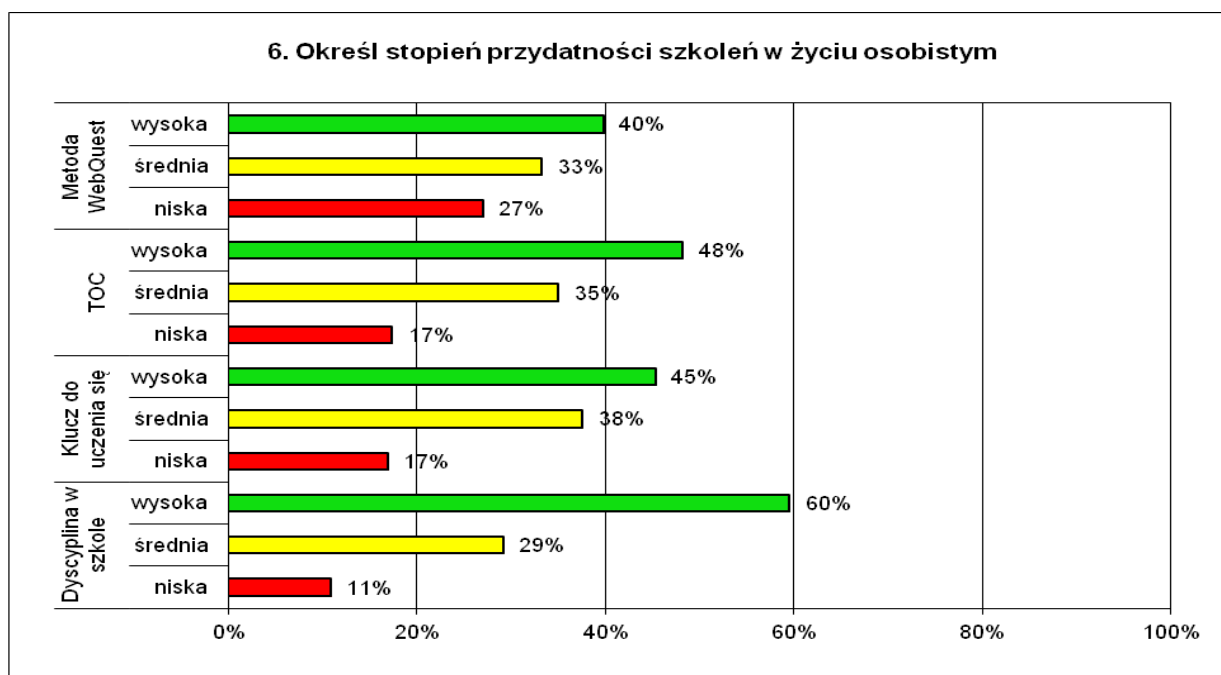
Wykres nr 6: Ocena przydatności szkoleń w praktyce

Pyt. 6. Przydatność szkoleń w życiu osobistym

Na nieco niższym poziomie oceniono przydatność poszczególnych szkoleń w życiu osobistym: ponownie najwyżej „Dyscyplinę w szkole” (60% ankietowanych wskazało na „wysoko” a 29% na „średnio” – 11% odpowiedzi negatywnych). Najniżej oceniono przydatność szkoleń z „Metody WebQuest” – tylko 40% uznało, że jest „wysoka” i aż 27%, że „niska”

Wykres nr 7: Ocena przydatności szkoleń w życiu

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pyt. 7 Opinie dotyczące przydatności poszczególnych szkoleń w przyszłej pracy

Za najbardziej przydatne szkolenie w przyszłej pracy uznano „Dyscyplinę w szkole”. Za tym wyborem przemawiały najczęściej następujące argumenty:

- znajomość wielu metod radzenia sobie z dyscypliną w szkole ułatwi pracę z różnymi uczniami,
- zasady wprowadzania dyscypliny są przydatne na wszystkich etapach kształcenia.

W dalszej kolejności wskazywano na TOC ze względu na to, że:

- jest to bardzo ciekawa metoda aktywizowania dzieci,
- uczy logicznego myślenia, dzieci odróżniają skutek od przyczyny,
- ułatwia przekazywanie wiedzy,
- pozwala rozwiązywać problemy.

Pomimo tego, że niżej oceniono przydatność programu „Klucz do uczenia się” i „Metodę WebQuestu”, to i tu wskazywana na określone zalety i tak odpowiednio:

- „Klucz” daje możliwość przekazania wiedzy dzieciom w sposób ciekawy i interesujący,
- WebQuest, ponieważ wykorzystuje tablice interaktywne i to pomoże mi w prowadzeniu zajęć oraz dlatego, że odgrywa coraz większą rolę w edukacji.

Pyt. 8 Opinie na temat przydatności szkoleń w życiu osobistym

Zdecydowana większość ankietowanych uznała, że zdobyta wiedza i umiejętności przydadzą się im także w życiu osobistym, ale nie potrafiła przedstawić konkretnych argumentów poza pewnymi ogólnymi stwierdzeniami o ich przydatności.

Konkretne argumenty dotyczyły tylko narzędzi TOC i ich przydatności w rozwiązywaniu problemów życiowych i konfliktowych sytuacji, szczególnie „Chmurka”. Kilka osób wskazało, że znajomość obsługi tablicy interaktywnej przyda się nie tylko w szkole.

Wśród opinii negatywnych najczęściej wskazywano, że nie ma możliwości zastosowania wiedzy i umiejętności w życiu osobistym, ponieważ uczestnicy nie znajdują takich sytuacji, w których byłyby przydatne.

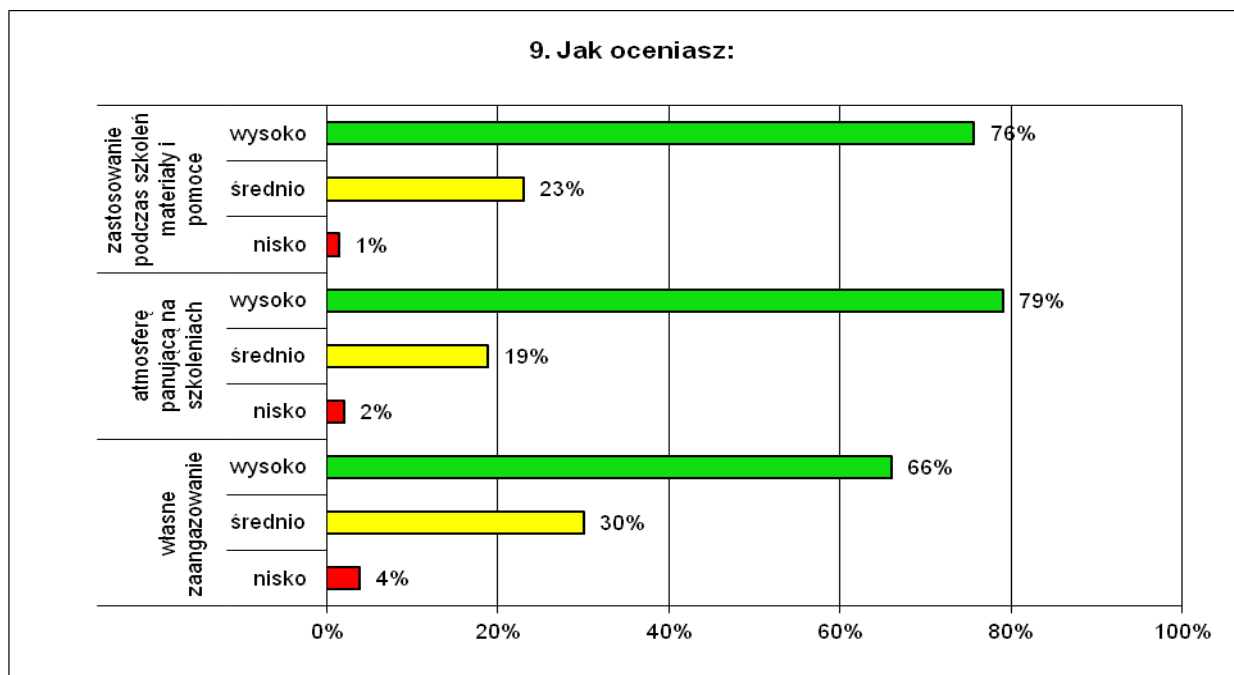
Pyt. 9 Ocena dodatkowych aspektów szkolenia

W dodatkowej ocenie przebiegu szkoleń uczestnicy najwyżej ocenili atmosferę panującą na szkoleniach – w sumie 98% pozytywnych odpowiedzi (79% oceniła ją jako „wysoką” a 19% jako „średnią”). Pozytywnie oceniono także zastosowane podczas szkoleń materiały i pomoce –

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

76% wskazań na „wysoko” i 23% na „średnio”. Najniżej oceniono własne zaangażowanie podczas zajęć – 66% jako „wysokie”, 30% jako „średnie” a 4% jako „niskie”.

Wykres nr 8: Ocena dodatkowych aspektów szkolenia

Podsumowanie – wnioski i rekomendacje

Wnioski

Analiza ankiet ewaluacyjnych przeprowadzonych wśród uczestników szkolenia wykazała, że osiągnięto zakładane cele jakim było przygotowanie studentów do realizacji praktyk pedagogicznych, w ramach których mieli możliwość wykorzystania innowacyjnych programów, metod i narzędzi kształcenia takich, jak Klucz do uczenia się, WebQuest i TOC.

Uczestnicy szkolenia pozytywnie ocenili większość jego jego aspektów, do **mocnych stron** można zaliczyć:

- przygotowanie trenerów do prowadzenia zajęć,
- przydatność szkoleń do realizacji praktyk,
- zastosowane programy i materiały dydaktyczne,
- atmosferę na zajęciach.

Za **słabszą stronę**, wymagającą w przyszłości poprawy, należy uznać te czynniki, które dotyczą organizacji szkoleń, przede wszystkim ich terminów i rozłożenia w czasie oraz własnego zaangażowanie uczestników w przebieg zajęć.

Rekomendacje

Zespół ewaluatorów rekomenduje, aby podczas realizacji szkoleń w kolejnych latach:

- zoptymalizować harmonogram szkoleń i dopasować go do oczekiwań uczestników poprzez wprowadzenie kilkugodzinnych cykli szkoleniowych rozłożonych w czasie i wcześniejsze godziny rozpoczynania szkoleń,
- aktywizować uczestników szkoleń poprzez zwiększenie liczby ćwiczeń praktycznych i odpowiednie czynniki motywacyjne.

Wniosek końcowy

Uogólniając wyniki analizy ankiet dla uczestników szkoleń, można wyciągnąć pozytywne wnioski na temat **trafności**, **użyteczności** i **skuteczności** zastosowanego w projekcie wsparcia w formie szkoleń przygotowujących do realizacji praktyk a w przyszłości wykonywania zawodu nauczyciela.

- **Trafność (relevance) i Użyteczność (utility)** – zróżnicowane szkolenia, ich tematyka i formy realizacji, odpowiadały zidentyfikowanym problemom i realnym potrzebom uczestników projektu, jakim byli studenci kierunków nauczycielskich z PWSZ w Elblągu.
- **Skuteczność (effectiveness)** cele szkoleń zdefiniowane na etapie programowania zostały w trakcie ich realizacji osiągnięte, tzn. studenci specjalności nauczycielskich zostali przygotowani do realizacji praktyk poprzez wzrost wiedzy i umiejętności dotyczących stosowania innowacyjnych programów, metod i narzędzi kształcenia oraz wdrażania metod przyczyniających się do utrzymania dyscypliny w szkole i rozwiązywania sytuacji problemowych.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

6.1.2 Wyniki badań ankietowych dla uczestników praktyk asystenckich w roku akademickim 2011/2012

Celem badań ankietowych dla studentów uczestniczących w praktykach asystenckich było poznanie opinii uczestników na temat organizacji, przebiegu i jakości praktyk. Ankieta składała się z 15 pytań, w tym 11 pytań zamkniętych wielokrotnego wyboru i 4 pytań otwartych. W sumie w tym badaniu ankietowym udział wzięło 304 studentów.

Wyniki analizy

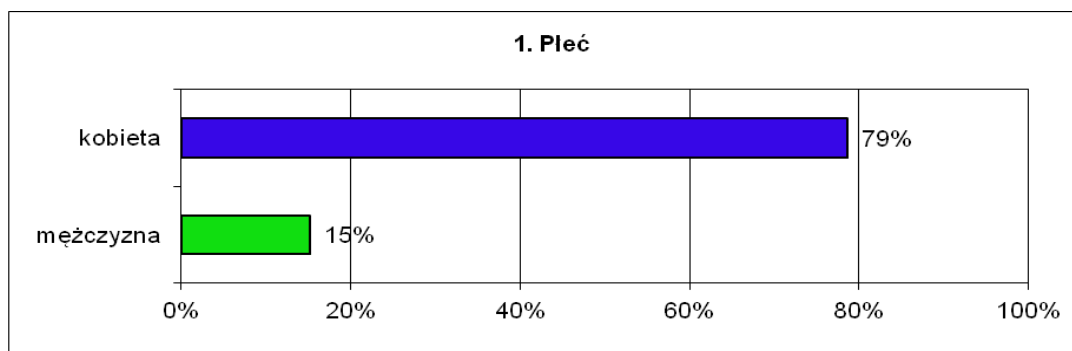
Poniżej przedstawione są kolejno pytania i dyspozycje, na które odpowiadali respondenci oraz częstotliwość występowania poszczególnych odpowiedzi.

Metryczka

Płeć uczestników badania

Z analizy pytań początkowych wynika, że wśród studentów uczestniczących w praktykach przeważały kobiety (79%), mężczyźni stanowili zdecydowanie mniejszą grupę (15%).

Wykres nr 9: Płeć uczestników badania

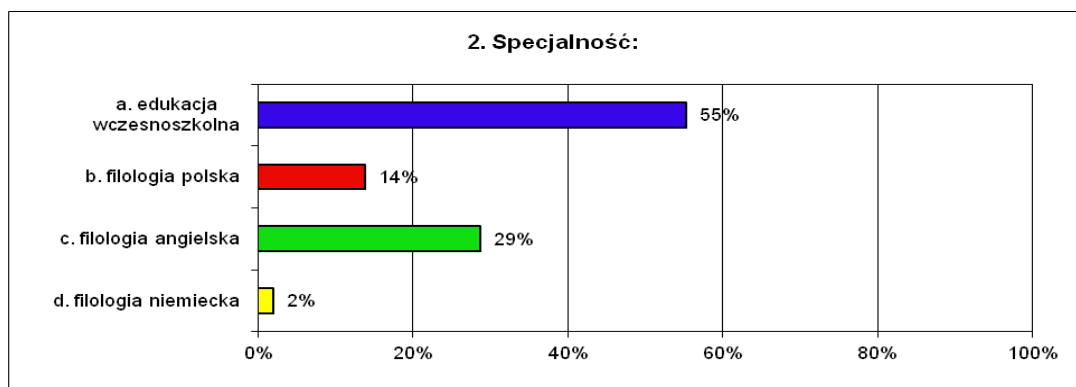
Specjalność

Wśród ankietowanych najliczniejszą grupę stanowią studenci edukacji wczesnoszkolnej (55% uczestników badania i praktyk), a w dalszej kolejności: filologi angielskiej (29%), filologii polskiej (14%) i na koniec filologii niemieckiej (2%).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

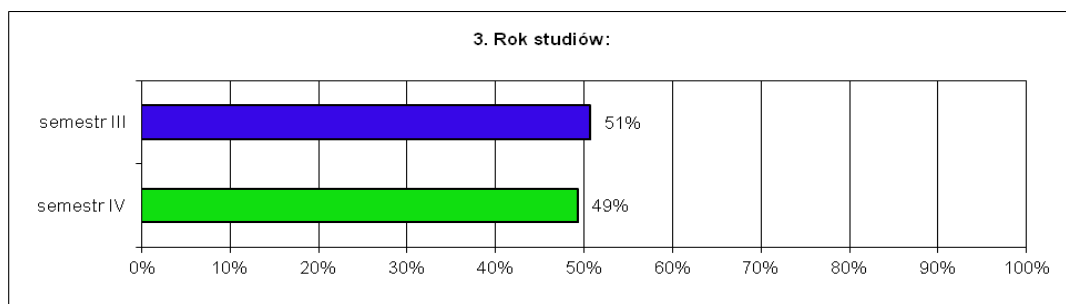
Wykres nr 10: Specjalność uczestników badania

Rok studiów

W badaniu uczestniczyli studenci III i IV semestru, ich liczebność wynosiła odpowiednio: 51% i 49%.

Wykres nr 11: Rok studiów uczestników badania

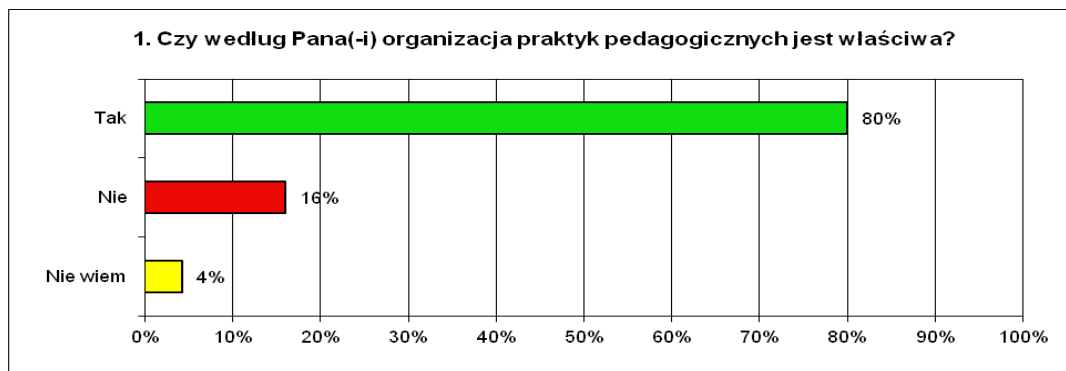

Odpowiedzi na pytania ankietowe

Pyt. 1 i 2 Organizacja praktyk

Zdecydowana większość ankietowanych pozytywnie oceniła organizację praktyk, aż 80% osób uznało, że była ona właściwa.

Wykres nr 12: Organizacja praktyk

Osoby, które wyraziły negatywną opinię nt. organizacji praktyk, wskazywały najczęściej na następujące braki (układ hierarchiczny według liczby wskazań):

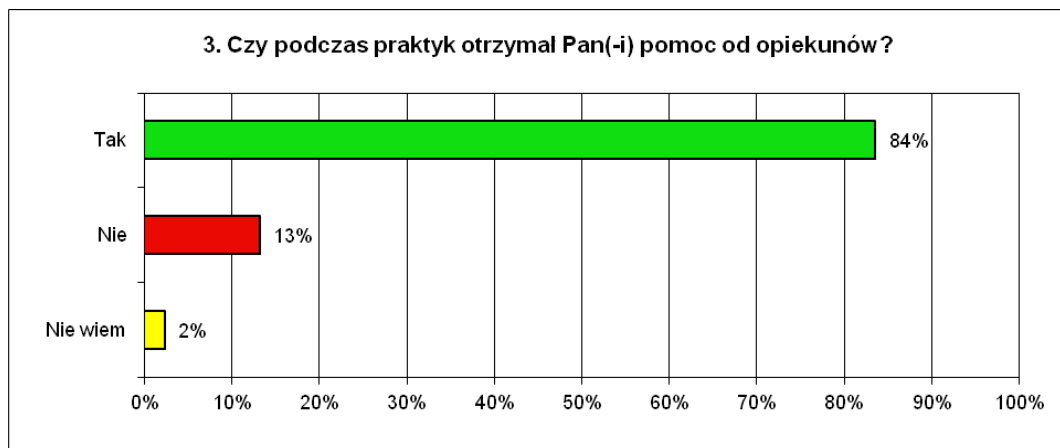
Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- zmiana organizacji dnia - po praktykach nie powinno być zajęć na uczelni, nie powinno być zajęć po praktykach,
- powinna być możliwość odbywania praktyk w swoim mieście,
- praktyki powinny odbywać się w szkole wskazanej przez studenta,
- praktyki powinny odbywać się w czasie wolnym od studiów,
- należałoby informować nauczyciela - opiekuna o wszystkim, co dotyczy praktyki,
- potrzeba organizacji spotkań przed praktykami,
- nie ma pełnego przepływu informacji między uczelnią a szkołami ćwiczeń,
- należałoby zmienić sposób przygotowania do praktyk, gdyż idąc na praktykę nie byliśmy odpowiednio się do niej przygotowani.

Pyt. 3 Opieka nad praktykami

Zdecydowana większość ankietowanych uznała, że otrzymała pomoc opiekunów podczas praktyk – 84% wskazało na „tak”, 13% na „nie” i 2% nie miało w tej sprawie zdania.

Wykres nr 13: Pomoc opiekunów

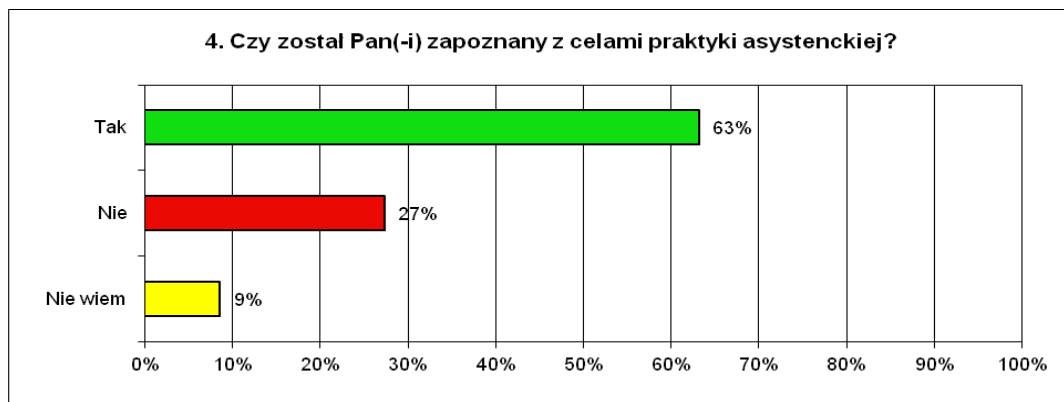

Pyt. 4. Znajomość celów praktyk

63% ankietowanych studentów wskazało, że zostali zapoznani z celami praktyk, 27% wyraziło opinię negatywną, natomiast 9% wskazało, że nie wie, iż ten fakt miał miejsce.

Wykres nr 14: Cele praktyk

Pyt. 5. Terminy i sposób zapoznania studentów z celami praktyk:

Najczęściej uczestnicy badania wskazywali na następujące okoliczności (układ hierarchiczny);

- na spotkaniu organizacyjnym,
- na specjalnym spotkaniu przed rozpoczęciem praktyk,
- podczas spotkania z opiekunem praktyk,
- na zajęciach z metodyki,
- z przewodnik/książka dot. organizacji praktyk.

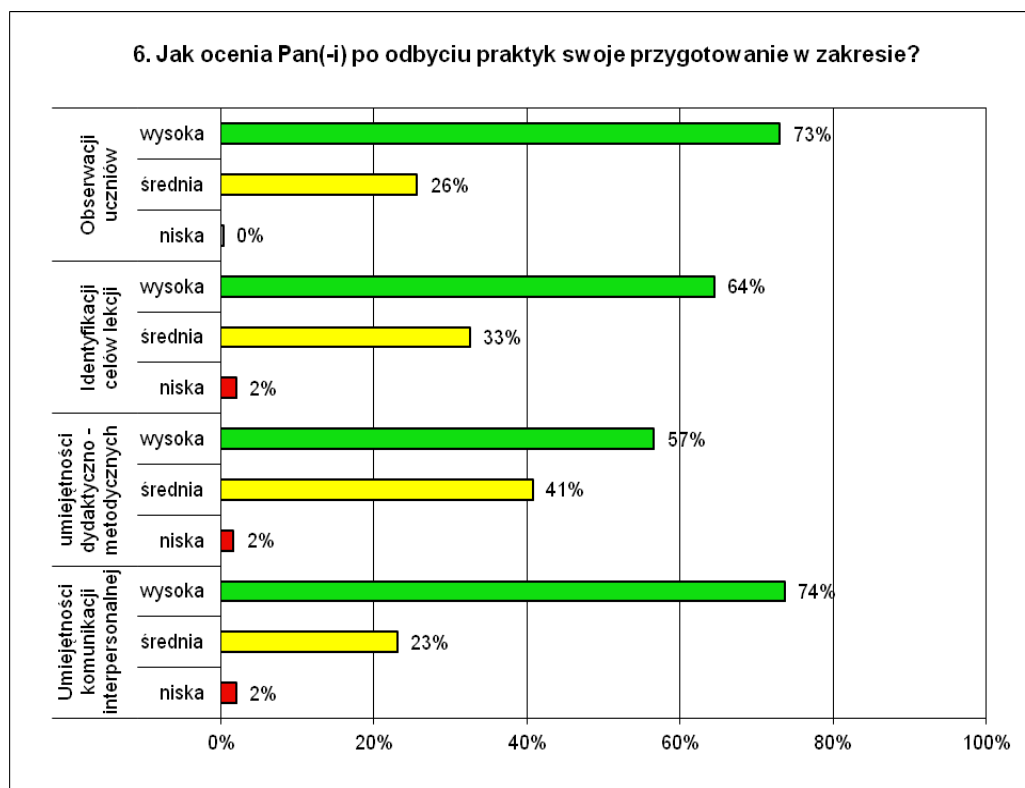
Pyt. 6. Efekty praktyk – ogólne przygotowanie studentów do realizacji zadań nauczyciela

Oceniając po zakończeniu praktyk swoje przygotowanie do realizacji zadań nauczycielskich studenci wskazali, że najlepiej zostali przygotowani do komunikacji interpersonalnej (74% wskazań na stopień „wysoki”), a dalej do obserwacji uczniów (73%) i identyfikacji celów lekcji (64%). Najniżej ocenili po praktyce swoje umiejętności dydaktyczno – metodyczne (57% wskazań na poziom „wysoki”).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres nr 15: Efekty praktyk - 1

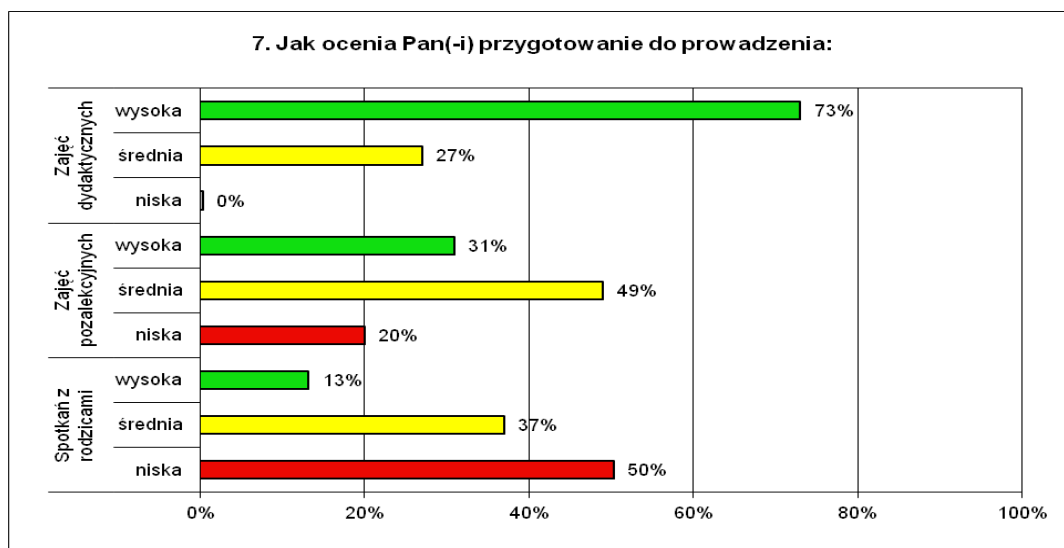
Pyt. 7. Efekty praktyk – przygotowanie studentów do prowadzenia różnego typu zajęć

Najwyżej studenci po zakończeniu praktyki asystenckiej ocenili swoje przygotowanie do prowadzenia zajęć dydaktycznych (73% wskazań na poziom „wysoki” i 0% wskazań na poziom „niski”). Niżej oceniono poziom przygotowania do prowadzenia zajęć pozalekcyjnych (odpowiednio: 31% na poziom „wysoki” i 20% na poziom „niski”). Najniżej oceniono przygotowanie do prowadzenia spotkań z rodzicami: tylko 13% wysoko, aż 50% nisko.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

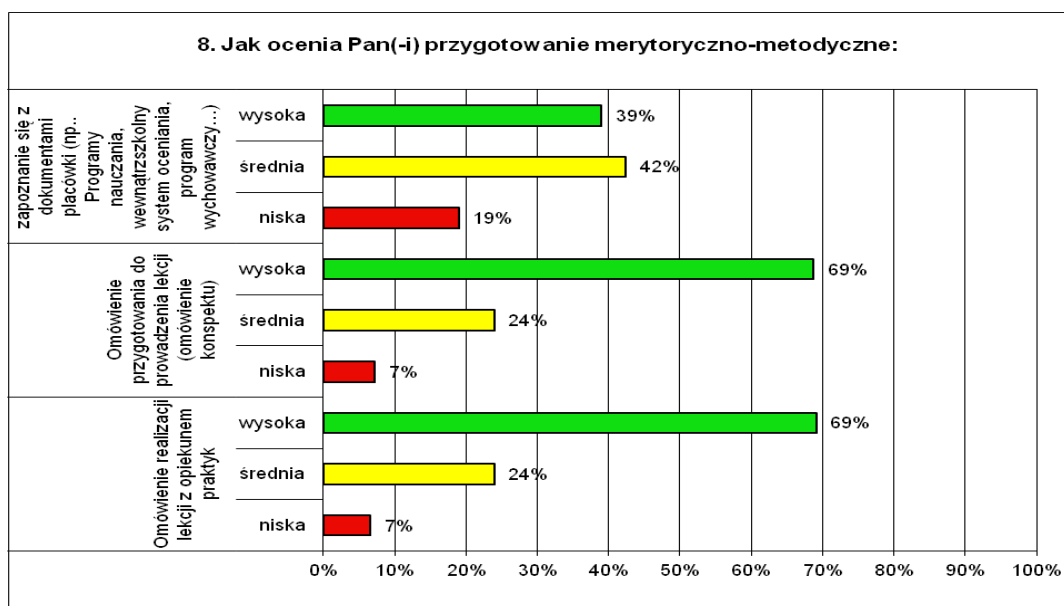
Wykres nr 16: Efekty praktyk - 2

Pyt. 8. Przygotowanie merytoryczno – metodyczne studentów do realizacji praktyk

W równym stopniu (po 69% ocen „wysokich”) studenci ocenili swoje przygotowanie do realizacji praktyk w takich aspektach jak: przygotowanie do prowadzenia lekcji w oparciu o opracowany konspekt i sposób omówienia realizacji lekcji z opiekunem praktyk. Znacznie niżej ocenili swoją znajomość dokumentów placówki (programy nauczania, wewnętrzny system oceniania, program wychowawczy itp.) – tylko 39% ocen „wysokich” i 19% ocen „niskich”

Wykres nr 17: Przygotowanie merytoryczno - metodyczne

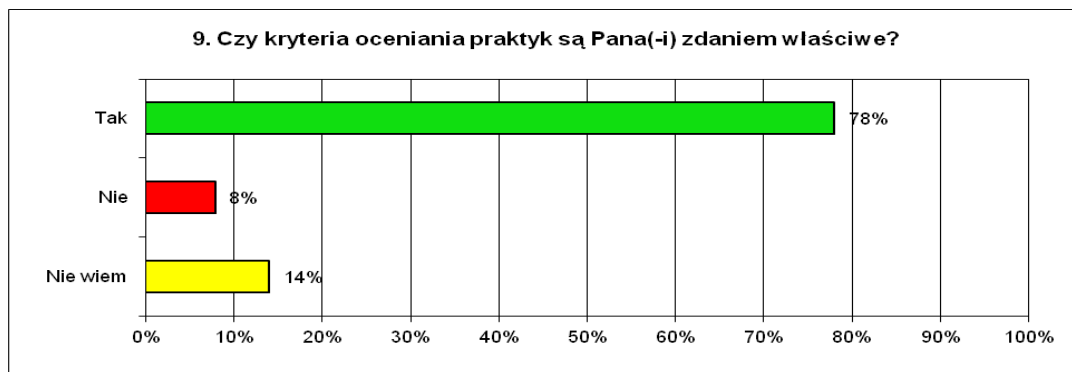

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pyt. 9 - 12. Kryteria oceny praktyk

Zdecydowana większość uczestników badania wskazała, że kryteria oceny praktyk asystenckich są właściwe, tylko 8% stwierdziło, że nie są właściwe, 14% nie miało w tej sprawie swojego zdania.

Wykres nr 18: Kryteria oceniania

O pozytywnej ocenie systemu oceniania praktyk w głównej mierze zdecydowały wskazane na wykresie cechy:

Wykres nr 19: Cechy oceniania

W przypadku negatywnej oceny najczęściej wskazywano na potrzebę dokonania następujących zmian:

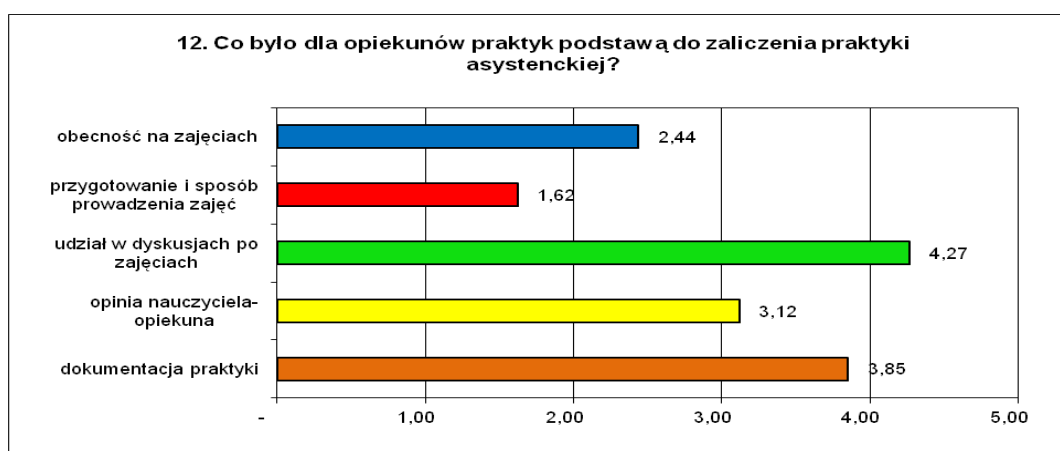
- zmiana punktacji, szczególnie w zakresie i sposobie oceny zapisu na tablicy (czaami – jak podkreślano - jest on niepotrzebny)
- kryteria powinny być bardziej skonkretyzowane i obiektywne,
- rozszerzyć skalę ocen, bo jest za mała, większa konsekwencja i obiektywność nauczycieli w ocenianiu,
- ograniczyć w ocenie rolę arkusza ewaluacyjnego, bo jest nieprawidłowo zredagowany,

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

W odniesieniu do 3 pierwszych podpunktów pojawił się argument wskazujący, że „*oceny praktyki nie odzwierciedlały tego, co studenci reprezentowali na zajęciach*”.

W odpowiedzi na kolejne pytanie ankietowani studenci ustalili hierarchię kryteriów będących podstawą do zaliczenia praktyki studenckiej (ranking punktowy w przedziale 1 – 6). Na najwyższej pozycji znalazł się *udział w dyskusjach po zajęciach*, a na najniższej *przygotowanie i sposób prowadzenia zajęć*.

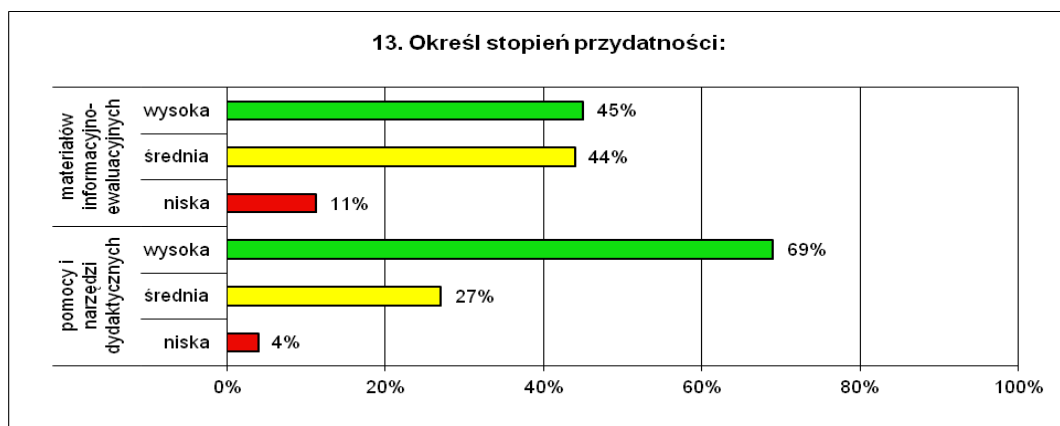
Wykres nr 20: Podstawa zaliczenia praktyki

Pyt. 13. Przydatność materiałów i pomocy

Określając stopień przydatności materiałów i pomocy dydaktycznych studenci wyżej ocenili pomoce i narzędzia dydaktyczne (69% wskazań na stopień „wysoki”) od „materiałów informacyjno – ewaluacyjnych” (45% wskazań na stopień „wysoki”).

Wykres nr 21: Stopień przydatności pomocy i materiałów

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pyt. 14 Ocena wkładu własnego w przygotowanie do praktyki

Zdecydowana większość studentów „wysoko” oceniła swój wkład własny w przygotowanie się do realizacji praktyk (aż 83% pozytywnych odpowiedzi). Na poziomie „średnim” oceniło 16% ankietowanych, a na niskim tylko 1%.

Wykres nr 22: Wkład własny w przygotowanie do praktyk

Podsumowanie – wnioski i rekomendacje

Wnioski

Analiza ankiet ewaluacyjnych przeprowadzonych wśród uczestników praktyk asystenckich wykazała, że osiągnięto zakładane cele jakim było przygotowanie studentów podczas realizacji praktyk asystenckich do pełnienia w przyszłości roli nauczyciela.

Uczestnicy praktyk pozytywnie ocenili większość aspektów praktyk asystenckich, do **mocnych stron** zaliczyli:

- organizację praktyk,
- wsparcie opiekunów podczas realizacji praktyk,
- przygotowanie do realizacji zadań nauczyciela w zakresie obserwacji uczniów i komunikacji interpersonalnej, prowadzenia zajęć dydaktycznych,
- wkład własny w przygotowanie do realizacji praktyki asystenckiej.

Za **słabsze strony**, wymagające w przyszłości poprawy, należy uznać te czynniki, które nie uzyskały pozytywnej oceny uczestników praktyk i asystenckich (poniżej 50% wskazań).

Należy do nich zaliczyć:

- przygotowanie do prowadzenia zajęć pozalekcyjnych, spotkań z rodzicami i analizy dokumentacji szkolnej placówki, w której odbywa się praktyka,
- przydatność materiałów informacyjno – ewaluacyjnych,

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- niektóre aspekty oceniania, takie jak zbyt wąska skala oceniania i brak konsekwencji w ocenianiu przez opiekunów praktyk.

Rekomendacje

Zespół ewaluatorów rekomenduje, aby podczas realizacji praktyk asystenckich w kolejnych latach:

- położyć większy nacisk na odpowiednie przygotowanie studentów do prowadzenia zajęć pozalekcyjnych, spotkań z rodzicami, a szczególnie do efektywnej analizy dokumentacji placówki, w której odbywa się praktyka (programy nauczania, wewnętrzny system oceniania, program wychowawczy),
- dopracować i poprawić jakość materiałów informacyjno – ewaluacyjnych,
- zachować większy obiektywizm przy ocenie praktykantów,
- uwzględnić postulaty studentów dotyczące organizacji praktyk.

Wniosek końcowy

Uogólniając wyniki analizy ankiet dla uczestników szkoleń, można wyciągnąć pozytywne wnioski na temat **trafności**, **użyteczności** i **skuteczności** zastosowanego w projekcie wsparcia w formie praktyk asystenckich przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela.

- **Trafność (relevance) i Użyteczność (utility)** – sposób organizacji oraz sam przebieg praktyk asystenckich odpowiadały zidentyfikowanym problemom i realnym potrzebom uczestników projektu, jakim byli studenci kierunków nauczycielskich z PWSZ w Elblągu.
- **Skuteczność (effectiveness)** cele praktyk asystenckich zdefiniowane na etapie programowania zostały w trakcie ich realizacji osiągnięte, tzn. studenci specjalności nauczycielskich zostali przygotowani do realizacji podstawowych zadań nauczyciela poprzez wzrost wiedzy i umiejętności dotyczących prowadzenia procesu dydaktycznego w szkole.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

6.1.3 Wyniki badań ankietowych dla uczestników praktyk nauczycielskich w roku akademickim 2011/2012

Celem badań ankietowych dla studentów uczestniczących w praktykach nauczycielskich było poznanie opinii uczestników na temat organizacji, przebiegu i efektów praktyk. Ankieta składała się z 16 pytań, w tym 15 pytań zamkniętych wielokrotnego wyboru i 3 pytań otwartych.

W sumie w tym badaniu ankietowym udział wzięło 242 studentów.

Wyniki analizy

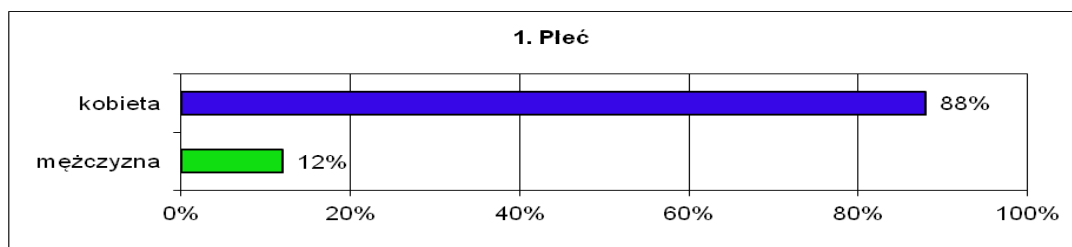
Poniżej przedstawione są kolejno pytania i dyspozycje, na które odpowiadali respondenci oraz częstotliwość występowania poszczególnych odpowiedzi.

Metryczka

Płeć uczestników badania

Wśród studentów uczestniczących w badaniu ankietowym po praktykach nauczycielskich przeważały kobiety (88%), mężczyźni stanowili zdecydowanie mniejszą grupę (12%).

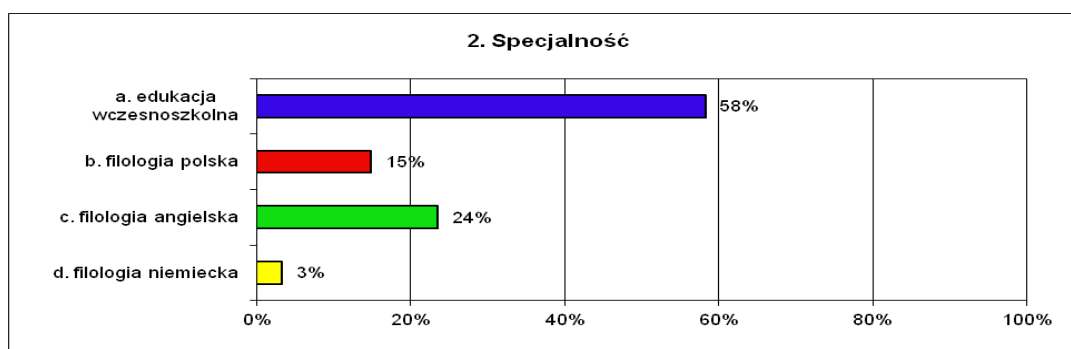
Wykres nr 23: Płeć uczestników badania

Specjalność

Wśród ankietowanych najliczniejszą grupę stanowią studenci edukacji wczesnoszkolnej (58% uczestników badania i praktyk), a w dalszej kolejności: filologii angielskiej (24%), filologii polskiej (15%) i na koniec filologii niemieckiej (3%).

Wykres nr 24: Specjalność uczestników badania

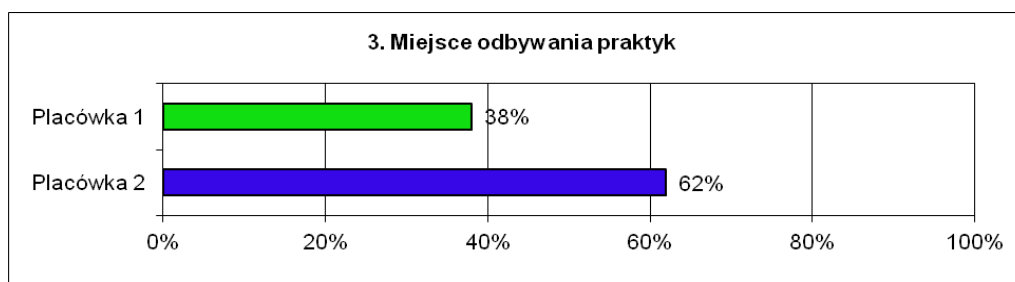

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Miejsce odbywania praktyk

Dla większości ankietowanych osób miejscem odbywania praktyki nauczycielskiej była placówka nr 2 (62% odpowiedzi), dla pozostałych uczestników badania była to placówka nr 1 (38% odpowiedzi)

Wykres nr 25: Miejsce odbywania praktyki

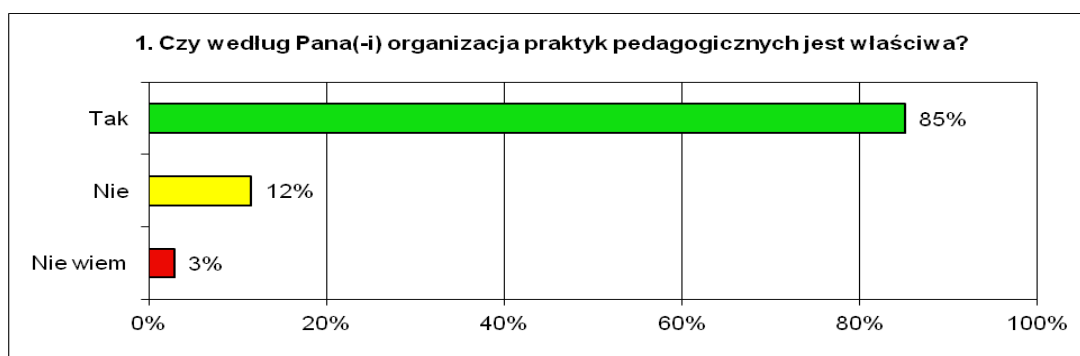

Odpowiedzi na pytania ankietowe

Pyt. 1 i 2 Organizacja praktyk

Aż 85% ankietowanych studentów oceniło pozytywnie organizację praktyk nauczycielskich, a ocenę negatywną wyraziło 12%, 3% nie potrafiło udzielić odpowiedzi na postawione pytanie.

Wykres nr 26: Organizacja praktyk

Osoby, które wybrały odpowiedź „nie”, najczęściej wskazywały na następujące aspekty, organizacji praktyk nauczycielskich (układ hierarchiczny według liczby wskazań):

- brak pełnego przygotowania metodycznego do odbycia praktyki w przedszkolu,
- należałoby dokładniej ocenić możliwość nauczyciela - opiekuna, czy będzie w stanie przyjąć praktykantów i pomóc im,
- zwiększyć ilość godzin prowadzonych zajęć,
- praktyka nauczycielska powinna odbyć się w całości w jednej placówce,
- powinno się zlikwidować praktyki w trakcie naszych zajęć na uczelni,

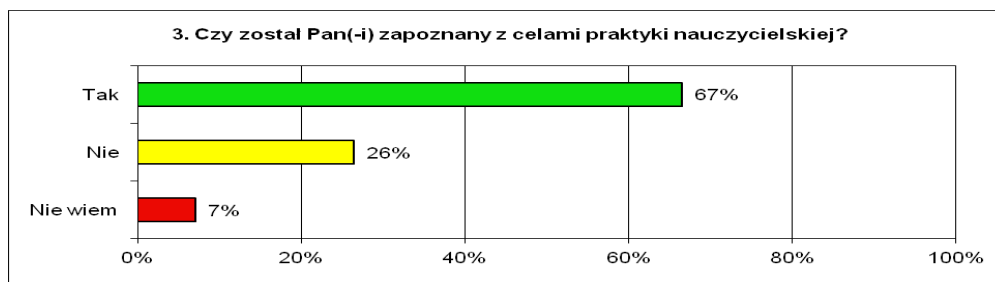
Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- powinien być jeszcze jeden nauczyciel wspomagający,
- nie ma pełnego przyływu informacji między uczelnią a szkołami ćwiczeń oraz nauczycielami,
- zamiana miesiąca praktyk, gdyż praca z dziećmi w klasie 1 w pierwszych miesiącach września to w rzeczywistości same zajęcia przystosowujące ucznia do szkolnego życia,
- powinna być przerwa między zakończeniem praktyk a rozpoczęciem zajęć na uczelni,

Pyt. 3 Znajomość celów praktyk

67% ankietowanych uczestników praktyk wskazało, że zostało zapoznanych z celami praktyk, 26% wyraziło opinię negatywną, natomiast 7% nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie ani pozytywnie, ani negatywnie.

Wykres nr 27: Cele praktyk

Pyt. 4. Terminy i sposób zapoznania studentów z celami praktyk:

Najczęściej uczestnicy badania wskazywali na następujące okoliczności (układ hierarchiczny), podczas których zostali zapoznani z celami praktyk:

- na spotkaniu zorganizowanym przed rozpoczęciem praktyk (często dodawano przymiotnik (specjalnym))
- na zajęciach z metodyki nauczania danego przedmiotu (często dopisywano: poprzez wykłady i ćwiczenia)
- podczas spotkania z opiekunem praktyk lub od opiekuna
- przed zajęciami, w trakcie konsultacji z nauczycielem
- z przewodnika dot. organizacji praktyk lub dziennika praktyk

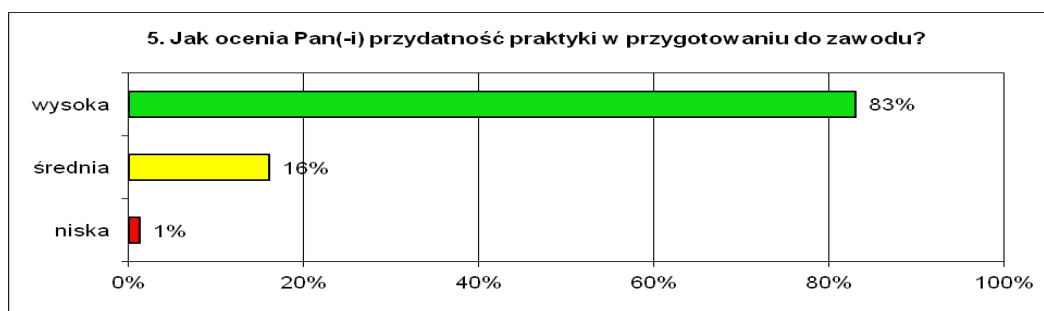

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pyt. 5. Przydatność praktyki w przygotowaniu do zawodu nauczyciela

Zdecydowana większość ankietowanych osób oceniła przydatność praktyki w przygotowaniu do zawodu nauczyciela jako „wysoką” (83% odpowiedzi), a tylko 1% jako „niską”, 16% uznała, że ta przydatność była „średnia”.

Wykres nr 28: Przydatność praktyki

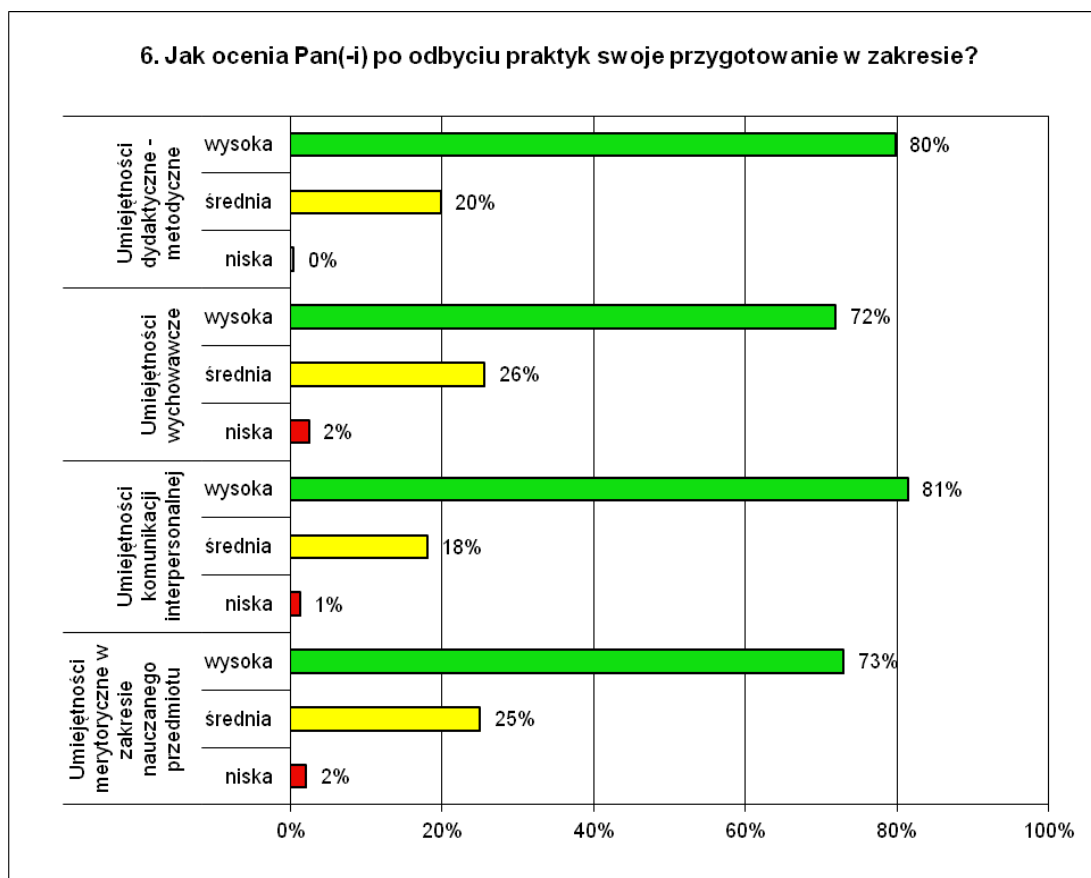
Pyt. 6. Ocena przygotowania uczestników praktyki do wykonywania zawodu nauczyciela

W postawionym pytaniu proszono o ocenę przygotowania uczestników praktyki do zawodu nauczyciela w kilku różnych aspektach. Najwyżej oceniono wzrost umiejętności komunikacji interpersonalnej (81% wskazań na stopień „wysoki”), dalej wzrost umiejętności dydaktyczno – metodycznych (80%). Nieco niżej, bo na poziomie 73% i 72% oceniono odpowiednio wzrost umiejętności merytorycznych zakresie nauczanego przedmiotu i umiejętności wychowawczych. Oceny niskie w każdym z tych przypadków nie przekroczyły wartości 2%.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres nr 29: Ocena przydatności praktyki

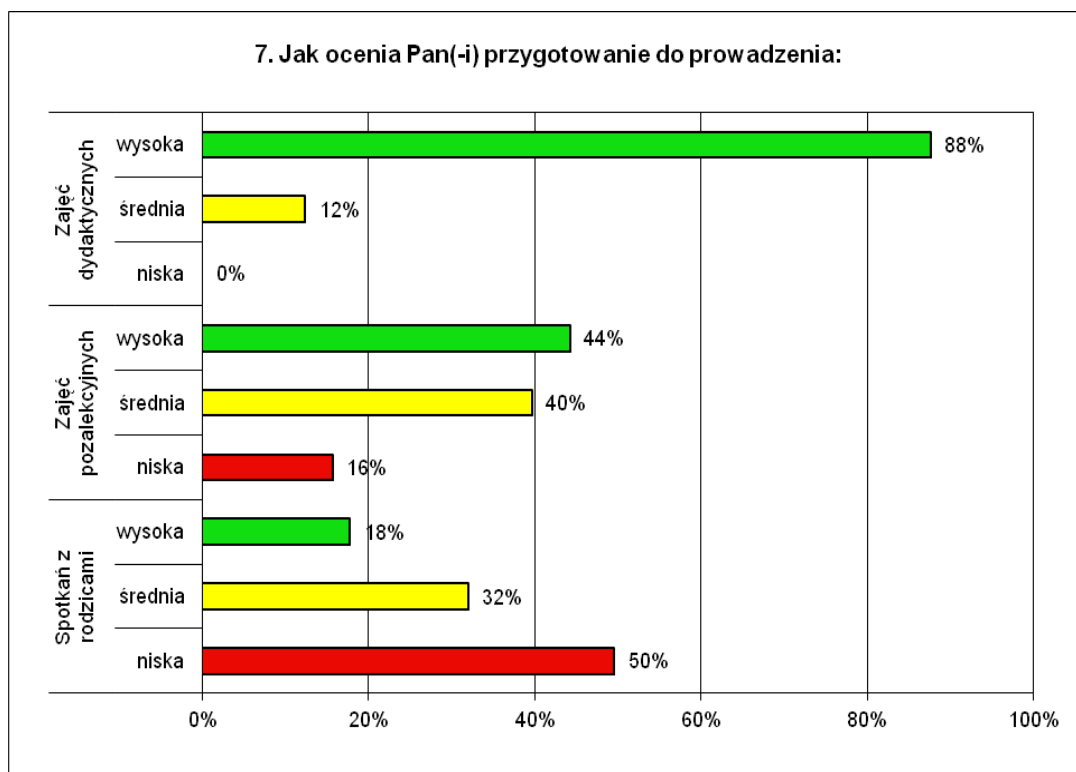

Pyt. 7. Efekty praktyk – przygotowanie studentów do prowadzenia różnego typu zajęć

Najwyżej studenci po zakończeniu praktyki nauczycielskiej ocenili swoje przygotowanie do prowadzenia zajęć dydaktycznych (88% wskazań na poziom „wysoki” i 0% wskazań na poziom „niski”). Niżej oceniono poziom przygotowania do prowadzenia zajęć pozalekcyjnych (odpowiednio: 44% na poziom „wysoki” i 216% na poziom „niski”). Najniżej oceniono przygotowanie do prowadzenia spotkań z rodzicami: tylko 18% wysoko, aż 50% wskazało, że jest niski.

Wykres nr 30: Efekty praktyk – przygotowanie to prowadzenia różnych typów zajęć

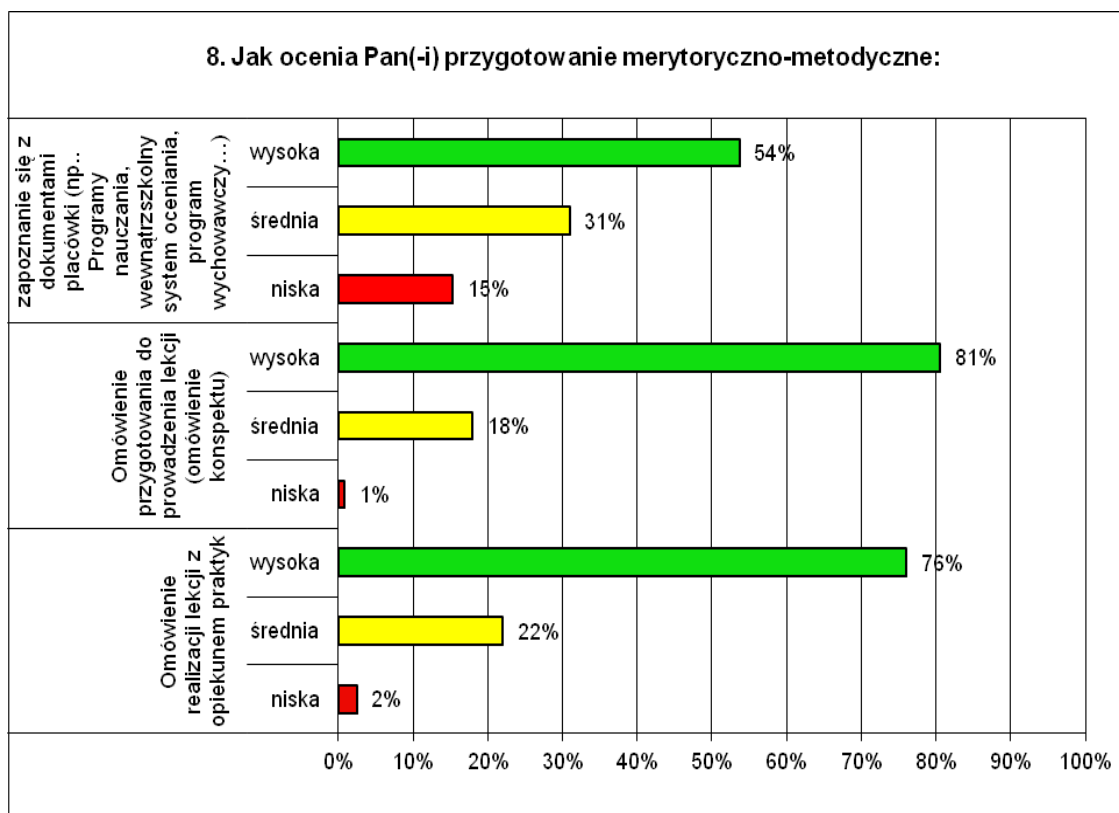
Pyt. 8. Przygotowanie merytoryczno – metodyczne studentów do realizacji praktyk

W zróżnicowanym stopniu studenci ocenili poziom swoje przygotowanie do realizacji praktyk. Wysoko ocenili swoje przygotowanie do prowadzenia lekcji w oparciu opracowany przez siebie konspekt (81% pozytywnych odpowiedzi) oraz wynik rozmowy z opiekunem praktyk na temat zrealizowanej lekcji (76% pozytywnych odpowiedzi). Nieco niżej ocenili swoją znajomość dokumentów placówki (programy nauczania, wewnątrzszkolny system oceniania, program wychowawczy itp.) – tylko 54% ocen „wysokich”, i 31% ocen „średnich” i 15% ocen „niskich”.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

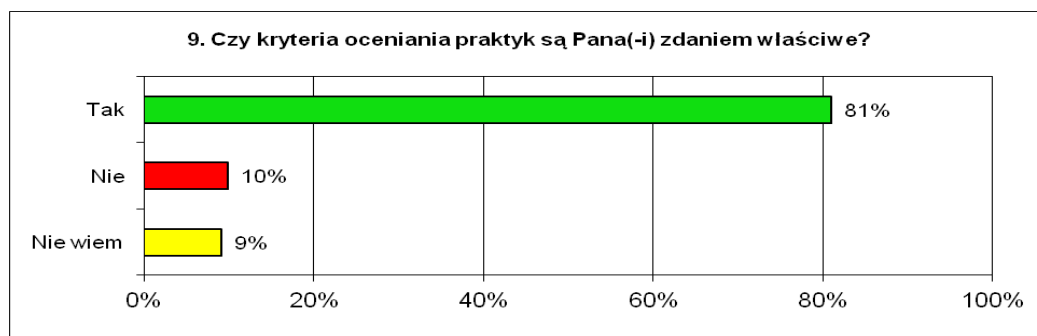
Wykres nr 31: Przygotowanie merytoryczno - metodyczne

Pyt. 9 - 12. Kryteria oceny praktyk

Zdecydowana większość uczestników badania wskazała (81% ankietowanych), że kryteria oceny praktyk nauczycielskich są właściwe, tylko 10% stwierdziło, że nie są właściwe, 9% nie miało w tej sprawie swojego zdania.

Wykres nr 32: Kryteria oceniania

O pozytywnej ocenie systemu oceniania praktyk w głównej mierze zdecydowały wskazane na wykresie cechy:

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres nr 33: Cechy oceniania

W przypadku negatywnej oceny najczęściej wskazywano na niżej wymienione negatywne aspekty systemu oceniania praktyk:

- zbyt mała skala punktowa,
- problemy z dyscypliną uczniów - należy zmienić system punktacji, gdyż podczas praktyk nie mamy wpływu na relacje jakie panują wewnątrz klasy - zachowanie dyscypliny jest trudne w klasach, gdzie nauczyciel nie zważa na złe zachowanie;
- dyscyplina w klasie nie powinna być brana pod uwagę, gdyż my dostajemy te klasy po innym nauczycielu - rozszerzyć skalę ocen, bo jest za mała, większa konsekwencja i obiektywność nauczycieli w ocenianiu,
- za duży nacisk na dokumentację, lepiej byłoby się skupić na samej obserwacji i kierowaniu studentów,
- na ocenę głównie wpływa ocena z konspektu,
- arkusz ewaluacyjny był niewłaściwie zredagowany,
- opiekun praktyk powinien bezpośrednio po zajęciach omówić i ocenić przeprowadzoną lekcję,
- niesprawiedliwe jest ocenianie o stopień niższy jeżeli nauczyciel nieudostępni nam przewodnika metodycznego co jest jego obowiązkiem,
- zdarzają się sytuacje, na które praktykant nie ma wpływu, a zostaje słabo oceniony.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

W odpowiedzi na kolejne pytanie ankietowani studenci ustalili hierarchię kryteriów będących podstawą do zaliczenia praktyki studenckiej (ranking punktowy w przedziale 1 – 6). Na najwyższej pozycji znalazło się *opracowanie dotyczące wykonania zadania indywidualnego* (3,23 punktów), a na najniższej *ilość obserwowanych i przeprowadzonych zajęć* (2,01 punktu).

Wykres nr 34: Podstawa zaliczenia praktyki

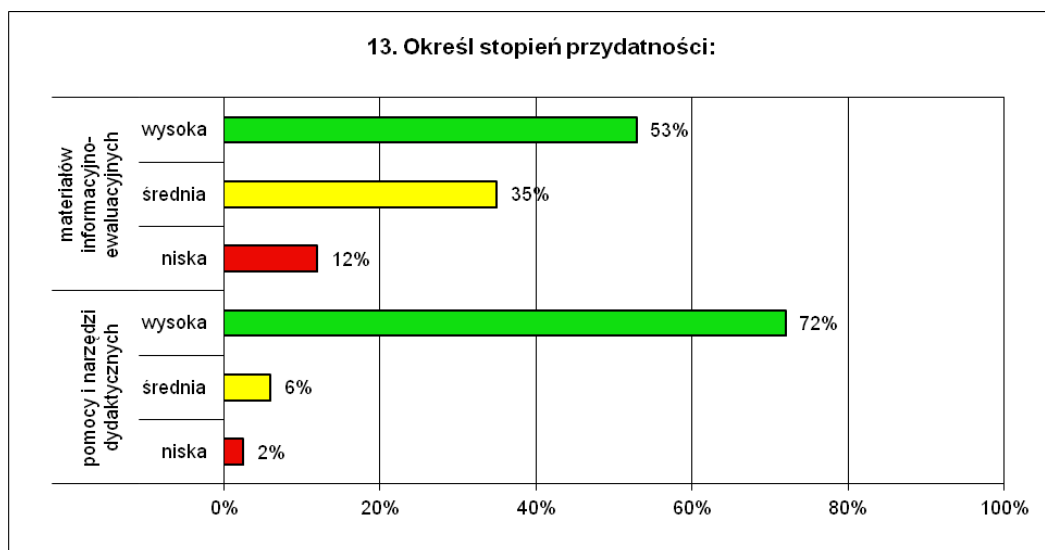
Pyt. 13. Przydatność materiałów i pomocy

Określając stopień przydatności materiałów i pomocy dydaktycznych do realizacji praktyk studenci wyżej ocenili pomoce i narzędzia dydaktyczne (72% wskazań na stopień „wysoki” przy 25 wskazań na stopień „niski”) od „materiałów informacyjno – ewaluacyjnych” (53% wskazań na stopień „wysoki”, i aż 12% na „niski”)

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres nr 35: Stopień przydatności pomocy i materiałów

Pyt. 14 Ocena wkładu własnego w przygotowanie do praktyki

Zdecydowana większość studentów „wysoko” oceniła swój wkład własny w przygotowanie się do realizacji praktyk (aż 92% pozytywnych odpowiedzi). Na poziomie „średnim” oceniło 8% ankietowanych, a w ogóle nie było ocen niskich.

Wykres nr 36: Wkład własny w przygotowanie do praktyk

Pyt. 15. Planowanie ścieżki kariery i przygotowanie do zawodu nauczyciela

Zdecydowana większość ankietowanych uczestników praktyk w odpowiedzi na postawione pytanie udzieliła pozytywnej odpowiedzi (80% osób), negatywnej odpowiedzi udzieliło 5% ankietowanych uczestników, a 15% nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres nr 37: Projektowanie ścieżki zawodowej

Podsumowanie – wnioski i rekomendacje

Wnioski

Analiza ankiet ewaluacyjnych przeprowadzonych wśród uczestników praktyk nauczycielskich wykazała, że osiągnięto zakładane cele jakim było przygotowanie studentów podczas realizacji praktyk do pełnienia w przyszłości roli nauczyciela.

Uczestnicy praktyk pozytywnie ocenili większość aspektów praktyk nauczycielskich, do **mocnych stron** można zaliczyć:

- organizację praktyk,
- informację o zasadach realizacji praktyk i celów praktyk
- przydatność praktyk w przygotowaniu do przyszłej roli nauczyciela,
- wsparcie opiekunów podczas realizacji praktyk,
- wkład własny w przygotowanie do realizacji praktyki asystenckiej.

Niezależnie od wysokich ocen różnych aspektów praktyk można wskazać w każdym z tych obszarów **słabsze strony**, wymagające w przyszłości poprawy. Najczęściej zastrzeżenia co do jakości praktyk były formułowane w pytaniach otwartych i dotyczyły przede wszystkim:

- braki w przygotowaniu studentów do realizacji praktyk, przede wszystkim w przedszkolach,
- niepełnego przygotowania do prowadzenia zajęć pozalekcyjnych i spotkań z rodzicami,
- braku przygotowania praktykantów do analizy dokumentacji szkolnej placówki, w której odbywa się praktyka,
- mała przydatność materiałów informacyjno – ewaluacyjnych,

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- niektórych aspektów oceniania, takich jak np. zbyt wąska skala oceniania i brak konsekwencji w ocenianiu przez opiekunów praktyk czy opieranie oceny jedynie na konspekcie lekcji a nie na jej przebiegu.

Rekomendacje

Zespół ewaluatorów rekomenduje, aby podczas realizacji praktyk asystenckich w kolejnych latach:

- usunąć mankamenty związane z przygotowaniem studentów do realizacji praktyk nauczycielskich, przede wszystkim w przedszkolach oraz poprawić niektóre aspekty organizacyjne związane z realizacją praktyk przez studentów,
- położyć większy nacisk na odpowiednie przygotowanie studentów do prowadzenia zajęć pozalekcyjnych oraz spotkań z rodzicami, a szczególnie do efektywnej analizy dokumentacji placówki, w której odbywa się praktyka (programy nauczania, wewnątrzszkolny system oceniania, program wychowawczy),
- dopracować i poprawić jakość materiałów informacyjno – ewaluacyjnych,
- zachować większy obiektywizm przy ocenie praktykantów.

Wniosek końcowy

Uogólniając wyniki analizy ankiet dla uczestników szkoleń, można wyciągnąć pozytywne wnioski na temat **trafności**, **użyteczności** i **skuteczności** zastosowanego w projekcie wsparcia w formie praktyk asystenckich przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela.

- **Trafność (relevance) i Użyteczność (utility)** – sposób organizacji oraz sam przebieg praktyk nauczycielskich odpowiadał zidentyfikowanym problemom i realnym potrzebom uczestników projektu, jakim byli studenci kierunków nauczycielskich z PWSZ w Elblągu.
- **Skuteczność (effectiveness)** cele praktyk nauczycielskich zdefiniowane na etapie programowania zostały w trakcie ich realizacji osiągnięte, tzn. studenci specjalności nauczycielskich zostali przygotowani do realizacji podstawowych zadań nauczyciela poprzez wzrost wiedzy i umiejętności dotyczących prowadzenia procesu dydaktycznego w szkole.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

6.1.4 Wyniki wywiadu pisemnego dla specjalistów ds. praktyk w roku akademickim 2011/2012

Celem wywiadu dla specjalistów ds. praktyk było poznanie ich opinii na temat organizacji, przebiegu i jakości praktyk. Zgodnie z zastosowaną zasadą triangulacji ma on pozwolić na ocenę jakości praktyk z punktu widzenia osób bezpośrednio nadzorujących ich przebieg oraz oceniających studentów. Pozwoli to także na skonfrontowanie wyników wywiadu z wcześniej omówionymi wynikami ankiet dla studentów – uczestników praktyk. Wystandardyzowany arkusz wywiadu składał się z 12 pytań zamkniętych z opcją uzupełnienia odpowiedzi o pytania dodatkowe otwarte. W sumie w tym badaniu ankietowym udział wzięło 11 specjalistów ds. praktyk.

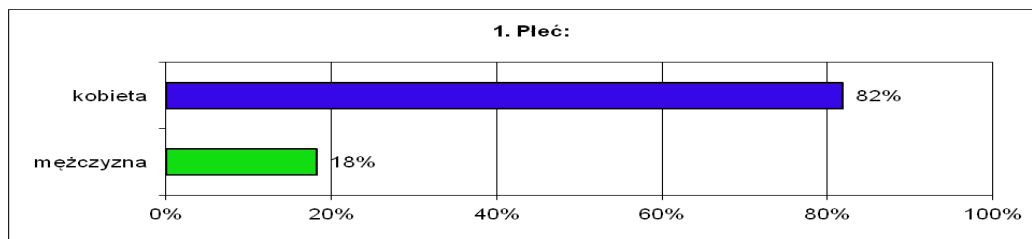
Wyniki analizy

Metryczka

Płeć uczestników badania

Wśród specjalistów ds. praktyk uczestniczących w wywiadzie pisemnym dominowały kobiety (po praktykach nauczycielskich przeważały kobiety (88%), mężczyźni stanowili zdecydowanie mniejszą grupę (12%).

Wykres nr 38: Płeć uczestników badania

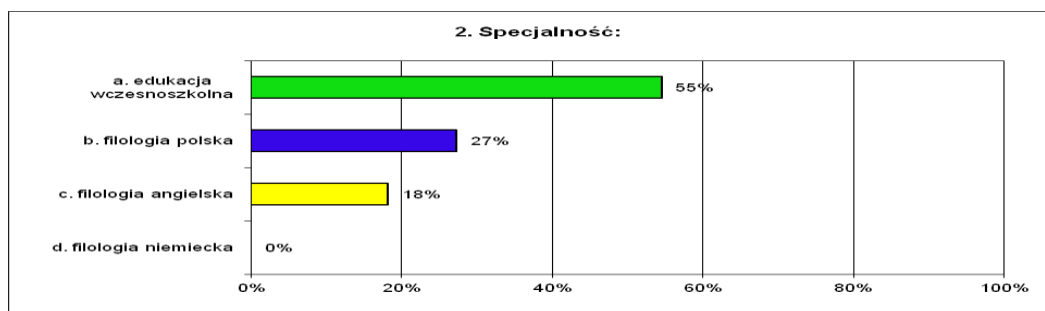
Specjalność

Wśród ankietowanych najliczniejszą grupę stanowią specjaliści prowadzący zajęcia na edukacji wczesnoszkolnej (55% uczestników badania), a w dalszej kolejności: filologii polskiej (27%), filologii angielskiej (18%), nie było dydaktyków z zakresu filologii niemieckiej (3%).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres nr 39: Specjalność uczestników badania

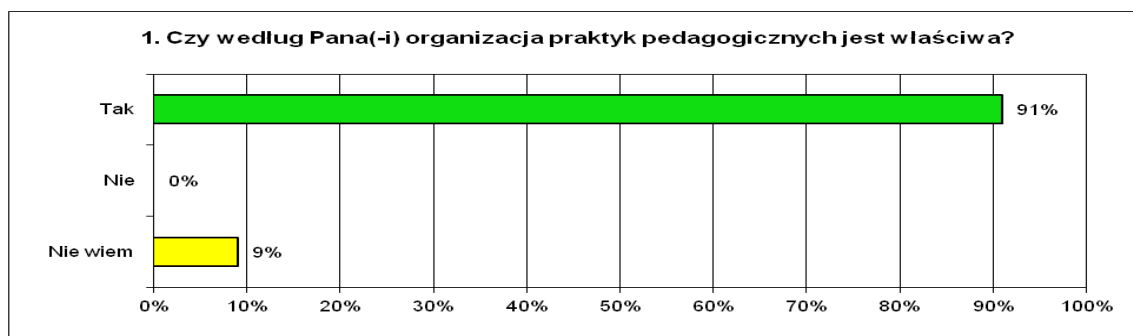

Odpowiedzi na pytania w kwestionariuszy wywiadu

Pyt. 1 i 2 Organizacja praktyk

Aż 91% ankietowanych specjalistów ds. praktyk uznała, że organizacja praktyk była właściwa, nie było ocen negatywnych, natomiast 9% ankietowanych osób nie potrafiło odpowiedzieć jednoznacznie na to pytanie – nie wiedziało jak ją ocenić.

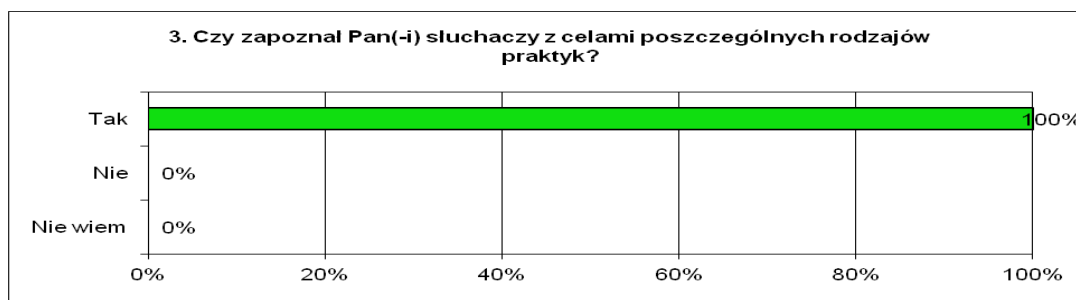
Wykres nr 40: Organizacja praktyk

Pyt. 3 Cele praktyk

Wszyscy ankietowani specjaliści ds. praktyk jednoznacznie stwierdzili, że zapoznali słuchaczy z celami praktyk (100% wskazań).

Wykres nr 41: Cele praktyk

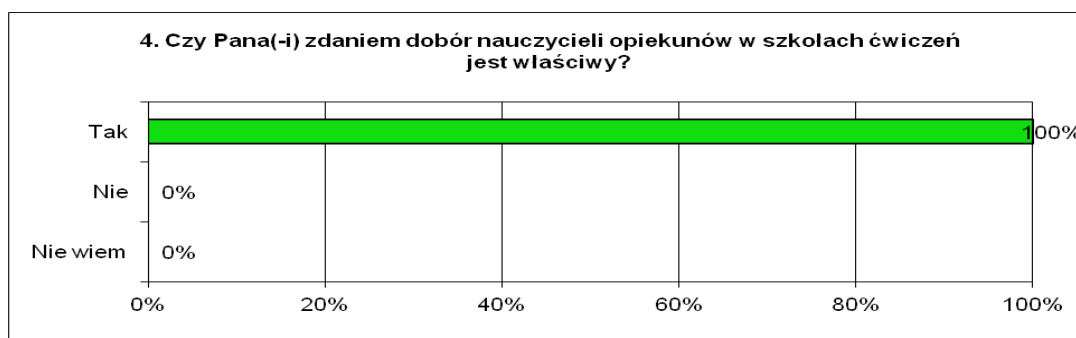

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pyt. 4 - 5. Dobór nauczycieli – opiekunów praktyk

Zdaniem wszystkich ankietowanych osób (100%) dobór nauczycieli opiekunów w szkołach ćwiczeń był właściwy.

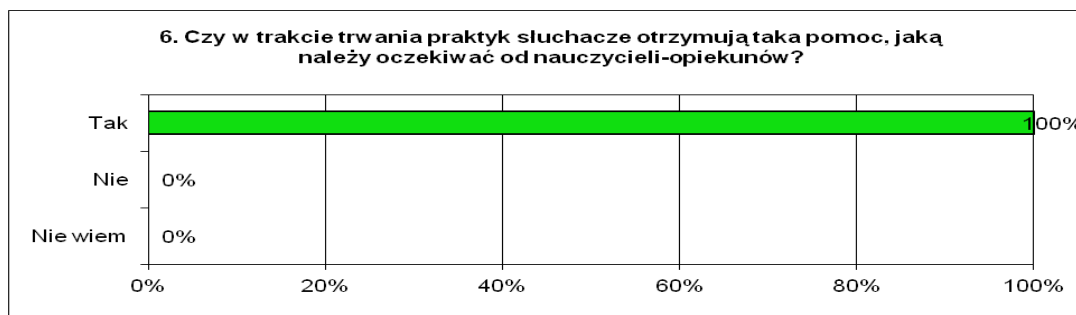
Wykres nr 42: Dobór nauczycieli

Pyt. 6. Pomoc nauczycieli

Podobnie jak we wcześniejszych odpowiedziach i tutaj ankietowani specjaliści jednogłośnie w 100% wskazali, że słuchacze w trakcie trwania praktyk otrzymali taką pomoc, jakiej należy oczekiwać od nauczycieli – opiekunów.

Wykres nr 42: Pomoc nauczycieli

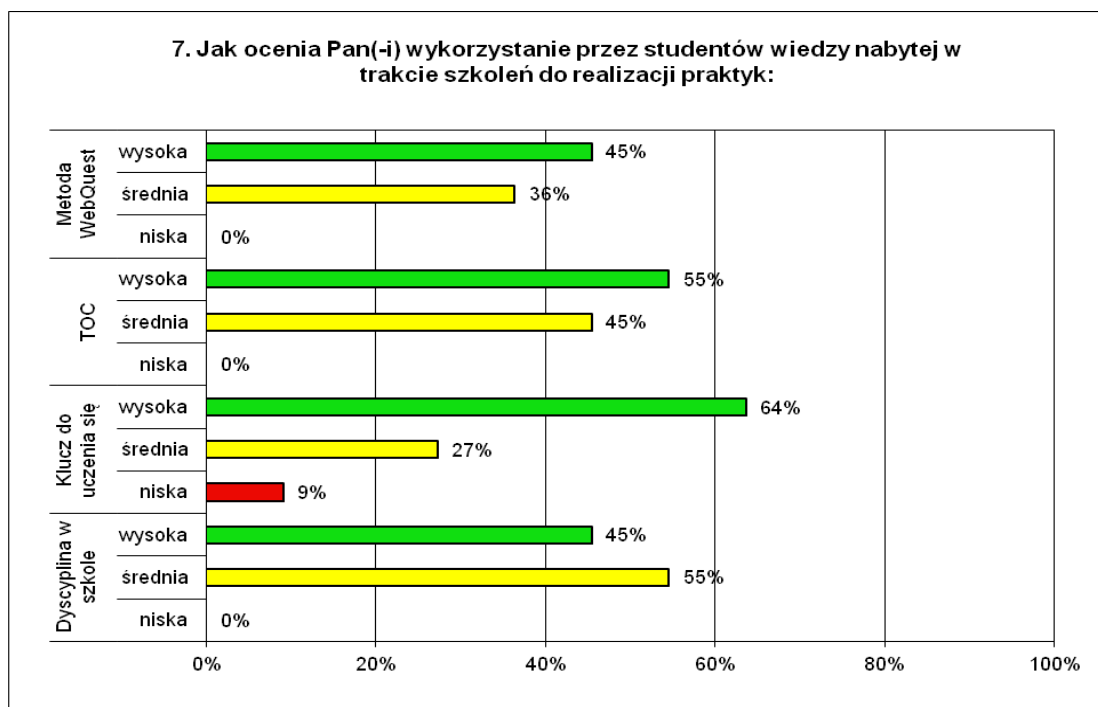
Pyt.7. Wykorzystanie przez studentów wiedzy nabytej podczas szkoleń

Uczestnicy wywiadu w sposób zróżnicowany ocenili stopień wykorzystania nabytej przez studentów wiedzy dotyczącej metod kształcenia i wychowania podczas praktyk pedagogicznych. Najwyżej oceniono sposób wykorzystania wiedzy z programu „Klucz do uczenia się” (64% wskazań na stopień „wysoki”) i TOC dla edukacji (55%). Nieco niżej oceniono wykorzystanie podczas praktyk wiedzy nt. Metody WebQuest dyscypliny w szkole (po 45% wskazań na stopień „wysoki”).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

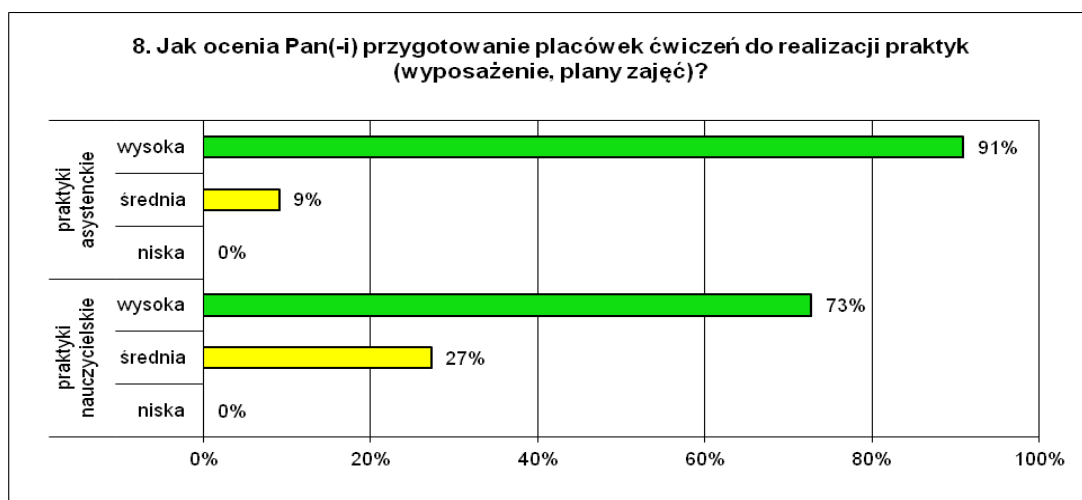
Wykres nr 43: Wykorzystanie wiedzy nabytej przez studentów podczas szkoleń

Pyt. 8. Ocena placówek ćwiczeń

Ankietowani specjaliści zdecydowanie wyżej ocenili przygotowanie placówek do praktyk asystenckich (91% wskazań) niż do praktyk nauczycielskich. Przy ocenie brano przede wszystkim wyposażenie w sprzęt oraz plany zajęć.

Wykres nr 44: Przygotowanie placówek ćwiczeń do realizacji praktyk

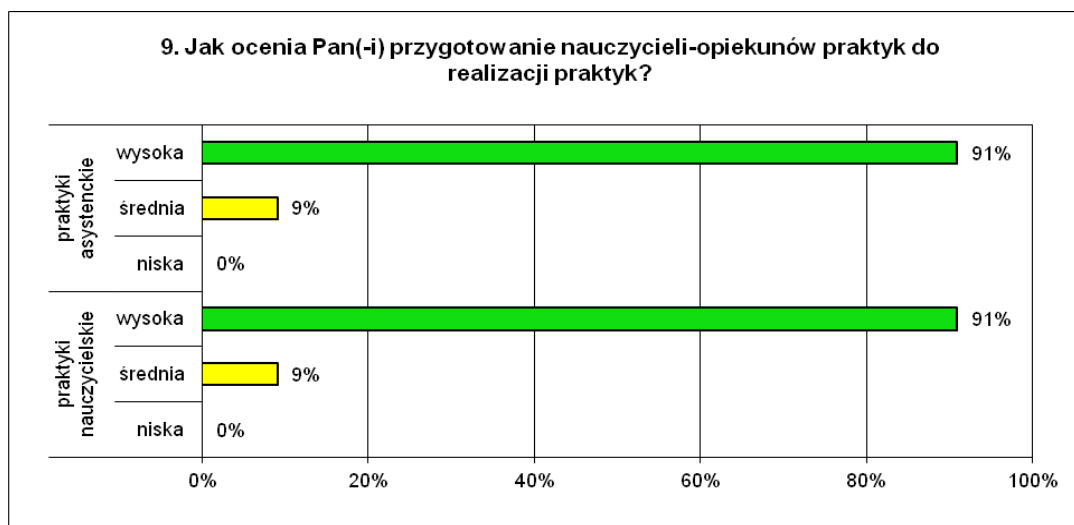
Pyt. 9. Ocena nauczycieli - opiekunów praktyk

Na identycznym „wysokim” poziomie ocenili specjaliści ds. praktyk przygotowanie nauczycieli opiekunów praktyk asystenckich i nauczycielskich (po 91% wskazań na poziom „wysoki” i po 9% wskazań na poziom „średni”).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

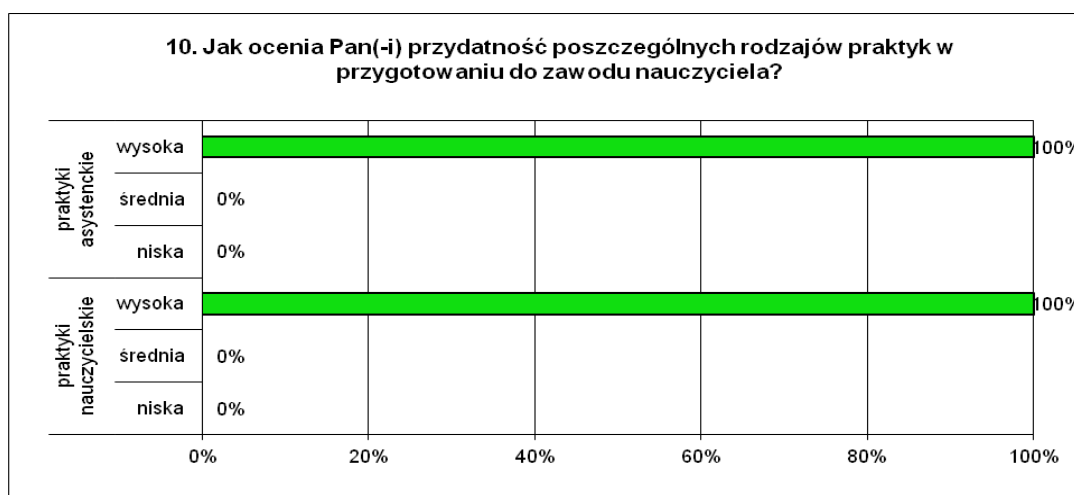
Wykres nr 45: Przygotowanie nauczycieli opiekunów praktyk do ich prowadzenia

Pyt. 10. Ocena przydatności poszczególnych rodzajów praktyk

Ankietowani specjaliści ds. praktyk jednoznacznie w 100% uznali, że oba rodzaje praktyk, zarówno asystencka, jak i nauczycielska były przydatne w przygotowaniu studentów – praktykantów do przyszłego zawodu nauczyciela.

Wykres nr 46: Ocena przydatności poszczególnych rodzajów praktyk w przygotowaniu do zawodu nauczyciela

Pyt. 11. Podstawa do zaliczenia praktyki asystenckiej

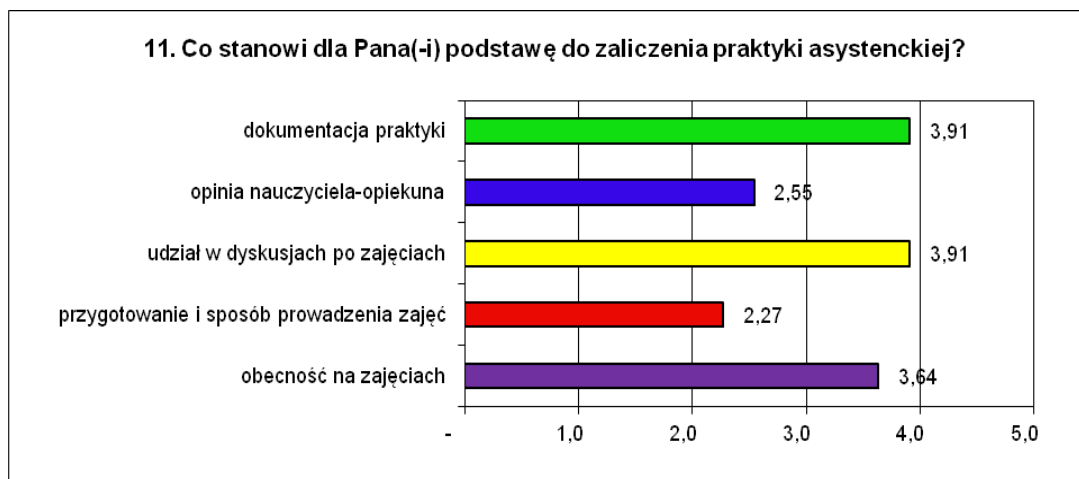
Uczestnicy wywiadu pisemnego mieli ustalić hierarchię kryteriów, które stanowią dla nich podstawę do zaliczenia praktyki asystenckiej. Na pierwszym miejscu znalazły się dwa kryteria: dokumentacja praktyki oraz udział w dyskusjach po zajęciach (średni wynik po 3,91),

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

a w dalszej kolejności: obecność na zajęciach (3,64), opinia nauczyciela – opiekuna (2,55), przygotowanie i sposób prowadzenia zajęć.

Wykres nr 47: Hierarchia kryteriów zaliczenia praktyki asystenckiej

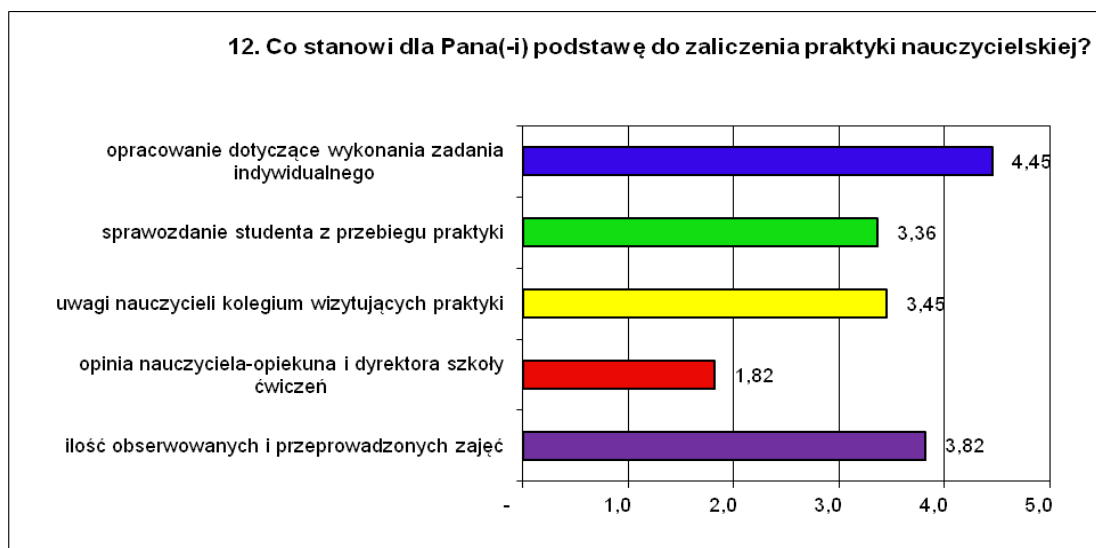
Pyt. 12. Podstawa do zaliczenia praktyki nauczycielskiej

Uczestnicy wywiadu pisemnego na podobnej jak wcześniej zasadzie ustalali hierarchię kryteriów, które stanowiły dla nich podstawę do zaliczenia praktyki nauczycielskiej. Kryteria w tym przypadku były – ze względu na odmienny charakter praktyki – zupełnie inne.

Na pierwszym miejscu znalazły się kryterium: opracowanie dotyczące wykonania zadania indywidualnego podczas praktyki (4,45). Na drugim miejscu znalazło się kryterium dotyczące ilości obserwowanych i przeprowadzonych zajęć. Dalsza kolejność przedstawia się następująco: uwagi nauczycieli kolegium wizytujących praktyki (3,45), sprawozdanie studenta z przebiegu praktyki (3,36) i na końcu opinia nauczyciela – opiekuna i dyrektora szkoły ćwiczeń (1,82).

Wykres nr 48: Hierarchia kryteriów zaliczenia praktyki nauczycielskiej

Podsumowanie – wnioski i rekomendacje

Wnioski

Analiza wywiadów pisemnych przeprowadzonych wśród specjalistów ds. spraw praktyk wykazała, że osiągnięto zakładane cele jakim było przygotowanie studentów podczas realizacji praktyk do pełnienia w przyszłości roli nauczyciela. Uczestnicy wywiadu zdecydowanie pozytywniej niż ankietowani studenci ocenili większość aspektów praktyk nauczycielskich, praktycznie poza pojedynczymi przypadkami nie wskazali **słabych stron**. Według ich opinii do **mocnych stron** obu praktyk można zaliczyć:

- organizację praktyk,
- informację o zasadach realizacji praktyk i celów praktyk
- przydatność praktyk w przygotowaniu do przyszłej roli nauczyciela,
- dobór placówek ćwiczeń i nauczycieli – opiekunów praktyk
- przygotowanie nauczycieli – opiekunów praktyk do ich prowadzenia
- pomoc i wsparcie opiekunów podczas realizacji praktyk

Niezależnie od wysokich ocen różnych aspektów praktyk można wskazać kilka **słabszych stron** wymagających w przyszłości poprawy. Za takie można – na podstawie przeprowadzonej analizy wywiadu pisemnego i udzielanych odpowiedzi – uznać przede wszystkim:

- brak umiejętności wykorzystania w pełni nabytej przez studentów wiedzy podczas szkoleń (przede wszystkim: Metody WebQuest i umiejętności utrzymywania

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

dyscypliny w klasie – co zresztą potwierdzają wypowiedzi studentów w badaniach ankietowych, gdzie często wskazywano na problemy z dyscypliną uczniów w trakcie zajęć)

- zróżnicowanie placówek w przygotowaniu do realizacji praktyk – znacznie gorsze przygotowanie placówek do realizacji praktyk nauczycielskich
- niekonsekwencja w stosowaniu przez specjalistów ds. praktyk kryteriów zaliczania praktyk – praktycznie każda z 11 osób przyjęła inną hierarchię kryteriów, pokrywają się one tylko w przypadku 2 osób, w pozostałych 9 są całkowicie rozbieżne.

Rekomendacje

Zespół ewaluatorów rekomenduje, aby podczas realizacji praktyk asystenckich w kolejnych latach:

- usunąć mankamenty związane z przygotowaniem studentów do realizacji obu typów praktyk, przede wszystkim zwrócić w przyszłości uwagę na lepsze wykorzystanie nabytej podczas szkoleń wiedzy w praktyce, np. poprzez analizę konspektów zajęć i ich obserwację ukierunkowaną na wykorzystanie nabytej wiedzy,
- poprawić przygotowanie placówek ćwiczeń do realizacji praktyk nauczycielskich
- ustalić z specjalistami ds. praktyk jednolitą hierarchię kryteriów zaliczania praktyk, co usprawni i zobiektywizuje cały system oceny praktyk studenckich.

Wniosek końcowy

Uogólniając wyniki analizy wywiadu pisemnego dla specjalistów ds. praktyk, można wyciągnąć pozytywne wnioski na temat **trafności, użyteczności i skuteczności** zastosowanego w projekcie wsparcia w formie praktyk asystenckich i nauczycielskich przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela.

- **Trafność (relevance) i Użyteczność (utility)** – sposób organizacji obu rodzajów praktyk, sam ich przebieg oraz dobór placówek ćwiczeń i nauczycieli opiekunów - praktyk odpowiadał zidentyfikowanym problemom i realnym potrzebom uczestników projektu, jakim byli studenci kierunków nauczycielskich z PWSZ w Elblągu.
- **Skuteczność (effectiveness)** cele i realizacja obu rodzajów praktyk zdefiniowane na etapie programowania zostały w trakcie ich realizacji osiągnięte, tzn. studenci

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

specjalności nauczycielskich zostali przygotowani do realizacji podstawowych zadań nauczyciela poprzez wzrost wiedzy i umiejętności dotyczących prowadzenia procesu dydaktycznego w szkole.

6.1.5 Wyniki wywiadu otwartego dla koordynatorów praktyk

Celem wywiadu dla koordynatorów praktyk było zebranie dodatkowych, ale szczegółowych informacji, na temat organizacji, przebiegu i jakości praktyk z punktu widzenia osób, które znajdują się na szczycie piramidy tworzonej w dalszej kolejności przez specjalistów ds. praktyk, nauczycieli – opiekunów praktyk oraz studentów – uczestników praktyk asystenckich i nauczycielskich. Ich opinii na temat organizacji, przebiegu i jakości praktyk. Zgodnie z zastosowaną zasadą triangulacji ma on pozwolić na ocenę jakości praktyk z punktu widzenia organizatorów i osób nadzorujących ich przebieg, co pozwoli także na skonfrontowanie wyników wywiadu z wcześniej omówionymi wynikami wywiadu pisemnego dla specjalistów ds. praktyk oraz wynikami ankiet dla studentów – uczestników praktyk.

Tabela nr 1: Wyniki wywiadu dla koordynatorów w formie tabelarycznej

Lp.	Pytanie	Odpowiedź	
		Koordynator 1	Koordynator 2
1.	W jaki sposób dokumentuje się przebieg różnych rodzajów praktyk pedagogicznych w PWSZ?	Student składa po odbytych praktykach dziennik praktyk oraz książkę ze szczegółową dokumentacją, nauczyciel w placówce wypełnia protokoły hospitacji zajęć oraz protokół odbioru usługi ze szczegółowymi danymi odnośnie praktyk, opiekunowie praktyk składają plany hospitacji, harmonogram hospitacji oraz protokoły z hospitacji zajęć studentów - wszystkie te dokumenty znajdują się w odpowiednich segregatorach w Biurze Projektu.	Obydwa rodzaje praktyk dokumentuje się podobnie: -po każdej odbytej praktyce student składa dziennik praktyk i zeszyt z wypełnionymi arkuszami obserwacji zajęć, - nauczyciele w placówkach składają protokoły hospitacji zajęć prowadzonych przez studentów i protokoły odbioru usługi, - specjaliści ds. praktyk składają plany i harmonogram hospitacji, oraz protokoły z hospitacji zajęć studentów
2.	W ilu szkołach i jakiego typu PWSZ przeprowadza praktyki pedagogiczne?	Przedszkola (10), Szkoły Podstawowe, Gimnazja, Szkoły Ponadgimnazjalne, Zespoły Szkół (23)	W 33 placówkach (10 przedszkoli, 23 SP, Gimnazja, Szkoły Ponadgimnazjalne, Zespołu Szkół)
3.	Czy liczba szkół ćwiczeń jest wystarczająca? Jeśli tak lub nie, proszę uzasadnić.	Tak - liczba przedszkoli i szkół wystarcza na potrzeby praktyk pedagogicznych JPJ	Tak, liczba placówek jest wystarczająca do prowadzenia praktyk studentów JPJ

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

4.	Na jakich zasadach dobiera się szkoły ćwiczeń?	Placówki zgłosiły się do udziału w Projekcie w trakcie ogłoszonej rekrutacji	Realizacja praktyk odbywa się w placówkach, które zgłosiły się do udziału w Projekcie w trakcie rekrutacji
5.	W jaki sposób nauczyciele-opiekunowie praktyk zostali przygotowani do prowadzenia praktyk?	Nauczyciele zostali przeszkoleni w zakresie nowych metod pracy (TOC, tablice interaktywne, dyscyplina w szkole, Klucz do uczenia się), mają również możliwość stałych konsultacji z Zespołem Projektowym	Nauczyciele z placówek zgłoszonych do Projektu przeszli przeszkolenie w zakresie nowych metod nauczania: TOC, tablice interaktywne, KdU, dyscyplina w szkole. Są prowadzone na bieżąco konsultacje w Zespole Projektowym
6.	Kto decyduje o formie, miejscu i terminie praktyk pedagogicznych?	Miejsce i termin praktyk ustala każdorazowo zespół ds. praktyk, forma praktyk jest określona w regulaminie praktyk JPJ PWSZ ustalony przez Radę ds. Kształcenia	Praktyki prowadzone są zgodnie ze standardami kształcenia nauczycieli. Miejsce i termin praktyk ustala na każdy rok akademicki. Zespół ds. praktyk w IPJ, natomiast forma praktyk jest określona w regulaminie praktyk IPJ PWSZ zaakceptowanym przez Instytutową Radę ds. Kształcenia
7.	Jak jest dokumentowany przebieg praktyk przez nauczycieli-opiekunów praktyk?	Za pomocą protokołów z zajęć prowadzonych przez studenta oraz w dzienniku praktyk, po zakończonej praktyce wypełniany jest protokół odbioru usługi ze szczegółowymi informacjami nt. przebiegu praktyk	Opiekunowie praktyk wypełniają protokoły hospitacji po każdym zajęciach prowadzonych przez studenta oraz potwierdzają działania studenta w dzienniku praktyk, po zakończonej każdej praktyce wypełniają protokół odbioru usługi informujący o szczegółach praktyki
8.	Proszę określić, w jaki sposób praktyki pedagogiczne są związane z pozostałymi obszarami kształcenia nauczycieli?	W trakcie praktyk są realizowane i weryfikowane syntetycznie efekty kierunkowe określone dla danego kierunku studiów w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych	W trakcie praktyk są realizowane i weryfikowane syntetyczne efekty kształcenia określone dla danego kierunku studiów. Efekty dotyczą 3 obszarów: wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych
9.	Jaki jest udział ilościowy praktyk pedagogicznych w kształceniu zawodowym i w całym cyklu kształcenia słuchaczy?	PE 210/2190, FP 180/2235, FA 180/2490, FG 180/2490	Filologia polska: 180h praktyk/2235h zajęć, Filologia(angielska i germańska): 180hpraktyk/2490h zajęć, Pedagogika: 210hpraktyk/2190h zajęć

Podsumowanie – wnioski i rekomendacje

Wnioski

Wyniki wywiadu otwartego dla koordynatorów praktyk potwierdziły z innego punktu widzenia – na zasadzie zróżnicowania źródeł danych pozyskanych od różnych osób – wcześniejszą diagnozę dotyczącą efektywności, użyteczności i skuteczności obu typów praktyk: zarówno asystenckich, jak i nauczycielskich. Jednocześnie stał się ten wywiad źródłem dodatkowych informacji niemożliwych do uzyskania od bezpośrednich uczestników praktyk: studentów i nauczycieli – opiekunów, którzy nie mają w Projekcie pełnego oglądu całego systemu praktyk wdrażanych w Uczelni. Dodatkowo odpowiedzi koordynatorów wskazały także na dodatkowe **mocne strony** praktyk, które uzupełniają wcześniejszy katalog ustalony na podstawie wyników ankiet i wywiadu pisemnego. Można do nich zaliczyć:

- sposób dokumentowania przebiegu praktyk oparty na następujących źródłach: dziennik praktyk, książka ze szczegółową dokumentacją, protokoły hospitacji zajęć oraz protokołów odbioru usługi ze szczegółowymi danymi odnośnie praktyk oraz protokoły z hospitacji zajęć studentów - wszystkie te dokumenty znajdują się w odpowiednich segregatorach w Biurze Projektu.
- utworzona sieć placówek ćwiczeń zapewniająca realizację obu rodzajów praktyk,
- odpowiednio przeszkolona grupa nauczycieli – opiekunów praktyk,
- dobór placówek ćwiczeń i nauczycieli – opiekunów praktyk
- pełne powiązanie praktyk pedagogicznych z pozostałymi obszarami kształcenia nauczycieli w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych,

Jedyną **słabą stroną** wydaje się być udział ilościowy praktyk pedagogicznych w kształceniu zawodowym i w całym cyklu kształcenia słuchaczy, w sumie to mniej niż 10% godzin składających się cały cykl.

Rekomendacje

Zdaniem zespołu ewaluatorów istotne staje się sprawdzenie jaki jest **udział zawodowego kształcenia nauczycieli wraz z praktyką pedagogiczną, metodyką i kształceniem pedagogicznym w całym cyklu kształcenie i czy zgodnie ze standardami kształcenia nauczycieli ustalonymi przez MEN jest to jedna trzecia całego czasu przeznaczanego na kształcenia nauczycieli.**

Wniosek końcowy

Uogólniając wyniki analizy wywiadu otwartego dla koordynatorów praktyk można wyciągnąć pozytywne wnioski na temat **trafności, użyteczności i skuteczności** zastosowanego w Projekcie wsparcia w formie praktyk asystenckich i nauczycielskich przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela.

- **Trafność (relevance) i Użyteczność (utility)** – sposób organizacji obu rodzajów praktyk, sam ich przebieg, sposób dokumentowania oraz dobór placówek ćwiczeń i nauczycieli opiekunów - praktyk odpowiada zidentyfikowanym problemom i realnym potrzebom uczestników projektu, jakim byli studenci kierunków nauczycielskich z PWSZ w Elblągu.
- **Skuteczność (effectiveness)** cele i realizacja obu rodzajów praktyk zdefiniowane na etapie programowania zostały w trakcie ich realizacji osiągnięte, tzn. studenci specjalności nauczycielskich zostali przygotowani do realizacji podstawowych zadań nauczyciela poprzez wzrost wiedzy i umiejętności dotyczących prowadzenia procesu dydaktycznego w szkole.

6.1.6 Wnioski i rekomendacje w formie tabelarycznej z ewaluacji w roku akademickim 2011/2012

Tab. Nr 2. Wnioski i rekomendacje

Kryteria ewaluacji	Pytania Kluczowe	Wnioski	Rekomendacje
A. Trafność, użyteczność	1. W jaki sposób PWSZ w Elblągu organizuje i realizuje praktyki pedagogiczne?		
	A. Czy organizacja praktyk pedagogicznych jest odpowiednio udokumentowana?	A. Organizacja praktyk jest odpowiednio udokumentowana - sposób dokumentowania przebiegu praktyk oparty jest na następujących źródłach: dziennik praktyk, książka ze szczegółową dokumentacją, protokoły hospitacji zajęć oraz protokół odbioru usługi ze szczegółowymi danymi odnośnie praktyk oraz protokoły z hospitacji zajęć studentów - wszystkie te dokumenty znajdują się w odpowiednich segregatorach w Biurze Projektu.	A. Należy utrzymać dotychczasowy system dokumentowania praktyk pedagogicznych.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

	B. Czy PWSZ w Elblągu posiada wystarczającą liczbę szkół ćwiczeń, które umożliwiają odbywanie praktyk i uczestniczą w procesie kształcenia?	B. Uczelnia posiada wystarczającą liczbę placówek ćwiczeń, które zapewniają pełną realizację zaplanowanych w Projekcie praktyk pedagogicznych oraz uczestniczą w procesie kształcenia zawodowego słuchaczy i wspierają proces ich rozwoju poprzez właściwy dobór nauczycieli – opiekunów praktyk.	B. Brak rekomendacji.
B. Trafność, użyteczność i efektywność	2. W jakim stopniu system praktyk przygotowuje studentów do wykonywania zawodu nauczyciela?		
	C. Czy praktyki pedagogiczne są związane z pozostałymi obszarami kształcenia nauczycieli?	C. Praktyki pedagogiczne przeprowadzane przez PWSZ w Elblągu są skorelowane z pozostałymi elementami programu kształcenia przyszłych nauczycieli. W trakcie praktyk są realizowane i weryfikowane syntetyczne efekty kształcenia określone dla danego kierunku studiów. Efekty dotyczą 3 obszarów: wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.	C. Istnieje potrzeba sprawdzenie podczas ewaluacji końcowej (summatywnej) jaki jest udział zawodowego kształcenia nauczycieli wraz z praktyką pedagogiczną, metodyką i kształceniem pedagogicznym w całym cyklu kształcenie i czy zgodnie ze standardami kształcenia nauczycieli ustalonymi przez MEN jest to jedna trzecia całego czasu przeznaczanego na kształcenia nauczycieli.
	D. Czy praktyki obejmują planowanie (przygotowanie do zajęć), obserwację nauczania, prowadzenie lekcji oraz inne czynności wywodzące się z celów i filozofii specjalności?	4. Wdrażany w Projekcie system praktyk pedagogicznych obejmuje różnorodne formy działania (planowanie, obserwacja nauczania, prowadzenie lekcji, prowadzenie dokumentacji praktyk) zgodne z celami kształcenia zawodowego przyszłych nauczycieli oraz w pełni są skorelowane z filozofią poszczególnych specjalności).	Brak rekomendacji

	<p>E. Czy udzielone formy wsparcia studentom wpłynęły na lepsze przygotowanie do odbycia praktyk pedagogicznych?</p>	<p>E. Udzielone formy wsparcia w postaci szkoleń, spotkań informacyjnych czy też stałego mentoringu specjalistów ds. praktyk i nauczycieli – opiekunów praktyk wpłynęły w dużej mierze na lepsze przygotowanie studentów do odbycia praktyk pedagogicznych. Pojawiły się jednak pewne mankamenty dotyczące przede wszystkim organizacji praktyk, obiegu informacji między Uczelnią a placówkami ćwiczeń, wad systemu oceniania i czasami braku właściwego wsparcia ze strony nauczycieli – opiekunów praktyk.</p>	<p>E. Rekomendacje:</p> <p>1. Szkolenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zoptymalizować harmonogram szkoleń i dopasować go do oczekiwań uczestników poprzez wprowadzenie kilkugodzinnych cykli szkoleniowych rozłożonych w czasie i wcześniejsze godziny rozpoczynania szkoleń, - aktywizować uczestników szkoleń poprzez zwiększenie liczby ćwiczeń praktycznych i odpowiednie czynniki motywacyjne. <p>2. Praktyki asystenckie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - położyć większy nacisk na odpowiednie przygotowanie studentów do prowadzenia zajęć pozalekcyjnych, spotkań z rodzicami, a szczególnie do efektywnej analizy dokumentacji placówki, w której odbywa się praktyka (programy nauczania, wewnątrzszkolny system oceniania, program wychowawczy), - dopracować i poprawić jakość materiałów informacyjno – ewaluacyjnych, - zachować większy obiektywizm przy ocenie praktykantów, - uwzględnić postulaty studentów dotyczące organizacji praktyk. <p>Praktyki nauczycielskie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - usunąć mankamenty związane z przygotowaniem studentów do realizacji praktyk nauczycielskich, przede wszystkim w przedszkolach oraz poprawić niektóre aspekty organizacyjne związane z realizacją praktyk przez studentów, - położyć większy nacisk na odpowiednie przygotowanie studentów do prowadzenia zajęć pozalekcyjnych oraz spotkań z rodzicami, a szczególnie do efektywnej analizy dokumentacji placówki, w której odbywa się praktyka (programy nauczania, wewnątrzszkolny system
--	--	---	--

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

ZAKOŃCZENIE

Przeprowadzona ewaluacja systemu organizacji i przebiegu praktyk pedagogicznych jako czynnika wpływającego na jakość kształcenia w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Elblągu wykazała, że uczelnia spełniła przyjęte kryteria ewaluacji: **Trafność** (*relevance*), **Użyteczność** (*utility*) i **Skuteczność** (*effectiveness*)

Wynik ewaluacji można uznać za wiarygodny, ponieważ w czasie badania zastosowano triangulację źródeł polegającą na porównywaniu danych pochodzących od różnych grup uczestniczących w procesie realizacji praktyk pedagogicznych przyszłych nauczycieli w Uczelni oraz triangulacji metod sprowadzającej się do porównywania danych zebranych różnymi metodami (za pomocą analizy dokumentów, wywiadów i badań ankietowych). Równoczesne zastosowanie badań jakościowych i ilościowych pozwoliło na wykrycie występującej w danych ilościowych regularności i wewnętrznej spójności, które stały się zrozumiałe podczas analizy jakościowej uwzględniające różne i złożone aspekty badanych obszarów.

W związku z potwierdzoną trafnością i rzetelnością uzyskanych wyników badań oraz przedstawionych wniosków osoby odpowiedzialne za jakość praktyk w Uczelni mogą przystąpić do zaplanowania zmian służących poprawie systemu praktyk wdrażanych w Projekcie w oparciu o przedstawione **rekomendacje**. Uzyskane dane zawarte w bazie danych można poddać głębszej analizie przy uwzględnieniu różnych układów zmiennych zależnych i niezależnych, co może przyczynić się do ściślejszego określenia zmian, które należy wprowadzić w PWSZ w Elblągu po zakończeniu projektu w celu podniesienia jakości kształcenia nauczycieli.

6.2 Aneks 2: Wyniki ewaluacji okresowej w roku akademickim 2013/2014

6.2.1 Wyniki badań ankietowych dla studentów uczestników szkoleń w roku akademickim 2013/2014

Celem badań ankietowych dla studentów uczestniczących w szkoleniach przygotowujących do realizacji praktyk było poznanie ich opinii na temat jakości zorganizowanych szkoleń i oceny ich zawartości merytorycznej.

Ankieta składała się z 9 pytań, w tym 6 pytań zamkniętych wielokrotnego wyboru i 3 pytań otwartych. W sumie w tym badaniu ankietowym udział wzięło 415 studentów.

Wyniki analizy

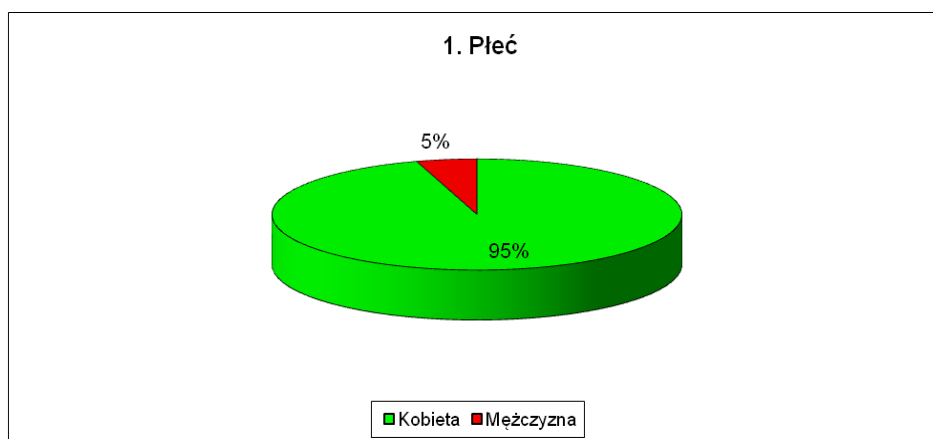
Poniżej przedstawione są kolejno pytania i dyspozycje, na które odpowiadali respondenci oraz częstotliwość występowania poszczególnych odpowiedzi.

Metryczka

Płeć uczestników szkolenia

Z analizy pytań początkowych wynika, że wśród studentów uczestniczących w szkoleniach przygotowujących do praktyk przeważały kobiety (95%), mężczyźni stanowili zdecydowanie mniejszą grupę (5%).

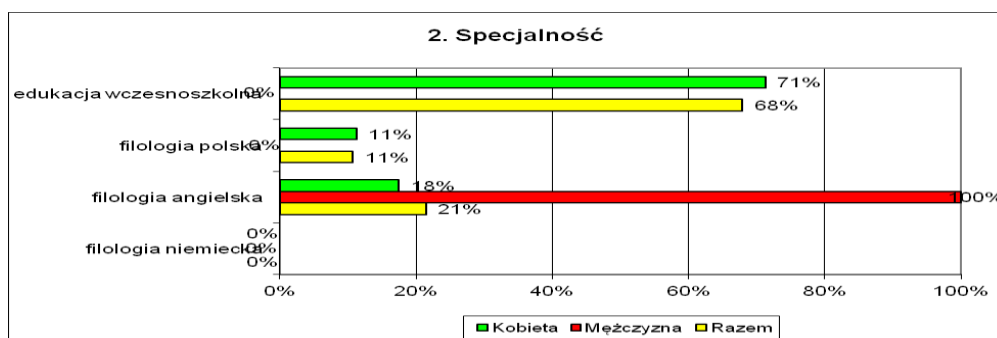
Wykres nr 1: Płeć uczestników szkoleń

Specjalność

Natomiast biorąc pod uwagę rodzaj specjalności wśród studentów uczestniczących w szkoleniach najliczniejszą grupę stanowili studenci edukacji wczesnoszkolnej (68%), a dalej w kolejności: filologii angielskiej (21%), filologii polskiej (11%) i filologii niemieckiej (0%).

Wykres nr 2: Specjalność uczestników szkoleń

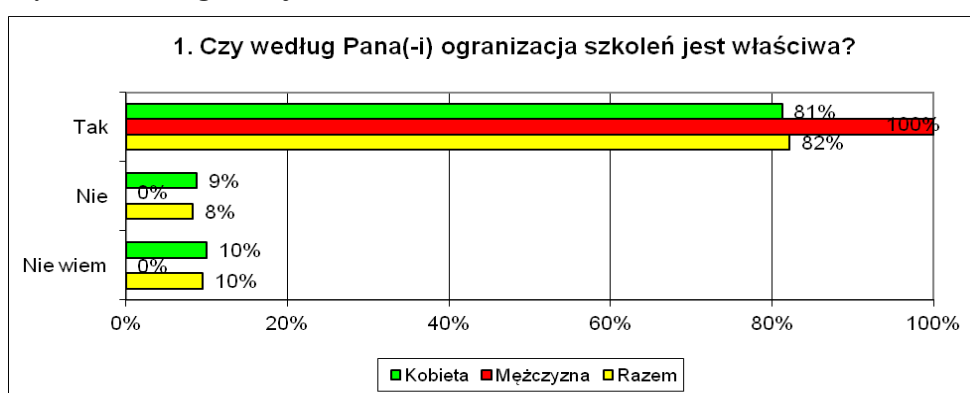

Odpowiedzi na pytania ankietowe

Pyt. 1 Organizacja szkoleń

Zdecydowana większość ankietowanych studentów uznała, że organizacja szkoleń była właściwa (82% wskazań), tylko nieliczna uznali, że była niezadawalająca (8%), a 10% z nich nie potrafiło jednoznacznie odpowiedzieć na postawione pytanie. Negatywnych odpowiedzi udzieliły tylko kobiety, mężczyźni w 100% uznali je za właściwe.

Wykres nr 3: Organizacja szkoleń

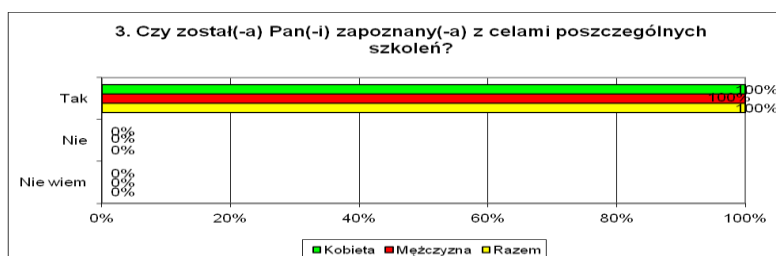
Pyt. 2 Przyczyny negatywnych odpowiedzi

Żadna z osób oceniających negatywnie praktyki nie przedstawiła uzasadnienia dla swojej opinii.

Pyt. 3 Znajomość celów szkolenia

Wszyscy uczestnicy szkolenia potwierdzili, że zostali zapoznani z celami poszczególnych szkoleń.

Wykres nr 4: Znajomość celów szkolenia

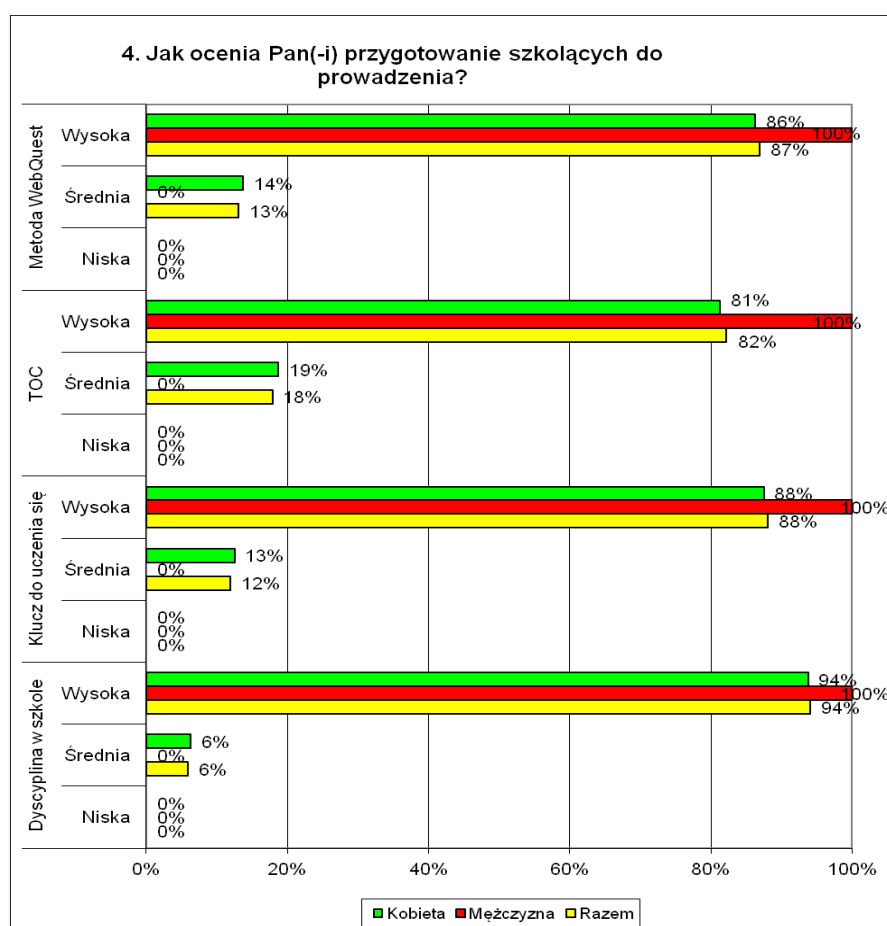
Pyt. 4 Ocena trenerów

Przygotowanie szkolących do prowadzenia szkolenia oceniony w 4 kategoriach, oddzielnie dla każdego tematu szkoleń. Najwyżej oceniono przygotowanie trenerów do prowadzenia zajęć z przedmiotu „Dyscyplina w szkole” (94% ankietowanych uznało, że było „wysokie, a 6%, że „średnie” – w sumie 100% pozytywnych odpowiedzi), a najniżej oceniono przygotowanie do

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

prowadzenia do szkoleń z „TOC w edukacji” (82% wskazań na „wysokie” i 18% na „średnie” – nie było negatywnych odpowiedzi). Szczegółowy rozkład odpowiedzi na postawione pytania przedstawia niżej zamieszczony wykres:

Wykres nr 5: Ocena trenerów

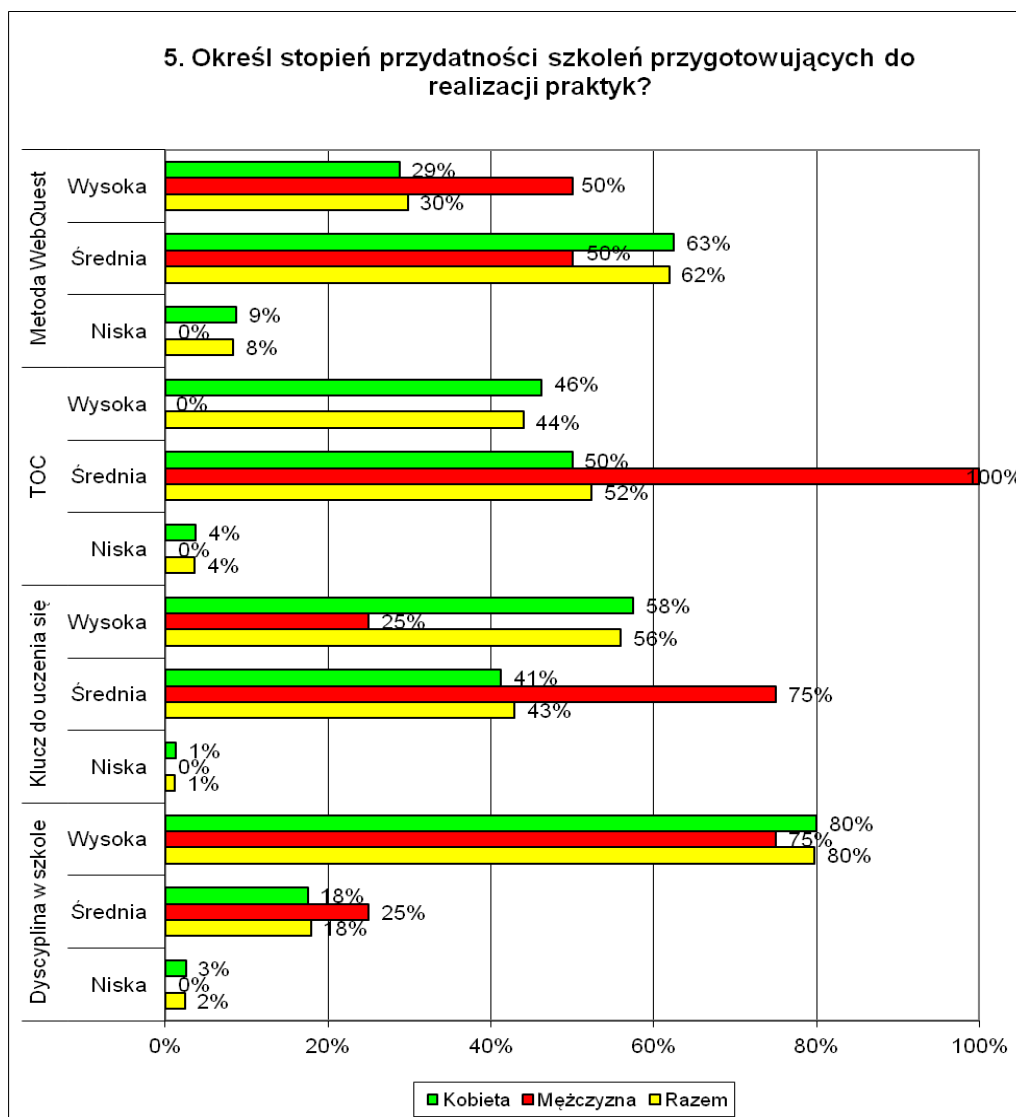
Pyt. 5 Ocena przydatności szkoleń podczas praktyk

Podobnie jak w przypadku wcześniejszego pytania uczestnicy najwyżej ocenili przydatność szkoleń z „Dyscypliny w szkole” do realizacji późniejszych praktyk pedagogicznych (80% ankietowanych wskazało na „wysoko” a 18% na „średnio” – w sumie 98% pozytywnych odpowiedzi i tylko 2% negatywnych). Najniżej oceniono przydatność szkoleń z „Metody WebQuest”, bo tylko 30% wskazań na „wysoko” i 62% na „średnio” – negatywnych odpowiedzi 8%). Szczegółowy rozkład odpowiedzi zamieszczono poniżej:

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres nr 6: Ocena przydatności szkoleń w praktyce

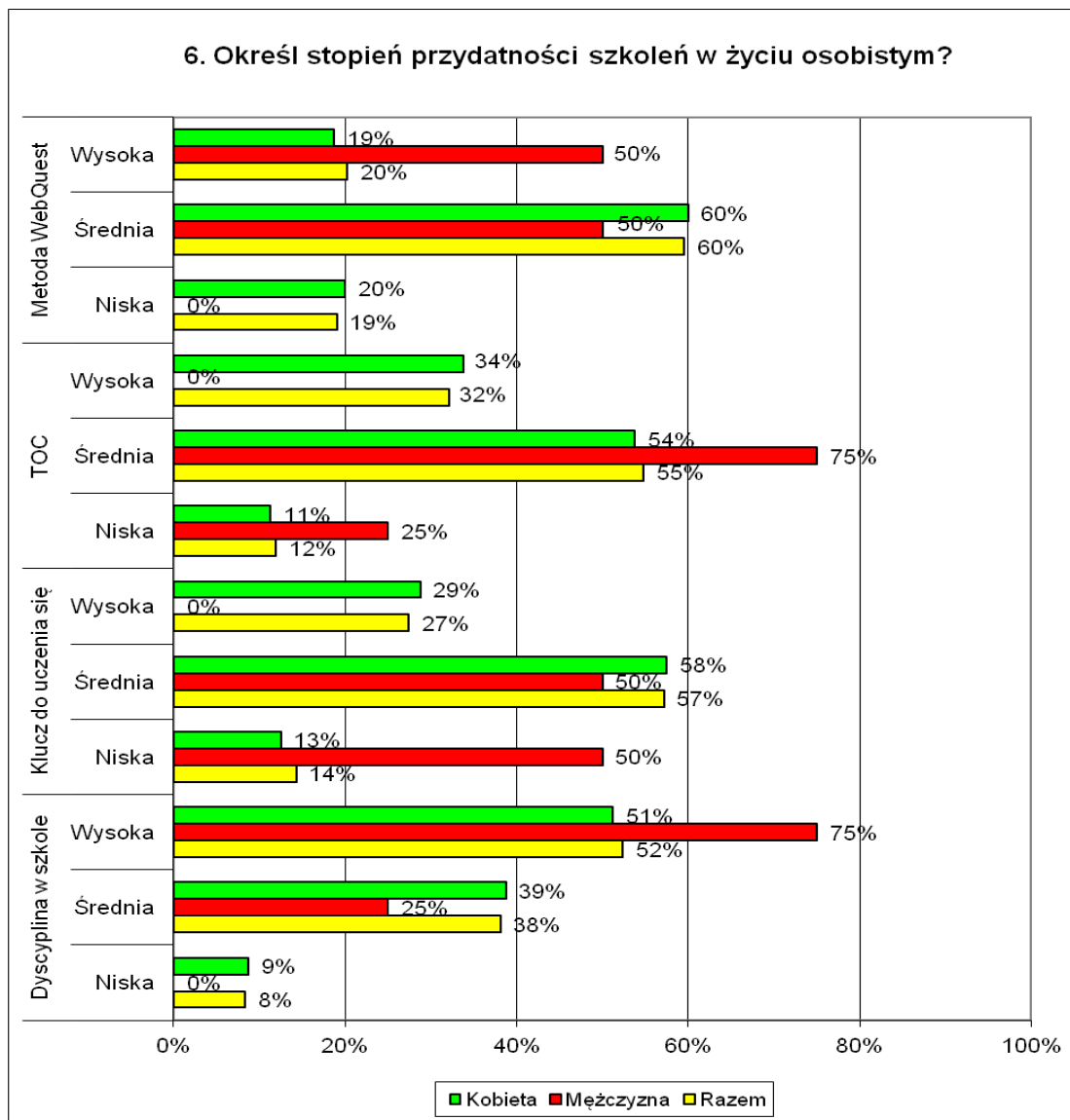
Pyt. 6. Przydatność szkoleń w życiu osobistym

Na nieco niższym poziomie oceniono przydatność poszczególnych szkoleń w życiu osobistym: ponownie najwyżej „Dyscyplinę w szkole” (52% ankietowanych wskazało na „wysoko” a 38% na „średnio” – 8% odpowiedzi negatywnych). Najniżej oceniono przydatność szkoleń z „Metody WebQuest” – tylko 20% uznało, że jest „wysoka” i 60%, że „niska”. Szczegółowy rozkład odpowiedzi zamieszczono poniżej:

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres nr 7: Ocena przydatności szkoleń w życiu

Pyt. 7 Opinie dotyczące przydatności poszczególnych szkoleń w przyszłej pracy

Za najbardziej przydatne szkolenie w przyszłej pracy uznano „Dyscyplinę w szkole”. Za tym wyborem przemawiały najczęściej następujące argumenty:

- znajomość wielu metod radzenia sobie z dyscypliną w szkole ułatwi prace z różnymi uczniami,
- znajomość zasad wprowadzania dyscypliny jest przydatna na wszystkich etapach kształcenia.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

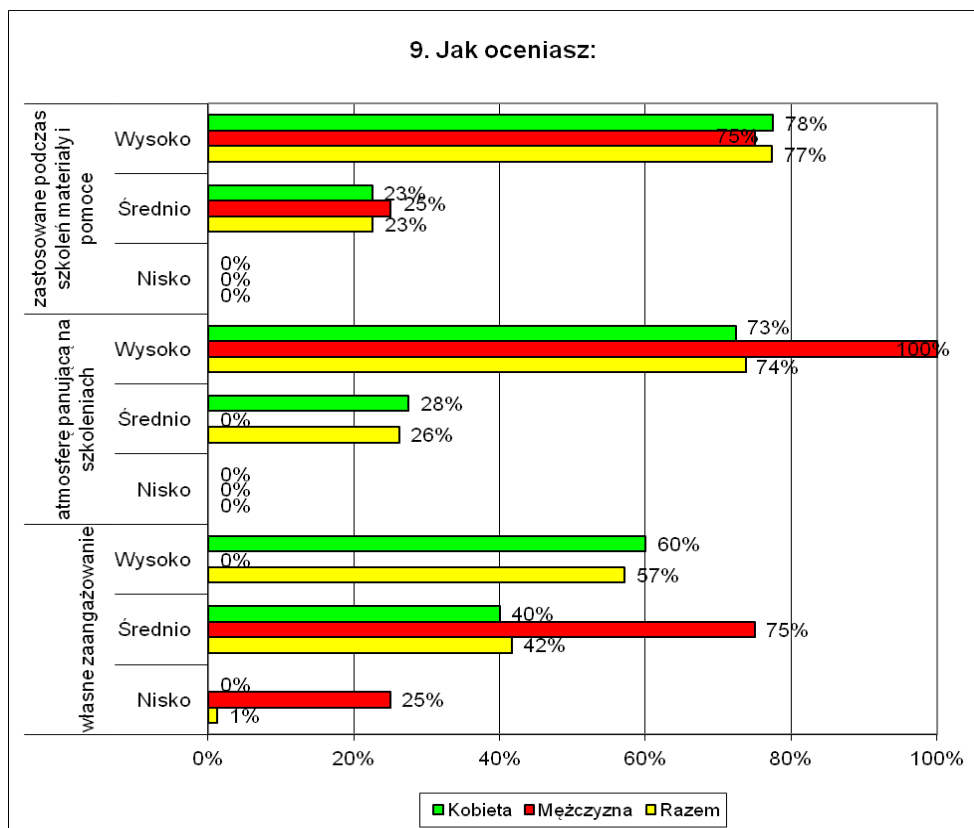
Pyt. 8 Opinie na temat przydatności szkoleń w życiu osobistym

Zdecydowana większość ankietowanych uznała, że zdobyta wiedza i umiejętności przydadzą się im także w życiu osobistym, ale nie potrafiła przedstawić konkretnych argumentów poza pewnymi ogólnymi stwierdzeniami o ich przydatności.

Pyt. 9 Ocena dodatkowych aspektów szkolenia

W dodatkowej ocenie przebiegu szkoleń uczestnicy oceniali dodatkowe aspekty szkoleń. Najwyżej ocenili zastosowane podczas zajęć materiały i pomoce: – w sumie 100% pozytywnych odpowiedzi (77% oceniło je „wysoko” a 23% „średnio”). Równie pozytywnie oceniono atmosferę panującą podczas zajęć – 74% wskazań na „wysoko” i 26% na „średnio”. Najniżej oceniono własne zaangażowanie podczas zajęć – 60% „wysoko”, 42% „średnio” i tylko 1% „nisko”.

Wykres nr 8: Ocena dodatkowych aspektów szkolenia

Podsumowanie – wnioski i rekomendacje

Wnioski

Analiza ankiet ewaluacyjnych przeprowadzonych wśród uczestników szkolenia wykazała, że osiągnięto zakładane cele jakim było przygotowanie studentów do realizacji praktyk pedagogicznych, w ramach których mieli możliwość wykorzystania innowacyjnych programów, metod i narzędzi kształcenia takich, jak Klucz do uczenia się, WebQuest i TOC.

Uczestnicy szkolenia pozytywnie ocenili większość jego aspektów, do **mocnych stron** można zaliczyć:

- przygotowanie trenerów do prowadzenia zajęć,
- przydatność szkoleń do realizacji praktyk,
- zastosowane programy i materiały dydaktyczne,
- atmosferę na zajęciach.

Za **słabszą stronę**, wymagającą w przyszłości poprawy, należy uznać te czynniki, które dotyczą organizacji szkoleń, przede wszystkim ich terminów i rozłożenia w czasie oraz własnego zaangażowanie uczestników w przebieg zajęć.

Rekomendacje

Zespół ewaluatorów rekomenduje, aby podczas realizacji szkoleń w kolejnych latach:

- zoptymalizować harmonogram szkoleń i dopasować go do oczekiwań uczestników poprzez wprowadzenie kilkugodzinnych cykli szkoleniowych rozłożonych w czasie i wcześniejsze godziny rozpoczynania szkoleń,
- aktywizować uczestników szkoleń poprzez zwiększenie liczby ćwiczeń praktycznych i odpowiednie czynniki motywacyjne.

Wniosek końcowy

Uogólniając wyniki analizy ankiet dla uczestników szkoleń, można wyciągnąć pozytywne wnioski na temat **trafności, użyteczności i skuteczności** zastosowanego w projekcie wsparcia w formie szkoleń przygotowujących do realizacji praktyk a w przyszłości wykonywania zawodu nauczyciela.

- **Trafność (relevance) i Użyteczność (utility)** – zróżnicowane szkolenia, ich tematyka i formy realizacji, odpowiadały zidentyfikowanym problemom i realnym potrzebom

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

uczestników projektu, jakim byli studenci kierunków nauczycielskich z PWSZ w Elblągu.

- **Skuteczność** (*effectiveness*) cele szkoleń zdefiniowane na etapie programowania zostały w trakcie ich realizacji osiągnięte, tzn. studenci specjalności nauczycielskich zostali przygotowani do realizacji praktyk poprzez wzrost wiedzy i umiejętności dotyczących stosowania innowacyjnych programów, metod i narzędzi kształcenia oraz wdrażania metod przyczyniających się do utrzymania dyscypliny w szkole i rozwiązywania sytuacji problemowych.

6.2.2 Wyniki badań ankietowych dla uczestników praktyk asystenckich i nauczycielskich w roku akademickim 2013/2014

Celem badań ankietowych dla studentów uczestniczących w praktykach asystenckich i nauczycielskich było poznanie opinii uczestników na temat organizacji, przebiegu i jakości praktyk. Ankieta składała się z 21 pytań, w tym 17 pytań zamkniętych wielokrotnego wyboru i 4 pytań otwartych. W sumie w tym badaniu ankietowym udział wzięło 163 studentów.

Wyniki analizy

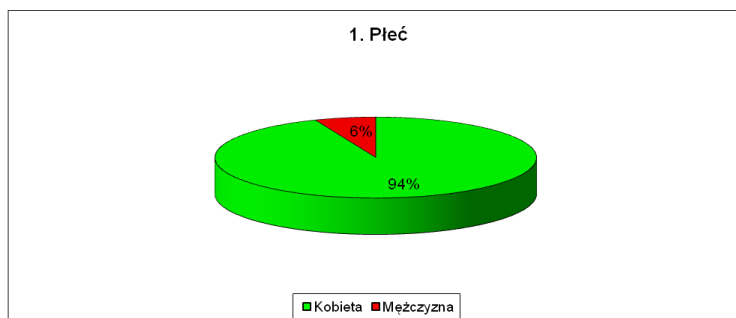
Poniżej przedstawione są kolejno pytania i dyspozycje, na które odpowiadali respondenci oraz częstotliwość występowania poszczególnych odpowiedzi.

Metryczka

Płeć uczestników badania

Z analizy pytań początkowych wynika, że wśród studentów uczestniczących w praktykach w stopniu zdecydowanym przeważały kobiety (94%), mężczyźni stanowili niewielki procent ankietowanych (4%).

Wykres nr 9: Płeć uczestników badania

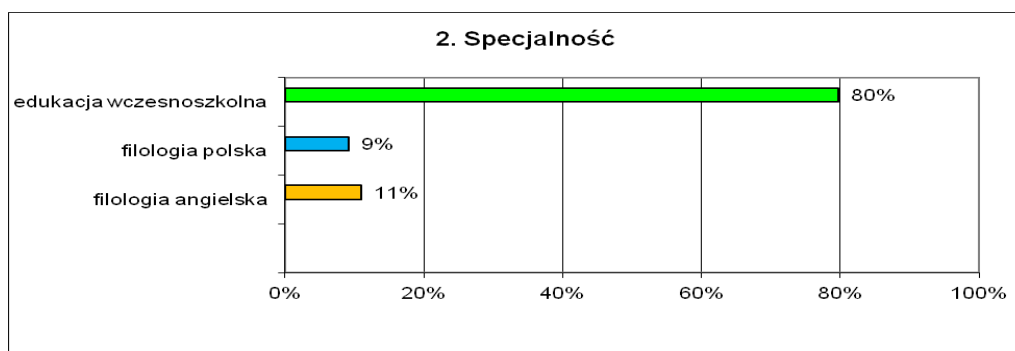

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Specjalność

Wśród ankietowanych najliczniejszą grupę stanowią studenci edukacji wczesnoszkolnej (80% uczestników badania i praktyk), a w dalszej kolejności: filologii angielskiej (11%), filologii polskiej 9%)

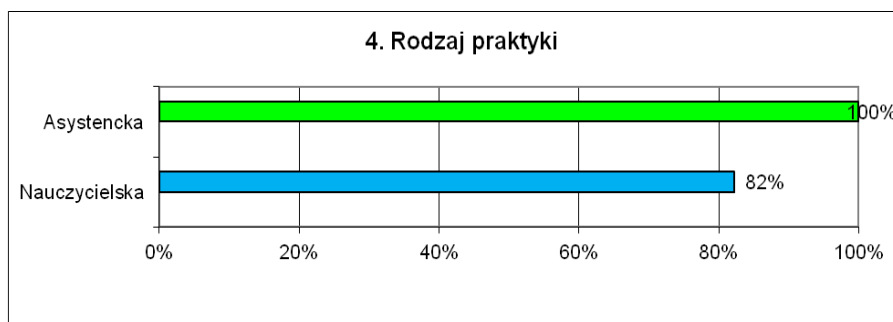
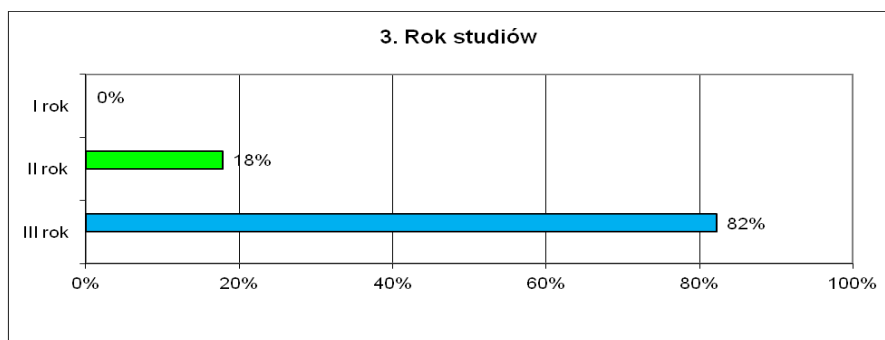
Wykres nr 10: Specjalność uczestników badania

Rok studiów i rodzaj praktyki

W badaniu uczestniczyli studenci II i III roku, ich liczebność wynosiła odpowiednio: 18% i 82%. W praktyce asystenckiej udział wzięło 100% ankietowanych studentów, czyli 163 osoby, a w praktyce nauczycielskiej 82% ankietowanych czyli 134 osoby.

Wykres nr 11: Rok studiów uczestników badania

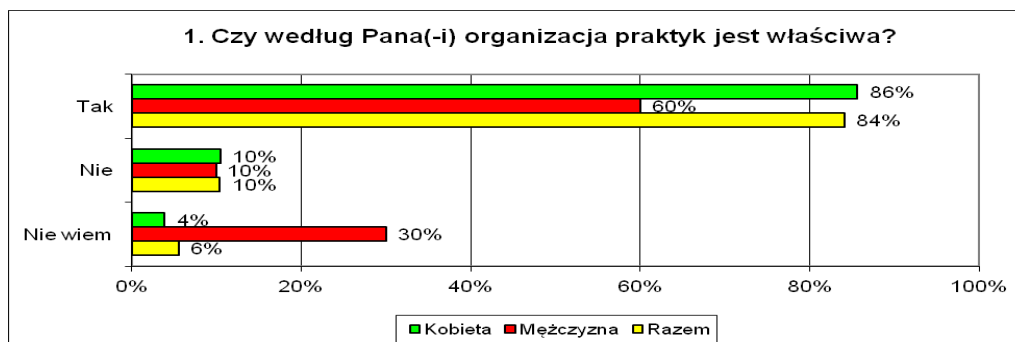
Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Odpowiedzi na pytania ankietowe

Pyt. 1 i 2 Organizacja praktyk

Zdecydowana większość ankietowanych pozytywnie oceniła organizację praktyk, aż 84% osób uznało, że była ona właściwa, 10% oceniło ją negatywnie, 6% nie miało w tej sprawie opinii. W zdecydowanej większości kobiety (86%) oceniły wyżej organizację praktyk niż mężczyźni (60%).

Wykres nr 12: Organizacja praktyk

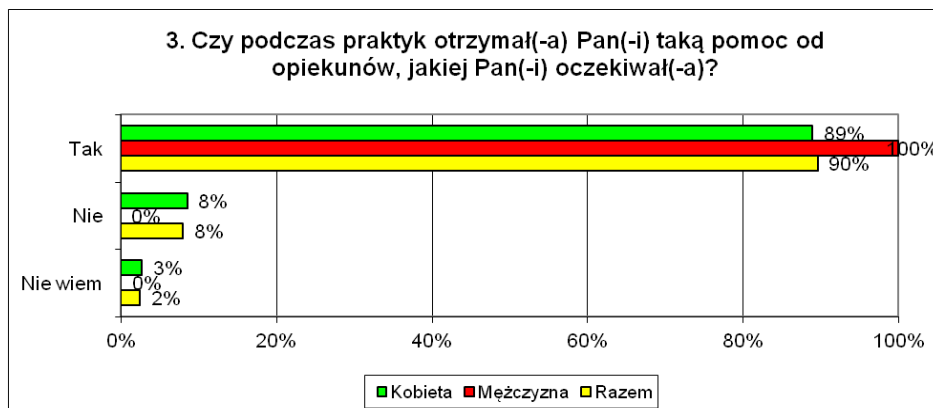

Osoby, które wyraziły negatywną opinię nt. organizacji praktyk, nie wskazywały uzasadnienia dla tej opinii poza jedną osobą, która wskazała, że należało uczęszczać na wiele dodatkowych spotkań, by wypracować wymagany limit godzin.

Pyt. 3 Opieka nad praktykami

Zdecydowana większość ankietowanych uznała, że otrzymała właściwą pomoc opiekunów podczas praktyk – 90% wskazało na „tak”, 8% na „nie” i 2% nie miało w tej sprawie zdania. Wszyscy ankietowani mężczyźni uznali, że otrzymali taką pomoc, jakiej oczekiwali.

Wykres nr 13: Pomoc opiekunów

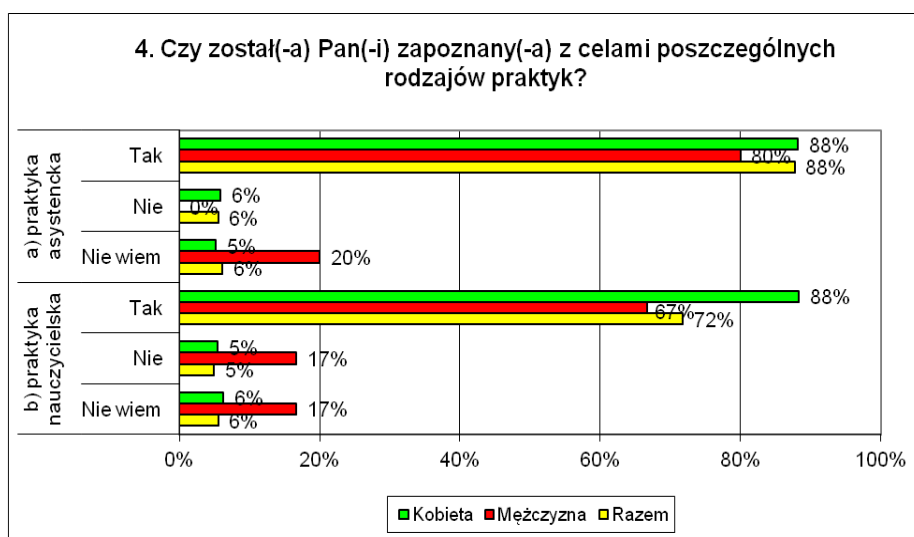

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pyt. 4. Znajomość celów praktyk

Zdecydowana większość ankietowanych osób wskazało, że została zapoznana z celami praktyk: 88% wśród uczestników praktyk asystenckich i 72% wśród uczestników praktyk nauczycielskich. Zaskakująco duży jest w obu grupach odsetek osób, które stwierdziły, że nie wiedzą, czy zostały zapoznane z celami praktyk, szczególnie wśród mężczyzn.

Wykres nr 14: Cele praktyk

Pyt. 5. Terminy i sposób zapoznania studentów z celami praktyk:

Najczęściej uczestnicy badania wskazywali na następujące okoliczności (układ hierarchiczny):

- przed rozpoczęciem praktyk;
- na specjalnym spotkaniu przed rozpoczęciem praktyk,
- podczas praktyk.

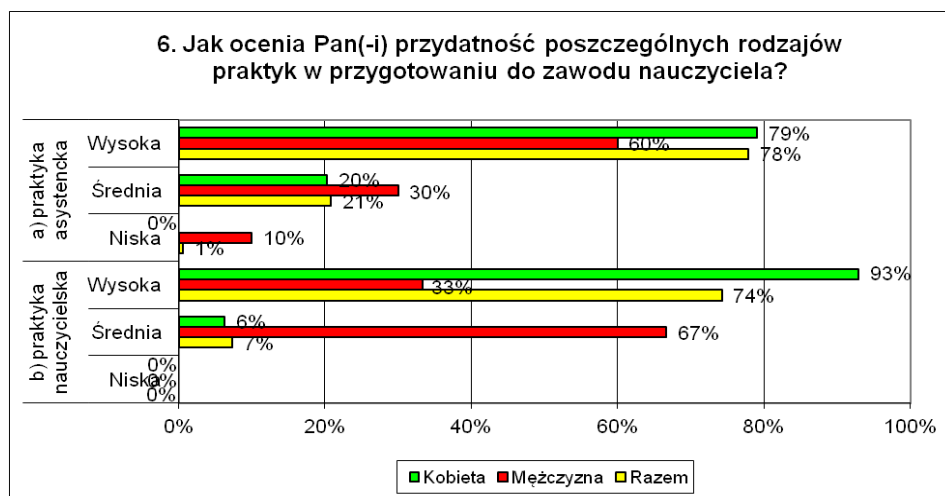
Pyt. 6. Efekty praktyk – przydatność praktyk

Oceniając po zakończeniu praktyk ich przydatność studenci wskazali, że oba typy praktyk dobrze przygotowały ich do zawodu nauczyciela: 78% ankietowanych oceniła wysoko przydatność praktyk asystenckich, a 77% praktyk nauczycielskich. Ocena niska (1% wskazań) pojawiła się tylko w przypadku praktyk asystenckich i wyrazili ją jedynie mężczyźni.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres nr 15: Przydatność praktyk - 1

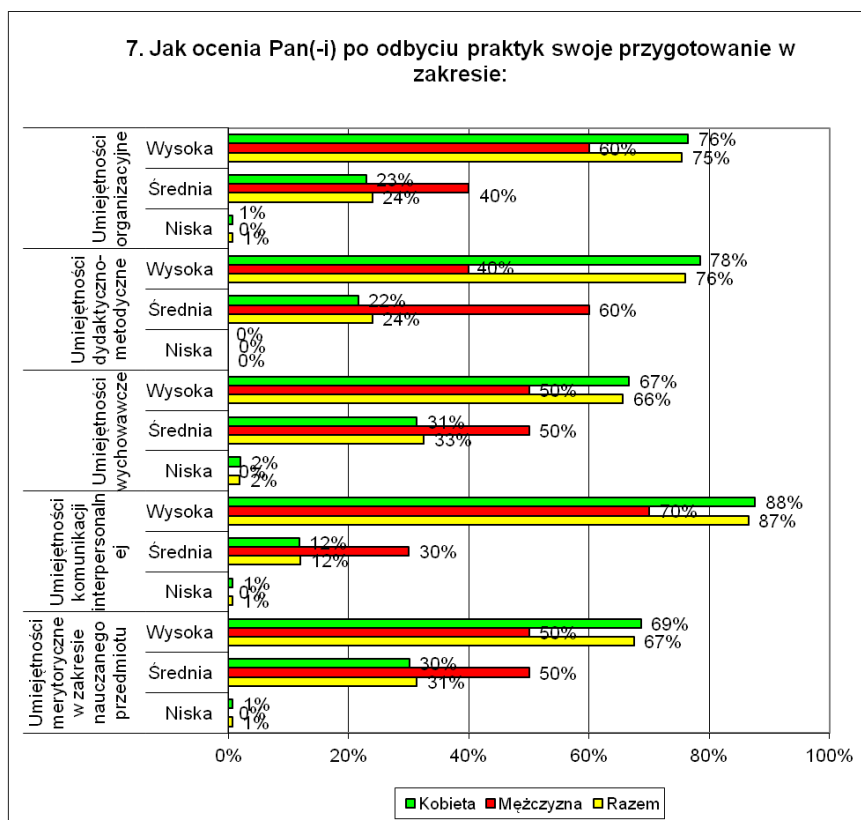
Pyt. 7. Efekty praktyk – przygotowanie studentów do prowadzenia różnego typu zajęć

Najwyżej studenci po zakończeniu praktyki ocenili swoje przygotowanie do komunikacji interpersonalnej (99% pozytywnych odpowiedzi: 87% wskazało na „wysokie” a 12% na średnie). Nieco niżej oceniono umiejętności organizacyjne: 99% pozytywnych odpowiedzi, ale 75% wskazań na „wysokie” i 24% na średnie. Najniżej oceniono przygotowanie merytoryczne do prowadzenia zajęć w ramach nauczanego przedmiotu: 88% pozytywnych ocen, ale tylko 67% ocen „wysokich” i 31% ocen średnich. We wszystkich kategoriach umiejętności mężczyźni oceniali niżej od kobiet swoje przygotowanie do zawodu nauczyciela po odbytych praktykach, co widać na przedstawionym niżej wykresie.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres nr 16: Efekty praktyk - 2

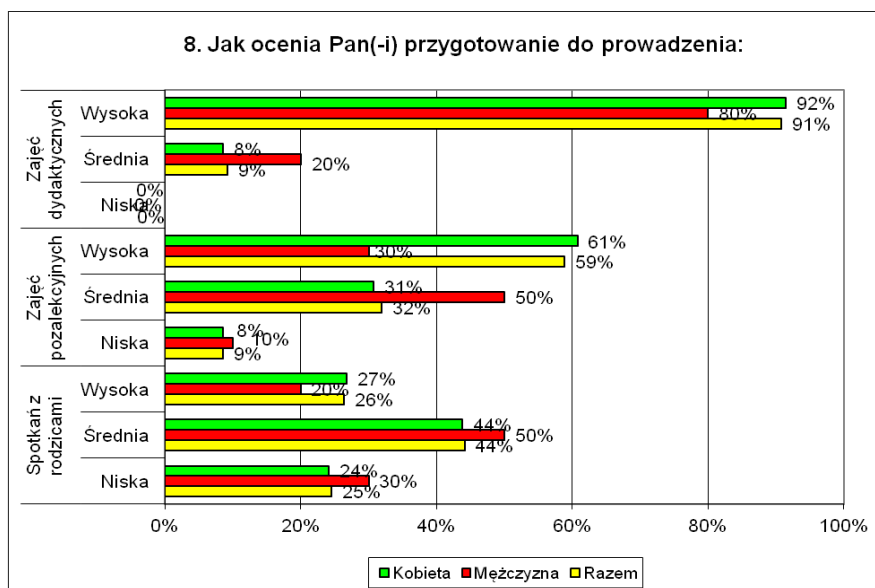
Pyt. 8 Ocena do prowadzenia różnych typów zajęć

Po odbyciu praktyk słuchacze najwyżej ocenili swoje przygotowanie do prowadzenia zajęć dydaktycznych – 100% pozytywnych odpowiedzi (91% „wysoko” i 9% „średnio”). Niżej oceniono przygotowanie do prowadzenia zajęć pozalekcyjnych (odpowiednio: 81%, 59%-32%) i spotkań z rodzicami (70%, 26%-44%).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

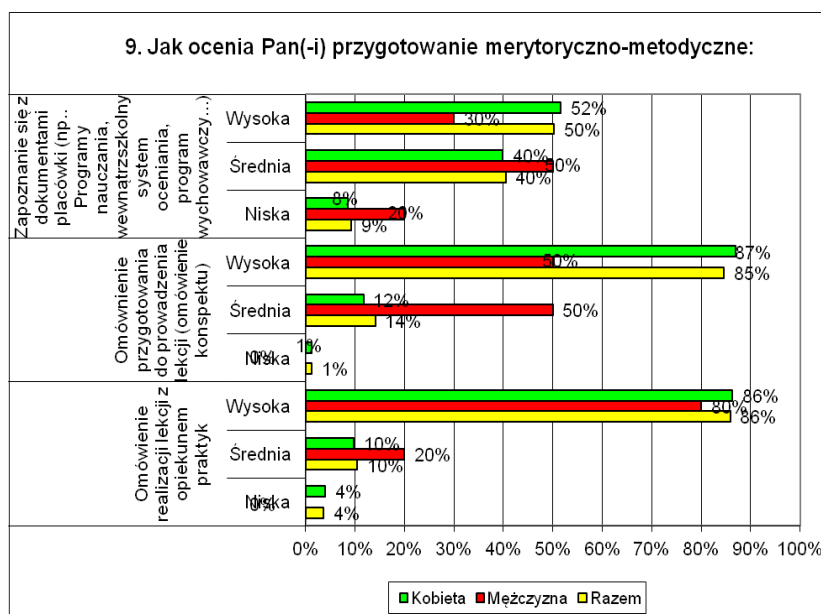
Wykres nr 17: Przygotowanie do prowadzenia zajęć

Pyt. 9. Przygotowanie merytoryczno – metodyczne studentów do realizacji praktyk

Najwyżej studenci ocenili swoje przygotowanie merytoryczno – pedagogiczne do realizacji praktyk w aspekcie dotyczącym omówienia realizacji lekcji z opiekunem praktyk (96% pozytywnych odpowiedzi). Na nieco niższym poziomie ocenili swoje przygotowanie do prowadzenia lekcji w oparciu o opracowany konspekt (96% pozytywnych odpowiedzi, mniej było ocen „wysokich”, a więcej „średnich”). Znacznie niżej ocenili swoją znajomość dokumentów placówki (programy nauczania, wewnętrzny system oceniania, program wychowawczy itp.) – tylko 50% ocen „wysokich” i 9% ocen „niskich”

Wykres nr 18: Przygotowanie merytoryczno - metodyczne

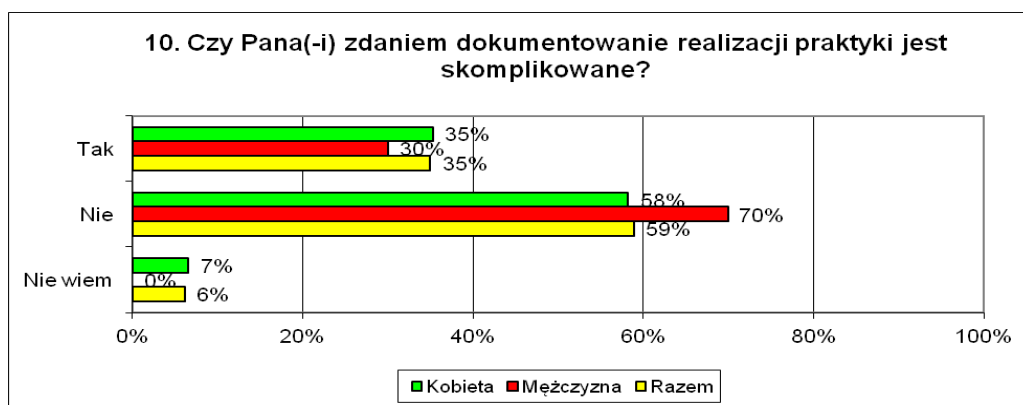

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pyt. 10 Dokumentowanie praktyk

Niecałe 60% ankietowanych wskazało, że dokumentowanie praktyk nie było skomplikowane, jednak aż dla 35% ankietowanych czynność ta sprawiała im trudności. zdania.

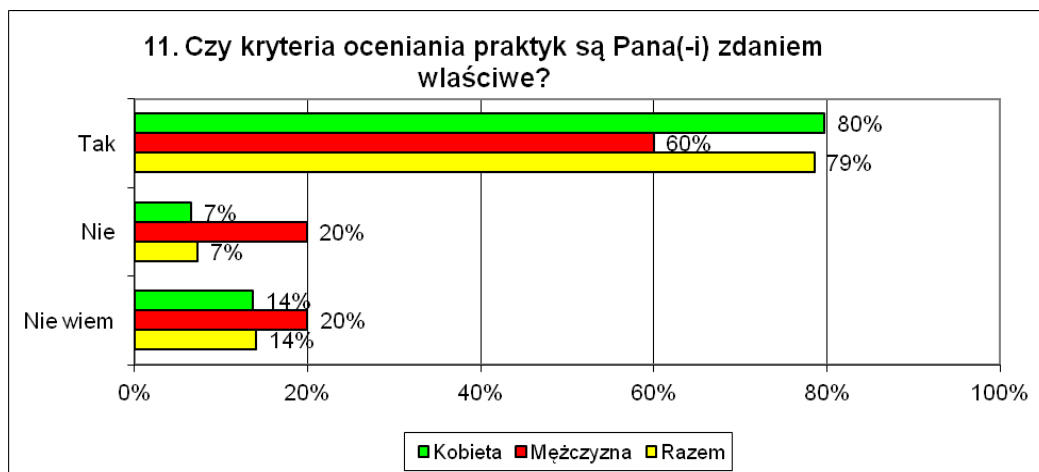
Wykres nr 19: Dokumentowanie praktyk

Pyt. 11 - 15. Kryteria oceny praktyk

Zdecydowana większość uczestników badania wskazała, że kryteria oceny praktyk są właściwe (79%) , tylko 7% stwierdziło, że nie są właściwe, a 14% nie miało w tej sprawie swojego zdania.

Wykres nr 20: Kryteria oceniania

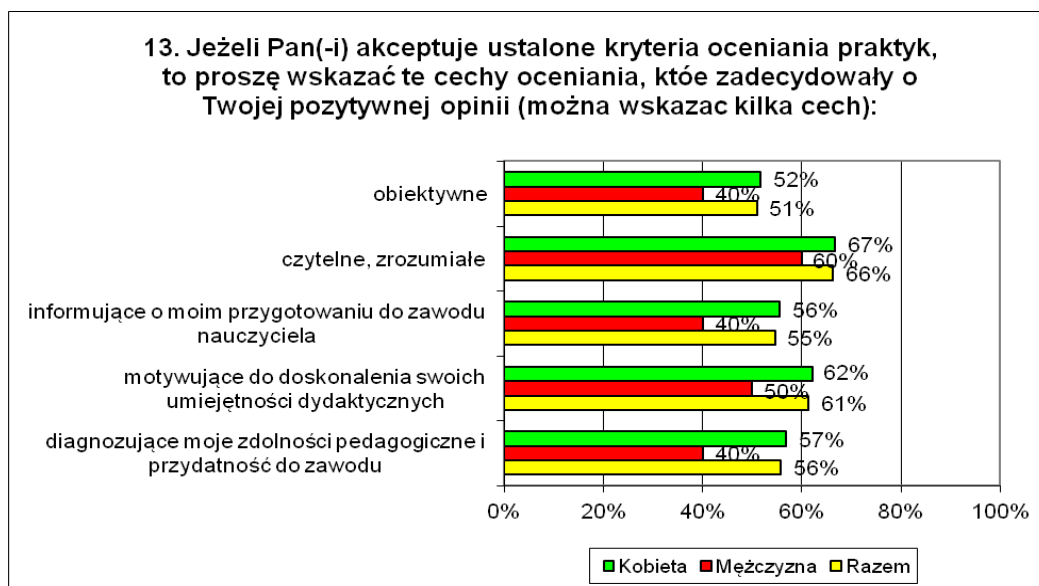

O pozytywnej ocenie systemu oceniania praktyk w głównej mierze zdecydowały wskazane na wykresie cechy:

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres nr 21: Cechy oceniania

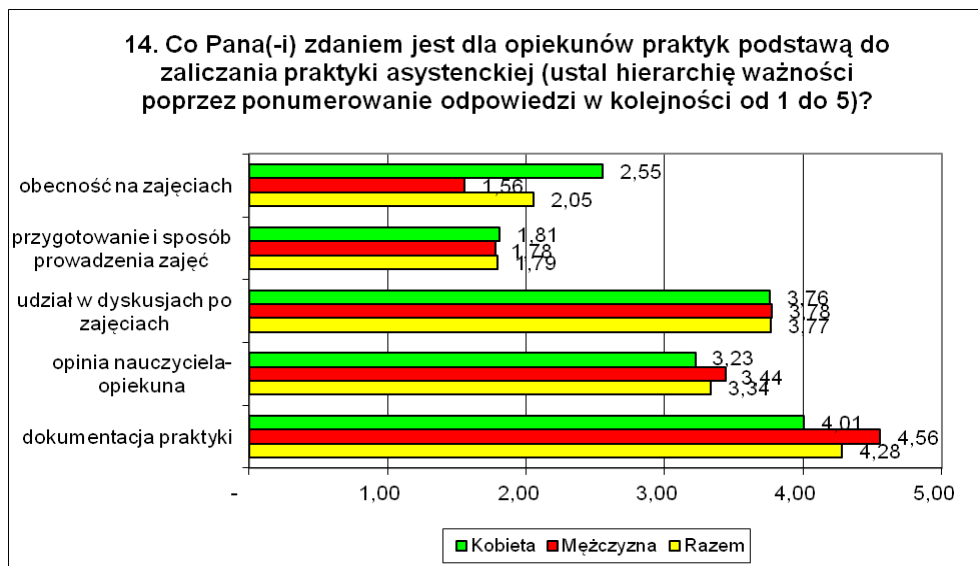
W przypadku negatywnych odpowiedzi wskazywano, że nie zawsze „*nauczyciele w danych placówkach nie potrafią we właściwy sposób porozumieć się ze studentami, co sprawia że student ma obniżone oceny*”.

W odpowiedzi na jedno z pytań dotyczących oceniania ankietowani studenci ustalili hierarchię kryteriów będących podstawą do zaliczenia praktyki asystenckiej i nauczycielskiej (ranking punktowy w przedziale 1 – 5). W przypadku praktyki asystenckiej na najwyższej pozycji znalazł się *dokumentacja praktyki*, a na najniższej *przygotowanie i sposób prowadzenia zajęć*. Natomiast w przypadku praktyki nauczycielskiej na pierwszym miejscu znalazło się *opracowanie dotyczące zadania indywidualnego*, a na ostatnim *ilość obserwowanych i przeprowadzonych zajęć*. Jak widać w tym drugim przypadku dominowało kryterium jakościowe, a nie ilościowe.

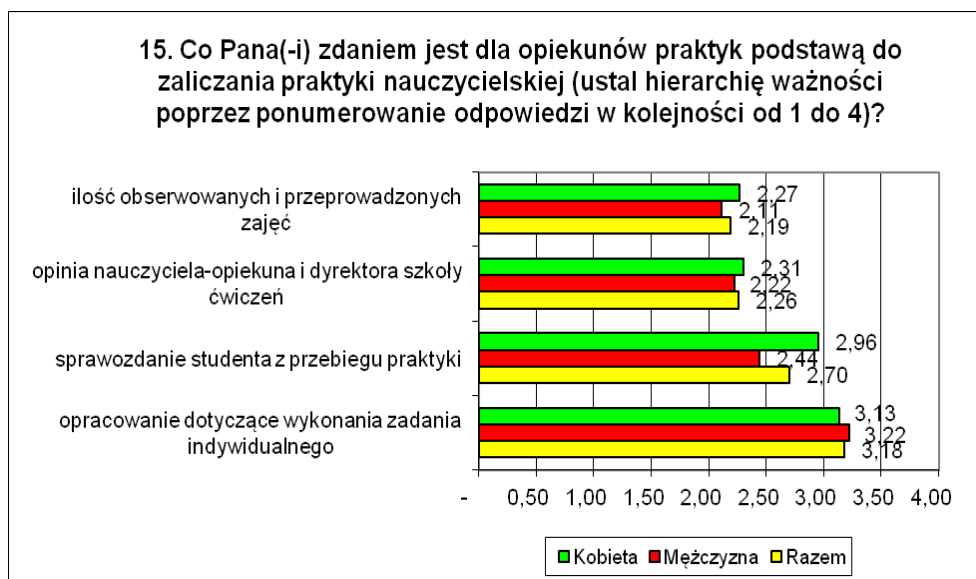

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres nr 22: Podstawa zaliczenia praktyki asystenckiej

Wykres nr 23: Podstawa zaliczenia praktyki nauczycielskiej

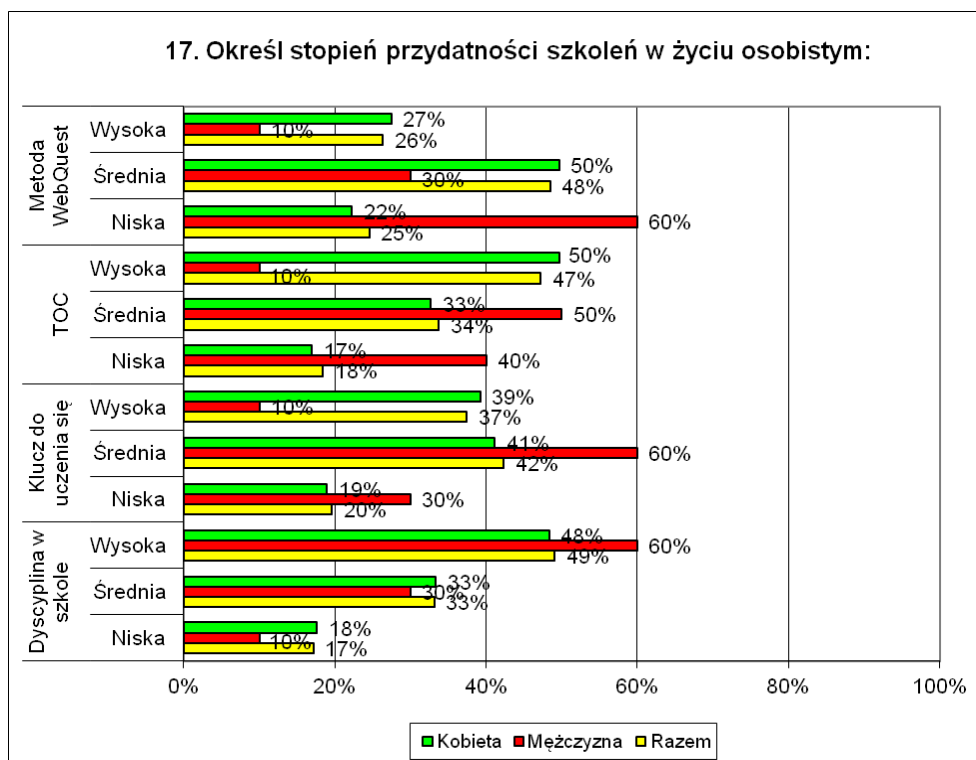
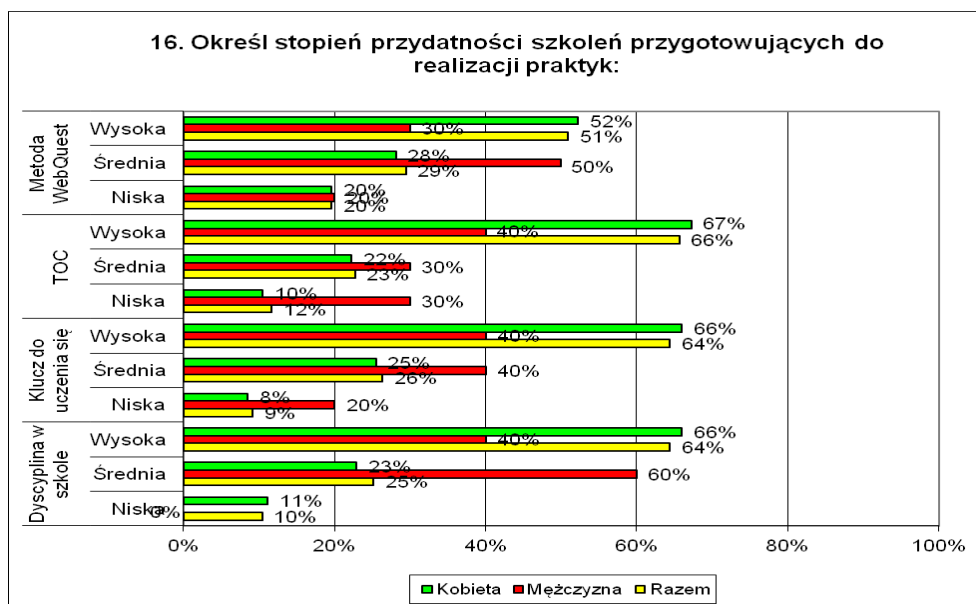
Pyt. 16 - 17. Przydatność szkoleń do realizacji praktyki i w życiu osobistym:

Określając stopień poszczególnych tematów szkoleń studenci najwyżej ocenili szkolenia programowe z „Dyscypliny w szkole” (91% pozytywnych wskazań), „Klucza do uczenia się” (90%) i TOC w edukacji (89%). Natomiast najniżej, ale też wysoko, szkolenia z „metody WebQuest” (80%).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres nr 24: Stopień przydatności szkoleń do realizacji praktyki:

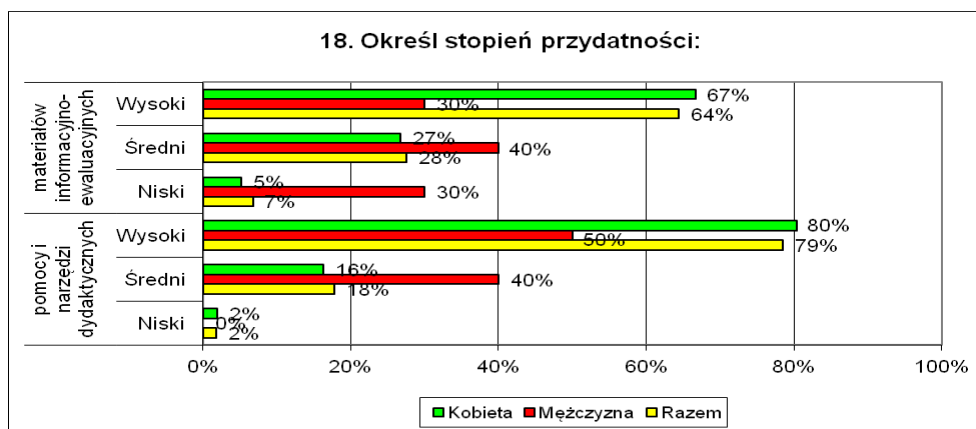
Pyt. 18. Przydatność materiałów i pomocy

Określając stopień przydatności materiałów i pomocy dydaktycznych studenci wyżej ocenili pomoce i narzędzia dydaktyczne (79% wskazań na stopień „wysoki”) od „materiałów informacyjno – ewaluacyjnych” (64% wskazań na stopień „wysoki”).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

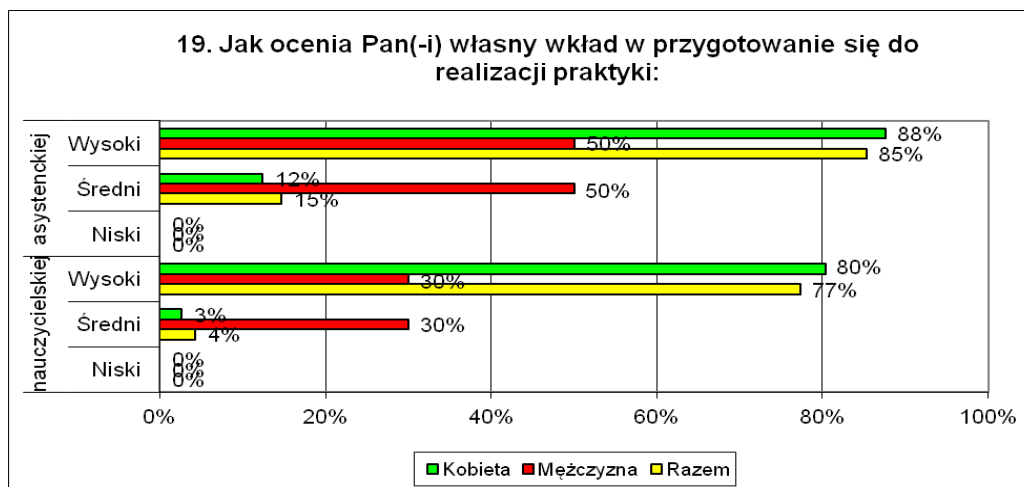
Wykres nr 25: Stopień przydatności pomocy i materiałów

Pyt. 19. Ocena wkładu własnego w przygotowanie do praktyki

Zdecydowana większość studentów „wysoko” oceniła swój wkład własny w przygotowanie się do realizacji praktyk obu typów praktyk: asystenckiej 88% wskazań na „wysoki”, a nauczycielskiej 80% takich wskazań.

Wykres nr 26: Wkład własny w przygotowanie do praktyk

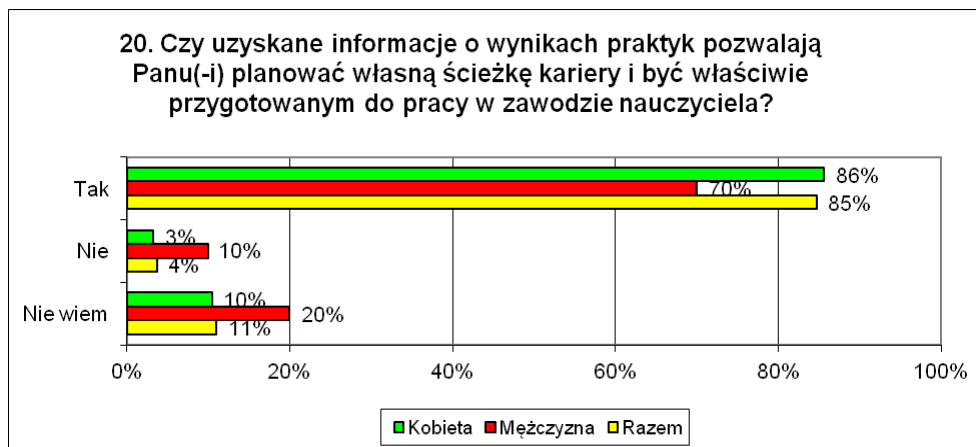
Pyt. 20. Planowanie własnej ścieżki zawodowej

Zdecydowana większość studentów uznała, że informacje o wynikach praktyk pozwolą im na planowanie własnej ścieżki zawodowej i bycie właściwie przygotowanym do zawodu nauczyciela (85% ankieterowanych studentów). Tylko 4% wskazało negatywną odpowiedź, a 11% nie miało w tej sprawie własnego zdania.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres nr 27: Planowanie ścieżki zawodowej i przygotowanie do zawodu nauczyciela:

Pyt. 21. W oparciu o Pana(-i) doświadczenie z odbytej praktyki, co można by zmienić w dotychczasowym sposobie jej prowadzenia?

W odpowiedzi na to pytanie najczęściej wskazywano na dwie sprawy:

- zwiększyć liczbę godzin zarówno praktyki asystenckiej, jak i nauczycielskiej,
- umożliwić nieodpłatne korzystanie z ksero,
- zapewnić finanse na pokrycie kosztów przygotowania materiałów na zajęcia i pomoce dydaktyczne,
- wydłużyć czas trwania praktyk, aby studenci nie musieli dodatkowo przyjeżdżać, aby nadrobić godziny.

Podsumowanie – wnioski i rekomendacje

Wnioski

Analiza ankiet ewaluacyjnych przeprowadzonych wśród uczestników praktyk asystenckich wykazała, że osiągnięto zakładane cele jakim było przygotowanie studentów podczas realizacji praktyk asystenckich do pełnienia w przyszłości roli nauczyciela.

Uczestnicy praktyk pozytywnie ocenili większość aspektów praktyk asystenckich, do **mocnych stron** zaliczyli:

- organizację praktyk,
- wsparcie opiekunów podczas realizacji praktyk,
- przygotowanie do realizacji zadań nauczyciela w zakresie obserwacji uczniów i komunikacji interpersonalnej, prowadzenia zajęć dydaktycznych,
- wkład własny w przygotowanie do realizacji praktyki asystenckiej.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Za **slabsze strony**, wymagające w przyszłości poprawy, należy uznać te czynniki, które nie uzyskały pozytywnej oceny uczestników praktyk i asystenckich (poniżej 50% wskazań).

Należy do nich zaliczyć:

- przygotowanie do prowadzenia zajęć pozalekcyjnych, spotkań z rodzicami i analizy dokumentacji szkolnej placówki, w której odbywa się praktyka,
- przydatność materiałów informacyjno – ewaluacyjnych,
- niektóre aspekty oceniania, takie jak zbyt wąska skala oceniania i brak konsekwencji w ocenianiu przez opiekunów praktyk,
- czas trwania praktyk/

Rekomendacje

Zespół ewaluatorów rekomenduje, aby podczas realizacji praktyk asystenckich w kolejnych latach:

- położyć większy nacisk na odpowiednie przygotowanie studentów do prowadzenia zajęć pozalekcyjnych, spotkań z rodzicami, a szczególnie do efektywnej analizy dokumentacji placówki, w której odbywa się praktyka (programy nauczania, wewnątrzszkolny system oceniania, program wychowawczy),
- dopracować i poprawić jakość materiałów informacyjno – ewaluacyjnych,
- zachować większy obiektywizm przy ocenie praktykantów,
- uwzględnić postulaty studentów dotyczące organizacji praktyk.

Wniosek końcowy

Uogólniając wyniki analizy ankiet dla uczestników szkoleń, można wyciągnąć pozytywne wnioski na temat **trafności, użyteczności i skuteczności** zastosowanego w projekcie wsparcia w formie praktyk asystenckich przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela.

- **Trafność (relevance) i Użyteczność (utility)** – sposób organizacji oraz sam przebieg praktyk asystenckich odpowiadały zidentyfikowanym problemom i realnym potrzebom uczestników projektu, jakim byli studenci kierunków nauczycielskich z PWSZ w Elblągu.
- **Skuteczność (effectiveness)** cele praktyk asystenckich zdefiniowane na etapie programowania zostały w trakcie ich realizacji osiągnięte, tzn. studenci specjalności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

nauczycielskich zostali przygotowani do realizacji podstawowych zadań nauczyciela poprzez wzrost wiedzy i umiejętności dotyczących prowadzenia procesu dydaktycznego w szkole.

6.2.3 Wnioski i rekomendacje w formie tabelarycznej z ewaluacji w roku akademickim 2013/2014

Tab. Nr 1. Wnioski i rekomendacje

Kryteria ewaluacji	Pytania Kluczowe	Wnioski	Rekomendacje
A. Trafność, użyteczność	1. W jaki sposób PWSZ w Elblągu organizuje i realizuje praktyki pedagogiczne?		
	A. Czy organizacja praktyk pedagogicznych jest odpowiednio udokumentowana?	A. Organizacja praktyk jest odpowiednio udokumentowana - sposób dokumentowania przebiegu praktyk oparty jest na następujących źródłach: dziennik praktyk, książka ze szczegółową dokumentacją, protokoły hospitacji zajęć oraz protokół odbioru usługi ze szczegółowymi danymi odnośnie praktyk oraz protokoły z hospitacji zajęć studentów - wszystkie te dokumenty znajdują się w odpowiednich segregatorach w Biurze Projektu.	A. Kolejne badanie okresowe potwierdziło, że praktyki są dobrze dokumentowane, tak jak miało to miejsce podczas pierwszego badania okresowego.
B. Trafność, użyteczność i efektywność	2. W jakim stopniu system praktyk przygotowuje studentów do wykonywania zawodu nauczyciela?		
	B. Czy PWSZ w Elblągu posiada wystarczającą liczbę szkół ćwiczeń, które umożliwiają odbywanie praktyk i uczestniczą w procesie kształcenia?	B. Uczelnia posiada wystarczającą liczbę placówek ćwiczeń, które zapewniają pełną realizację zaplanowanych w Projekcie praktyk pedagogicznych oraz uczestniczą w procesie kształcenia zawodowego słuchaczy i wspierają proces ich rozwoju poprzez właściwy dobór nauczycieli – opiekunów praktyk.	B. Brak rekomendacji.
	C. Czy praktyki pedagogiczne są związane z pozostałymi obszarami kształcenia nauczycieli?	C. Praktyki pedagogiczne przeprowadzane przez PWSZ w Elblągu są skorelowane z pozostałymi elementami programu kształcenia przyszłych nauczycieli. W trakcie praktyk są realizowane i weryfikowane syntetyczne efekty kształcenia określone dla danego kierunku studiów. Efekty dotyczą 3 obszarów: wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.	C. Brak rekomendacji.

	<p>D. Czy praktyki obejmują planowanie (przygotowanie do zajęć), obserwację nauczania, prowadzenie lekcji oraz inne czynności wywodzące się z celów i filozofii specjalności?</p>	<p>4. Wdrażany w Projekcie system praktyk pedagogicznych obejmuje różnorodne formy działania (planowanie, obserwacja nauczania, prowadzenie lekcji, prowadzenie dokumentacji praktyk) zgodne z celami kształcenia zawodowego przyszłych nauczycieli oraz w pełni są skorelowane z filozofią poszczególnych specjalności).</p>	<p>Brak rekomendacji</p>
	<p>E. Czy udzielone formy wsparcia studentom wpłynęły na lepsze przygotowanie do odbycia praktyk pedagogicznych?</p>	<p>E. Udzielone formy wsparcia w postaci szkoleń, spotkań informacyjnych czy też stałego mentoringu specjalistów ds. praktyk i nauczycieli – opiekunów praktyk wpłynęły w dużej mierze na lepsze przygotowanie studentów do odbycia praktyk pedagogicznych. W zasadzie zostały usunięte mankamenty, które pojawiły się w pierwszym badaniu dotyczące przede wszystkim organizacji praktyk, obiegu informacji między Uczelnią a placówkami ćwiczeń, wad systemu oceniania i czasami braku właściwego wsparcia ze strony nauczycieli – opiekunów praktyk. Wpłynęła na to wdrożenie rekomendacji z pierwszego badania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zoptymalizowanie harmonogramu szkoleń i dostosowanie go do oczekiwań uczestników poprzez wprowadzenie kilkugodzinnych cykli szkoleniowych rozłożonych w czasie i wcześniejsze godziny rozpoczynania szkoleń, - aktywizacja uczestników szkoleń poprzez zwiększenie liczby ćwiczeń praktycznych i odpowiednie czynniki motywacyjne, - położenie większego nacisku na odpowiednie przygotowanie studentów do prowadzenia zajęć pozalekcyjnych, spotkań z rodzicami, a szczególnie do efektywnej analizy dokumentacji placówki, w której odbywa się praktyka (programy nauczania, wewnątrzszkolny system oceniania, program wychowawczy), - dopracowanie i poprawa jakość materiałów informacyjno – ewaluacyjnych, - zachowanie większego obiektywizmu przy ocenie praktykantów, - położenie większego nacisku na odpowiednie przygotowanie studentów do prowadzenia zajęć pozalekcyjnych oraz spotkań z rodzicami, a szczególnie do efektywnej analizy dokumentacji placówki, w której odbywa się praktyka (programy nauczania, wewnątrzszkolny system oceniania, program wychowawczy), - uwzględnienie pozostałych postulatów studentów dotyczące organizacji praktyk asystenckich i nauczycielskich. 	<p>E. Brak rekomendacji.</p>

Spis literatury

1. Bachtler J., *Quod erat demonstrandum? Ewaluacja polityki regionalnej* [w] *Studia Regionalne i Lokalne* 2001, nr 4(7).
4. Bogusz J., Kunkiewicz-Waligóra Cz., Szymańczak M., *Dylematy pedagogiki porównawczej: V-th Congress of Comparative Education*. Paryż, 2-6 lipca 1984. „Edukacja” 1985, nr 2.
5. Cebrnik R., *Kreatywna postawa nauczyciela*, „Edukacja i Dialog” 1999, nr 7.
8. *Council of the European Union, Council Regulation (EC) No 1083/2006 of 11 July 2006 laying down on the European Regional Development Fund the European Social Fund and the Cohesion Fund* [w] “Official Journal of the European Communities 1.210, 31.7.2006.
9. Cronbach L.J. i in., *Toward Reform of Program Evaluation: Aims, Methods, and Institutional Arrangements*. Jossey-Bass, San Francisco 1981.
10. Dahler-Larsen R., *Evaluation and public management* [w] E. Ferlie, L.E. Lynn, C. Pollitt (red.), *The Oxford Handbook of Public Management*, Oxford University Press, Oxford 2005.
11. *Edukacja. Jest w niej ukryty skarb*. Red. J. Delors. Warszawa 1998.
12. Filipiak E., *Nauczyciel wobec wyzwań i zagrożeń edukacji XXI wieku*. W: *Nauki pedagogiczne w Polsce. Dokonania, problemy, współczesne zadania, perspektywy*. Pod redakcją T. Lewowickiego, M. J. Szymańskiego przy współpracy R. Kwiecińskiej, S. Kowala. Kraków 2004.
14. *Focus on Results: Strengthening Evaluation of Commission Activities, SEC2000/I051*, European Commission 2000.
15. Forunier D.M., *Evaluation* [w] (red.), S. Mathison *Encyclopedia of Evaluation*, Sage Publications, Thousand Oaks–London 2005.
16. Goźlińska E., Szlosek F., *Podręczny słownik nauczyciela kształcenia zawodowego*, Radom 1997.
16. Jasiński M., Kowalski M., *Falszywa sprzeczność: metodologia jakościowa czy ilościowa?* [w] (red.) A. Haber. *Ewaluacja ex-post. Teoria i praktyka badawcza*. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości Warszawa 2007.
17. Jodłowska B., *Refleksja i metarefleksja w kształceniu nauczycieli, (w:) Idee i strategie edukacji nauczycieli klas I-VI i przedszkoli*, Kraków 1998.
18. Kawula S., *Dylematy współczesnej pedagogiki i wychowania*, J. Gnitecki, *Nauki pedagogiczne w okresie metodologicznego i ontologicznego przełomu*. W: *Stalność i zmienność w naukach pedagogicznych*. Pod redakcją A. W. Maszke. Olsztyn 1995.
19. Kierkowski T., *Ocena (ewaluacja) programów i projektów o charakterze społeczno gospodarczym w kontekście przystąpienia Polski do Unii Europejskiej*, Warszawa 2002.
20. Korczyński S., *Nauczyciel w procesie przemian*. W: *Nauczyciel epoki przemian*. Pod redakcją S. Korczyńskiego. Opole 2004.
21. Krawcewicz S., *Ewolucja roli nauczyciela w procesie kształcenia i wychowania*. „Nauczyciel i Wychowanie” 1978, nr 3.
22. Krawcewicz S., *Przemiany społeczne a rola nauczyciela*. „Nauczyciel i Wychowanie” 1978, 2.
23. Kuźma J., *Nauczyciele przyszłej szkoły*. Kraków 2000.
24. Kwiatkowska H., *Nowa orientacja w kształceniu nauczycieli*. Warszawa 1988.
25. Legowicz J., *O nauczycielu. Filozofia nauczania i wychowania*. Warszawa 1975.
26. Ładyżyński A., *Wyzwania stojące przed współczesnym nauczycielem*. W: *Polska wobec wyzwań edukacyjnych Unii Europejskiej*. Pod redakcją L. Dziewięckiej-Bokun i A. Ładyżyńskiego. Wrocław 2004.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

27. Łomny Z., *Humanistyczny model nauczyciela przyszłości*. „Nowa Szkoła” 1989, 3.
28. Minczakiewicz E., *Przygotowanie do zawodu nauczyciela w perspektywie wyzwań reformowanej polskiej edukacji*. W: *Nauczyciel epoki przemian*. Pod redakcją S. Korczyńskiego. Opole 2004.
30. *Nowy okres programowania 2007-2013. Przewodnik po metodach ewaluacji. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji*. Dokument roboczy 2. Program Operacyjny Pomoc Techniczna, sierpień 2006.
31. Olejniczak K.: *Teoretyczne podstawy ewaluacji ex-post* [w] (red.) A. Haber. *Ewaluacja ex-post. Teoria i praktyka badawcza*. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości Warszawa 2007.
32. *Plan ewaluacji Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013*, Departament Koordynacji Polityki Strukturalnej, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2007. 240
33. Robson C., *Projektowanie ewaluacji*. [w] L. Korporowicz (red.), *Ewaluacja w edukacji*. Oficyna Naukowa, Warszawa 1997.
34. Schulz R., *Nauczyciel jako innowator*. Warszawa 1989.
35. Simons H., *Polityczne implikacje teorii ewaluacyjnych* [w] L. Korporowicz (red.), *Ewaluacja w edukacji*. Oficyna Naukowa, Warszawa 1997.
36. Weiss C.H., *Evaluation: Methods for Studying Programs and Policies*, Prentice Hall, Upper Saddle River 1998.
37. Wojtyła K., *Osoba i czyn oraz inne studia antropologiczne*. Lublin 2000.
38. Wollmann H., *Evaluation in Public Sector Reform: Concepts and Practice in International Perspective*, Edward Elgar, Cheltenham 2003.
39. Wołoszyn S., *O potrzebie badań nad rolą nauczyciela w perspektywie „szkoły jutra” i kształcenia ustawicznego*. W: *Nauczyciel – tradycje, współczesność, przyszłość*. Red. S. Wołoszyn, „Studia Pedagogiczne” 1987, t. 3